

Dergisi

ŞALOM

TEMMUZ 2012 SAYI: 14 5TL.

SIMONE VEIL

"Barıştan sonra, yaşadıklarımızı duyurmakta güçlük çektik. Acılarımıza acı katan bir itilmişliği bu."

İKİ YAZARA

PLANLANMIŞ İNTİHAR
TEK KURŞUN

HERMANN
GRUENWALD

Başaklarda yeşeren yeni hayat

ETİ KOEN

KUMAŞLA TASVİRİN USTASI

"BİR DİLİ

KURTARIRSAN

BİR DÜNYAYI

KURTARIRSIN"

BAR

REFAELI

MAXİM'İN

"HOT 100" LİSTESİNDE

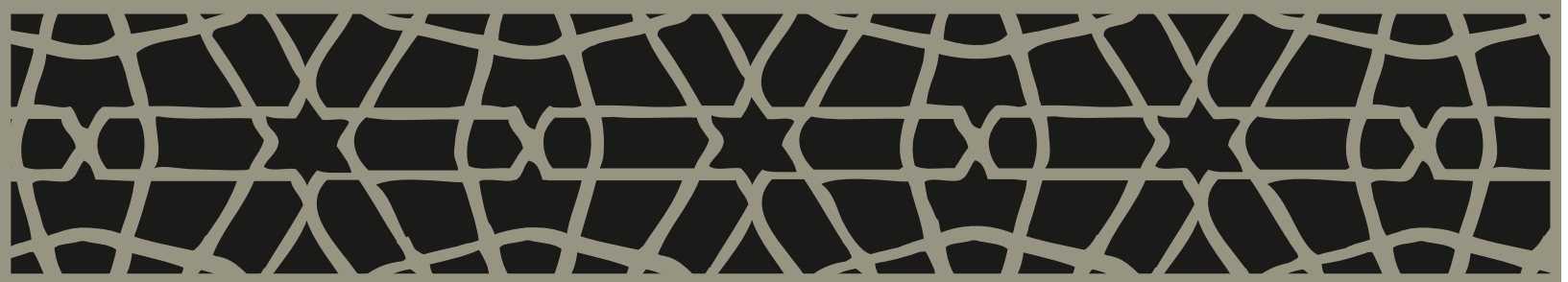
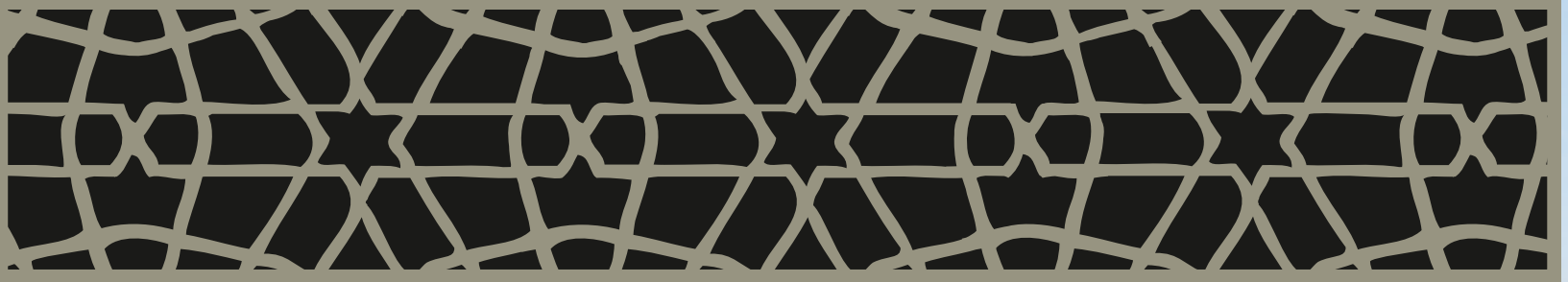
'BEACH'LER

Plaj kültürünün yeni adı

MYANMAR

BİLDİĞİNİZ HİÇBİR YERE BENZEMEZ

*Herşey size özel...
Exclusively for you...*

 ALIMOUSINE | *Premium Service*

444 7 030 www.alimousine.com.tr

icindekiler

GÜNDEM

8-12

**BAR RAFAELİ, MAXİM'İN
'HOT 100' LİSTESİNDE**

GÜNCEL

22-25

**DENİZ HAMAMLARI, PLAJLAR
BEACH'LER**

Her birinin yansıttığı yaşam tarzlarına bakarsak son yüzyılda Türkiye'nin geçirdiği dönüşümleri görebiliriz.

SÖYLEŞİ

16-20

**KUMAŞLA TASVİRİN
TÜRKİYE'DEKİ İLK VE TEK
USTASI ETİ KOEN**

NOSTALJİ

60-63

**GEÇMİŞ ZAMAN
OLUR KI...
HANİMEFENDİ
SOKAK**

ARAŞTIRMA

38-40

**"BİR DİLİ KURTARIRSAN BİR
DÜNYAYI KURTARIRSIN"**

Avustralya devleti ve Aborjin dillerinin korunması için maddi ve yapısal olanaklar sağlıyor.

PORTRE

28-36

YORULMAZ SAVAŞÇI SİMONE VEİL

Her şeyi yavaş yavaş yeniden öğrenmek zorunda kaldık: Bir yatakta yatmayı, kitap okumayı, kendimizi ifade etmeyi, düşünmeyi bile...

NİTELİK

85

**ANTANDROS'TAN
GERİŞ
KÖYÜ'NE**

GEZİ

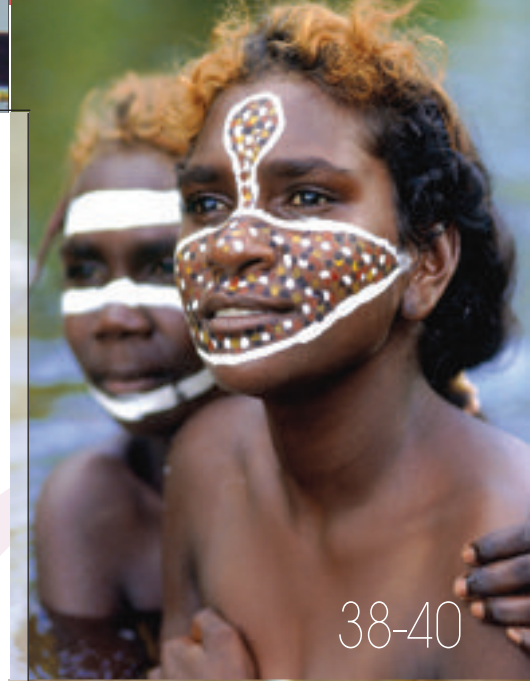
50-58

**MİN GA LAR BAR
MYANMARI!..**

"Burası Burma. Bildiğiniz hiçbir yere benzemez..." diye yazmıştı Rudyard Kipling

28-36

38-40

22-25

42-48

72-76

64-70

ÖZEL

64-70

HERMANN GRUENWALD ANLATIYOR

O bir Macar Yahudisi, bir Holokost Kurtulanı. Mizah anlayışını koruyan Gruenwald insanlık tarihinin en talihsiz dönemine tanıklık yapıyor.

SANAT

72-76

ROMAIN GARY; "ÇOK EĞLENDİM, TEŞEKKÜR EDERİM, HOŞÇAKALIN..."

Bu yılın başında Tiyatrokare tarafından sahnelenen 'Onca Yoksulluk Varken' ölümünden 32 yıl sonra Romain Gary'yi edebiyat dünyasından günlük hayatımıza taşıdı.

YAŞAMDAN

77

'HİÇ' SUSMAYACAK BU SESSİZLİK

SÖYLEŞİ

42-48

SEFARAD NAMELERİ İLE BESLENEN ÇİFT JANET&JAK ESİM

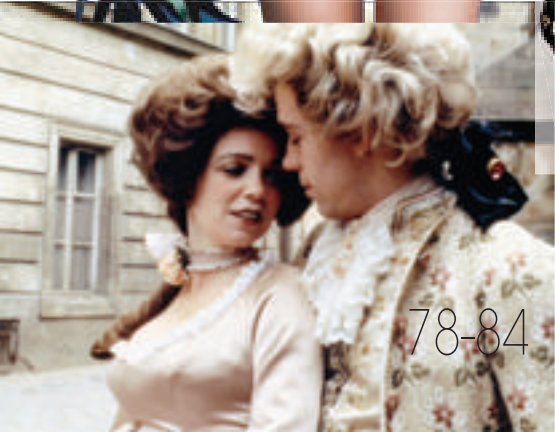
Janet ve Jak Esim'in son albümü 'Adio' Sefarad müziği ve şarkılarının Cumhuriyet dönemindeki yeniden biçimlenişinin kültürel bir panoramasını çiziyor.

SİNEMA

78-84

AZ BİLİLEN DÜNYA SİNEMALARI ÇEK VE SLOVAK SİNEMALARI -2

78-84

Editörden...

ŞALOM Dergi

Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın
A.Ş. adına sahibi

Av. Yakup Barokas

Genel Yayın Yönetmeni

İvo Molinas

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Işık Sivil Karakoç

Yan Yayınlar Koordinatörü ve Editör

Nelly Barokas

Reklam Planlama Koordinatörü

İsak Behar

Sayfa Tasarımı

Semra Öner

Bella Parlakşimşek

Kapak Tasarımı

Bella Parlakşimşek

Yazı Kurulu

Nelly Barokas, Gila Erbeş,
Tilda Levi, Tuna Saylağ

Yönetim Yeri

Atiye Sok. Polar Apt. 12/6

Teşvikiye - İstanbul

T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44

F: (0212) 231 92 83

www.salom.com.tr

Basıldığı Yer

Dünya Yayıncılık A.Ş.

"Globus" Dünya Basınevi

100. Yıl Mh. 34440 Bağcılar - İST.

Tel.: 0212 629 08 08

Yayın Türü:

Yaygın - Süreli

ŞALOM GAZETESİ'NİN EKİDİR.
ABONELERE ÜCRETSİZDİR.

Şalom Dergi, Temmuz sayısı ile yine sizlerle. Yaz mevsiminin sıcak günlerinde elinize ulaşan dergimizde sizleri serinletecek ilginç bir yazıya yer verdik. Bir zamanların deniz hamamları ile başlayan deniz kültürümüzün plajlar, günümüzde de beach'ler yoluyla nasıl değiştiğine, bu mekânların yansıttığı yaşam tarzlarına bakarak Türkiye'nin son yüzyılda geçirdiği dönüşümlere tanık olacağız.

"Temmuz ayı Portresi"nde Fransız Akademisi üyesi, bir zamanların Sağlık ve Aile Bakanı, Avrupa Parlamentosu eski Başkanı, tarihin ilk Avrupa Yasama Meclisi'nin Başkanı, Nazi kamplarından kurtulmuş Simone Veil'i yakından tanıyacağız. Holokost Kurtulanları giderek aramızdan ayrılıyorlar. Geçtiğimiz günlerde bir Auschwitz kurtulanı olan Hermann Gruenwald gazetemize geldi ve tüm yaşadıklarını anlattı. Onun anlatılarını bu dergimizde okuyacaksınız.

Bu ayki söyleşilerimizin ikisini de sanat çevresinden kişilerle yaptık; söyleştığımız kişilerden biri kumaş üzerine tasvirin Türkiye'deki tek temsilcisi Eti Koen, ikinci söyleşinin konukları da Sefarad Müziğinin temsilcilerinden Janet&Jak Esim oldu.

Dergimizin bu ayki gezi konusu Nobel Edebiyat Ödülü sahibi, İngiliz şair - yazar Rudyard Kipling'in "Burası hiçbir yere benzemez" dediği Myanmar... Ayrıca İbrance örnek alınarak Avustralya'da Aborjin dillerinin canlandırılması projesi konusunda bizleri bilgilendiren yazının ilginizi çekeceğinden eminim. Sevgili okurlar; Şalom'a emek verenleri çok mutlu eden bir gelişmeden söz etmek istiyorum: Hıncal Uluç 16 Haziran Cumartesi günü Sabah Gazetesi'ndeki yazısının bir bölümünü dergimize ayırdı, yanda aynen aktarıyorum...

"Şalom Dergil.. Tesadüfen elime geçti.. Şalom Dergi.. Aynı mı çıkıyor, Şalom gazetesiyse mi veriliyor onu bile bilmiyordum. Soruşturdum. Satılıyormuş.. 5 lira.. Değer.. Bu ülkede çıkan en güzel magazin dergisi dersem inanırım.. Gerçek magazin.. Reklam verenlerin sayfa sayfa resimleriyle dolu sosyete albümü değil.. Amerika'nın People Dergisi düzeyinde.. Nasıl ilginç yazılar, fotoğraflar var içinde.. Kapak Marilyn Monroe.. Onun fotoğrafını çeken Eve Arnold'un öyküsü ve harika fotoğrafları nasıl güzel sayfalar oluşturmuş. Marilyn, Eva'nın Marlene Dietrich fotoğraflarını görünce "Bundan o resimleri çıkardın. Benimle neler yaparsın, düşün" demiş. O zaman figüran bile değil.. Bir Andy Warhol yazısı var.. Daha neler neler var. İnanın elinizden düşmez. Benim düşmedi.. Her sayfada takıldım. Her yazıyı okudum. Her fotoğrafa baktım.. Dilerim bizim magazin basınına da örnek olur, Şalom.."

Başka söze gerek var mı sevgili okurlar? Demek ki doğru yoldayız. İyi yazlar diliyorum.

Nelly BAROKAS

nellybarokas@gmail.com

İRVİN'in kaleminden

İRVİN MANDEL

 YapıKredi

Kampanyadan kazanılan indirim bir sonraki ayın ikinci cuma günü hesap özetlerine yansıtılacaktır. İnternet veya mail order yoluyla yapılan ödemeler, puan harcamaları, nakit çekim işlemleri ve taksitli işlemler kampanya kapsamında değildir. Kampanyadan aynı ay içinde en fazla 250 TL'lik indirim kazanılabilir. Yurt içi, yurt dışı otel ve restoran harcamalarındaki %5 özel indirimlerde, bir müşteri işlem bazında en fazla 50 TL, aylık bazda en fazla 500 TL değerinde indirim kazanabilir. Kampanya diğer kampanyalardan doğacak indirimlerle birleştirilemez.

Crystal sahipleri gittikleri yerde büyük hesap değil, büyük ilgi görür.

Crystal sahibiyseniz, dünyanın her yerindeki otellerde ve restoranlarda **%5**, İstanbul'daki anlaşmalı restoranlarda ve otellerde **%20**, Bodrum ve Çeşme'deki anlaşmalı restoranlarda ve otellerde ise **%15 indirimden** yararlanabilirsiniz.

İSTANBUL

Beyti
Bistro 33
Cafe Wien
Cento Per Cento
Delicatessen
Divan
El Beso
Go Mongo
Gourmet Burger Kitchen
Hai Sushi
Happily Ever After
In Bakery
Kalamata Meyhanesi
Kaşibeyaz
Les Ottomans
Limoncello
Mangerie
Salomanje
Sortie
Sushico
The House Cafe

ÇEŞME

15 Eylül Kiraathanesi
Aqua Beach
Asmahan
Babylon Aya Yorgi
B House
Bu'ra
Cadde 75
Cevat'ın Yeri
El Beso
Ferdi Baba
Göz Lounge
İmren Han Cafe
İncirli Ev
Köprü Bistro
Köşem Emin'in Yeri

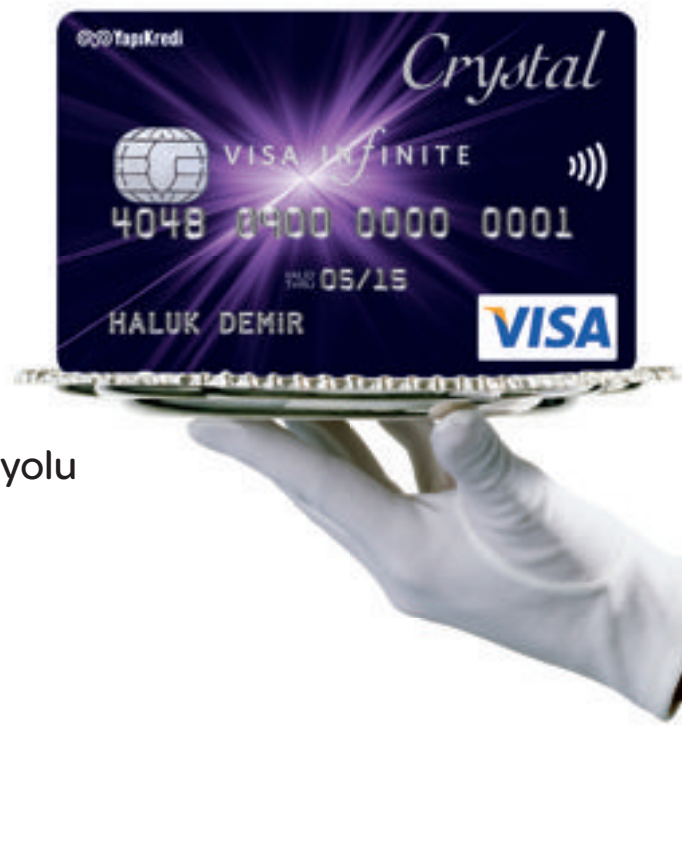
Marrakech
Mi Casa
O Ev Otel
Paparazzi
Picante
Sole Mare
Suare Marin
Sun&Sea
Wineway
Yaya

BODRUM

Balıkçı Sait
Divan Palmira
Dodo Beach
Garo's
Ottoflamm
The Marmara Beach
Yu Otel
Zazu Lounge

KALEM ADASI

Oliviera

Pahada ağır şeyleri almanın en hafif yolu

Crystal

crystalcard.com.tr

444 0 446
Yapı Kredi VIP Line

Bar Refaeli, Maxim'in "Hot 100" listesinde

Victoria's Secret dahil birçok iç çamaşırı ve mayo şirketi için modelik yapan süpermodel Bar Refaeli en ünlü dergilere kapak oluyor. Maxim dergisinin "Hot 100" listesinin en başında adı yayınlanan Refaeli, Twitter'da teşekkür etti ve "Çok mutlu oldum, onurlandım" dedi. Maxim'in listesinde Mila Kunis de yer almakta. Eski Sovyetler'de doğan ve ABD'ye göç etmiş Yahudi bir ailenin kızı olan Mila Kunis, "Black Swan" filminde Natalie Portman ile birlikte rol almış ve çok başarılı olmuştu. Yahudi bir annenin kızı olan Scarlett Johansson, "Hot 100" listesinde 17. sırada yer alıyor.

Komedyen John Cleese İsrail filminde

İngiliz komedyen John Cleese, İsraili yönetmen Reshef Levi'nin filminde rol alacak. 'Hunting Elephants' adını taşıyan filmde Cleese, sevimsiz ve egzantrik bir İngiliz lordunu canlandıracak. Cleese'in bu filmde oynayacağı haberi Hollywood Reporter Gazetesi'nde yayınlandı ve Cannes Film Festivali sırasında açıklandı.

Montreal Yahudileri'nde Yiddiş kültürü

Helen ve Stan Vine Kanada Yahudi Kitapları Ödülleri'nin (Helen and Stan Vine Canadian Jewish Book Awards) 7 Haziran'da gerçekleşen ödül dağıtım töreninde Rebecca Margolis

kazanan kişilerden biri oldu. Ottawa Üniversitesi'nde profesör olan Rebecca Margolis "Jewish Roots, Canadian Soil" adlı kitabıyla bu ödüle layık görüldü. 20. yüzyılın ilk yarısında Montreal'de Yiddiş kültürünün gelişmesinin irdelendiği kitapta yazar basın, tiyatro, edebiyat, Yahudi okulu gibi toplumun kültürel etkinliklerine odaklandı.

Düşlediğiniz Prenses olmaya ne dersiniz ?

Anadolu Yakası'nın uluslararası ilk beş yıldızlı oteli

Istanbul Marriott Hotel Asia, size konforlu balo salonlarının yanı sıra bahçe ve teras havuz başlarında deneyimli ekibinin benzersiz hizmetleriyle rüyalarınızdaki düğünü gerçekleştirme fırsatını sunuyor.

Aşk şehri Roma'da romantik bir hafta sonu konaklaması size hediye...

Detaylı bilgi ve rezervasyon için 0216 570 0028'i arayabilirsiniz.

IT'S THE MARRIOTT WAY®

Marriott
ISTANBUL ASIA

Marriott
REWARDS®

Istanbul Marriott Hotel Asia
Kayışdağı Caddesi No:1/1 Ataşehir, 34750 İstanbul / Türkiye
Tel: 0216 570 00 00 Fax: 0216 469 99 99
www.marriottistanbulasia.com

Joe Eszterhas'dan, Mel Gibson konulu e-kitap

ABD'li senaryo yazarı Joe Eszterhas, ünlü aktör/yönetmen Mel Gibson ile ilişkilerini kaleme aldığı bir e-kitap yazdı. "Heaven and Mel" adlı 30 bin sözcüklük e-kitabın 6 Haziran'da yayınlanması programlanmışken, bu tarihten birkaç gün önce Amazon tarafından yayınlandı. Eszterhas ile Gibson, Yehuda Makabi'yi konu eden bir filmin hazırlığı için birlikte çalışmış ancak proje gerçeğe dönüşmemiştir. Geçtiğimiz nisan ayında Joe Eszterhas, Gibson'a yolladığı bir mektupta onu "Yahudi düşmanı" olarak suçladı. Yayınlanan yeni kitap, Gibson ile Eszterhas arasındaki anlaşmazlığa yoğunlaşıyor ve ikisi arasındaki e-postaları içeriyor.

Goldie Hawn ile Zac Efron matemde mi?

Goldie Hawn, babalarının ölümünün ardından yedi günlük matem döneminde dört kardeşin bir araya gelmesini konu edinen Yahudi temalı bir komedide rol alıyor. "This Is Where I Leave You," adını taşıyan komedide diğer iki kardeşi canlandıracak oyuncular, Jason Bateman ile Leslie Mann olacak. Yönetmenliğini Adam Shankman'ın yapacağı filmde en küçük kardeş rolünde de Zac Efron'un oynayacağı kesinleşti. Kitaptan beyaz perdeye aktarılacak filmin senaryosunu kitabın yazarı Jonathan Tropper yazdı.

Kudüs'te Einstein Müzesi kurulacak

İsrail Hükümeti'nde alınan bir karar doğrultusunda 20. yüzyılın en büyük bilim adamı sayılan Albert Einstein'a ait her türlü belge onun adını taşıyacak bir müzede sergilenecek.

Mayıs ayının son günlerinde alınan bir kararla Kudüs'te bir Albert Einstein Müzesi kurulacak. İsrail Hükümeti'nin maddi desteği ile Kudüs İbrani Üniversitesi ve Kudüs'ü Geliştirme Kurumu tarafından gerçekleştirilecek müzede, günümüzde üniversitenin Albert Einstein Arşivleri'nde korunan 80 bin belge sergilenecek. Böylece bilim adamaına ait belgeler kamuoyunun bilgisine de açılmış olacak. Belgeler dışında, film gösterilerinin yapılacağı, tartışma ve eğitim programlarının düzenleneceği Albert Einstein Müzesi'nin, öğrencilerin ve turistlerin ilgi odağı olacağı tahmin ediliyor.

Biden'in damadı doktor

ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden'in kızı Ashley Biden Yahudi bir doktorla evlendi.

Ashley Biden ile Dr. Howard Krein 2 Haziran günü Wilmington'da dünya evine girdi. 31 yaşındaki gelin Ashley Biden ile Dr. Howard Krein, eylül ayında nişanlanıp hayatlarını birleştirme kararı aldılar. Ashley sosyal hizmet görevlisi olup, Dr. Krein ise Philadelphia'da Jefferson Hastanesi'nde kulak, burun, boğaz uzmanı olarak çalışmakta.

ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden ile eşi Jill düğün töreni sonrasında; "Howard'ın ailemize katılmış olmasından dolayı mutluyuz. Onlara yeni yaşamlarında en iyi dilekelerimizi sunuyoruz" şeklinde bir açıklama yaptılar. Genç evliler Philadelphia'da yaşamaya devam edecek. Joe Biden'in oğlu Beau ile evli olan Hallie Biden de Yahudi bir ailenin kızıdır.

Çin Seddi yakınında Limmud

Çin'de ilk kez Limmud Festivali düzenleniyor. Tevrat ve Talmud'tan, Asya Yahudi mutfağına çok geniş kapsamlı bir bilgi aktarımı programı içeren Limmud, dünyanın nüfusu en yoğun ülkesi Çin'de, Çin Seddi'nin yakınında gerçekleşti. Uluslararası Limmud kuruluşu tarafından düzenlenen etkinliğe Pekin, Şangay, Hong Kong, Mumbai, Filipinler, Japonya, Singapur, İsrail, İngiltere ve ABD'den 100 konuşmacının katılımı ile gerçekleşti. Limmud Yahudilik eğitimi günümüzde beş kıtada 60 Yahudi toplumu tarafından uygulanmakta. Doğu Asya'da 20 bin Yahudi yaşamakta; Yahudi nüfusunun Çin'de 6 bin, Hong Kong'da da 4 bin olduğu belirtildi.

Ödül bu kez baba Spielberg'in

Spielberg Ailesi yeni bir ödül ile onurlandırıldı. Bu kez ödüllendirilen ünlü yönetmen Steven Spielberg değil, babası Arnold Meyer Spielberg'di. Güney California Üniversitesi'ndeki Shoah Vakfı Enstitüsü, Ukraynalı Yahudi bir göçmen ailesinin çocuğu olan 95 yaşındaki Arnold Meyer Spielberg'in adına 'Esin Kaynağı Ödülü' tahsis etti. Steven Spielberg, "Schindler's List" adlı filminin büyük başarı kazanmasının ardından bu enstitüyü kurmuştu. Steven'in Hollywood'da sinema alanın-

daki dehasının yanısıra baba Arnold Meyer Spielberg high-tech ve bilgisayar alanında uzmanlığı ile tanınan bir simadır. Bu bilgi ve uzmanlığını da enstitünün doğru temeller üzerinde kurulması yönünde kullandı. Bu enstitüde 56 ülkeden Holokost kurtulanlarına ve tanıklara ait 32 farklı lisanda kaydedilmiş 52.000 tanıklığın video kaydı, tarihi ve kültürel açıdan büyük değere sahip. Bu belgeler baba Spielberg sayesinde en yeni teknolojilerle koruma altına alındı. İkinci Dünya Savaşı'nda ABD ordusunda çarpışan Arnold Meyer Spielberg, savaş sonrasında elektrik mühendisi oldu, bilgisayar teknolojik devriminin önde gelen isimleri arasında yer aldı. Arnold bu bilgisini kullanarak enstitüde 105.000 saatlik görsel tarihin en ileri tekniklerle arşivlenmesini sağladı. Bu özverisi karşılığında adına tahsis edilen ödülle, bundan böyle onurlandırılacak kişilere Arnold Spielberg Esin Kaynağı Ödülü verilecek.

Çizgi romanla Holokost eğitimi

Hollanda'da yayınlanmasının ardından İbrance'ye tercüme edilen çizgi roman 13-15 yaş çocukları travmaya sokmadan İkinci Dünya Savaşı dönemi gerçeklerini öğretiyor. 'The Search' adını taşıyan kitap Holokost Kurtulanı Ester Hecht'in torununa ve onun arkadaşına Nazi Almanya'sında geçen çocukluğunu anlatmasını konu ediniyor. 60 sayfalık renkli ve resimli kitap Hecht'in yaşam öyküsünü yansıtmakta: Adolf Hitler'in iktidara gelmesinden sonra ailesinin çektiği zorluklar, Hollanda'ya kaçmaları, yakalanıp Auschwitz'e sürülmesi, Ester haricinde tüm aile fertlerinin orada öldürülmesi... Hollanda'daki Anne Frank House tarafından yayınlanan ve oldukça ilgi gören kitap çeşitli lisanslara tercüme ediliyor. Çocuklar Holokostu öğrendiklerinde oldukça etkileniyor, uykuları kaçabiliyor. Bu nedenle eğitimciler bu konunun küçük çocuklara çizgi roman yoluyla anlatılmasının iyi bir yöntem olduğu kanısındalar.

Drew Barrymore 'Hupa' altında

Drew Barrymore ile Will Kopelman, gelinin California'daki evinde düzenlenen bir törenle Yahudi geleneklerine uygun olarak 'Hupa' altında evlendiler. Haziran ayının ilk haftası gerçekleşen düğün töreni için Kopelman Ailesi New York'tan bir haham getirdi. Fotoğrafçılara düğünde ayrıntılı görüntü alma fırsatı tanınmadıysa da 37 yaşındaki Drew Barrymore'un gelinliğinin muslin ve organzadan bir Karl Lagerfeld tasarımı olduğu söylendi. Kayınpederin Chanel'in eski CEO'su olması nedeniyle gelinin Chanel takılar takması sürpriz olmadı. Düğünde hazır bulunan ünlüler arasında Cameron Diaz, Reese Witherspoon ile eşi Jim Toth, Busy Phillips, Jimmy Fallon ve eşi Nancy Juvonen dikkat çektiler.

Yardıms sever aktör Penn

İnsani yardım kuruluşlarındaki etkinlikleri ile de tanınan ünlü aktör Sean Penn, İsrail'deki bu tür kuruluşlarla işbirliği kurmak üzere bu ülkeyi en kısa zamanda ziyaret edeceği belirtildi. Bu yıl Sean Penn'i 'This Must be the Place' adlı filmde bir Holokost Kurtulani'nin rock'cu oğlu rolünde izleyeceğiz. Baba tarafından Litvanya ve Rusya'dan göç etmiş Yahudi ailelerin torunu ve özellikle sol eğilimli bir kişi olan Sean Penn, Haiti depreminden sonra yaraların sarılması yönünde büyük çaba harcamış, özveriyle çalışmıştı. Haiti'deki çalışmaları sırasında İsrail Savunma Ordusu'nun orada kurduğu sahra hastanesini de ziyaret eden ünlü aktör, İsrail ziyaretinde bu ülkedeki insani yardım kuruluşlarıyla ilişkilerini geliştirmeyi amaçlamakta.

Muhammed Ali'nin torununa Bar-Mitzva

Dünyaca ünlü, eski boks şampiyonu Muhammed Ali, ergenliğe geçen torununa iyi dileklerde bulundu. Muhammed Ali'nin kızı Khaliah, Yahudi bir avukatla evli olup, çiftin oğulları Jacob geçtiğimiz günlerde Philadelphia'da bar-mitzva törenini kutladı. Her ne kadar ünlü boksör çocuklarını iyi birer Müslüman olarak yetiştirirdiyse de, kızının bir Yahudi ile evlenmesini ve torunu Jacob'un tam bir Yahudi gibi yetiştirilmesini olgunlukla karşıladı. Boksör'ün kızı Khaliah Ali-Wertheimer; "Hiç birimiz Jacob'a o veya bu yolu seçmesi yönünde baskı yapmadık. Jacob seçimini kendisi yaptı, çünkü kendini Yahudiliğe ve Yahudi kültürüne daha yakın hissetti" demekte.

Asıl adı Cassius Clay olan Muhammed Ali 1964'de İslam'a geçmişti. Dört kez evlenen sporcu dokuz çocuk sahibidir.

Mark Zuckerberg gizlice evlendi

Facebook'un kurucusu Mark Zuckerberg, 19 Mayıs günü -4Chan'nin kurucusu Priscilla Chan ile dünya evine girdi. Bu haberi facebook profilinde paylaştığı fotoğraf ile resmen duyuran Mark Zuckerberg, evlendiği haberini basından sakladı. Bu nedenle basının büyük tepkisini aldı. O günlerde oldukça yoğun bir tempo içerisinde olan Facebook bir yandan site dışı satın almalara devam ederken öte yandan merakla beklenen hamleyi yaparak halka arzını duyurmuştu. 27 yaşındaki Zuckerberg, California Palo Alto'daki evinde sade bir törenle dünya evine girmeyi tercih ettiği ifade edildi. 100 kişinin davetli olduğu düğünde, damat gelene oldukça basit yakut bir yüzük hediye etti. Harvard'da tanışan çift dokuz yıldır ilişkilerini sürdürmekteydi.

Gündoğın'ın yeni cenneti CASA COSTA

Büyük bir başarıyla geçen 2011 yaz sezonundan sonra Casa Costa Boutique Hotel ve Küba Beach beraberliği 2012 yılında da devam ediyor. Casa Costa Boutique Hotel' in konforlu odaları ile Küba'nın eşsiz lezzeti, müziği ve ambiansı bu sezon da Bodrum'a damgasını vuruyor...

Advertorial

Bodrum'a projeleriyle imzalarını atan Y. Mimar Emre Kunt ve ortağı Nadine Perahya'nın sahibi oldukları Casa Costa Boutique Hotel, mavi bayraklı deniziyle Gündoğan koyunda, 20 Deluxe odası ve 1 Penthouse Suite ile yaz sezonunu karşılamaya hazırlanıyor. Casa Costa Boutique Hotel kendine özgü tarzını resepsiyonun girişinden itibaren başlayarak, otelin duvarlarında bir birinden ünlü ressam ve fotoğrafçıların eserlerine ev sahipliği yaparak, odalardaki dizayn ve konforun ön planda tutulduğu otel, misafirlerine sunmuş olduğu bu inceliklerle evlerindeki rahatlığı aratmıyor.

Geçen sene beraber güzel bir sezon geçiren Casa Costa Boutique Hotel ile Bodrum'un popüler ve klasiği olan KÜBA'nın mutfağında birbirinden leziz Akdeniz mutfağına özgü tatların yer aldığı; zeytinyağlı yemekler, Ege yöresine ait yerel otlar ve taze

günlük balıkları tatmanızı tavsiye ederiz. KÜBA üstün hizmet anlayışı ve birbirinden leziz tatlarıyla konuklarına bu sezon da sürprizler hazırladı.

Casa Costa Boutique Hotel'de gününüzü nasıl geçirebilirsiniz?

Otelin hemen önünden başlayıp, Gündoğan sahilini boydan boya dolaşan yürüyüş parkurunda 45 dakikalık bir yürüyüş veya mavi bayraklı denizde yüzmeyele sabah sporunuzu yapabilir, güne KÜBA'nın hazırladığı yöresel kah-

valtıyla başlayabilirsiniz. Sonra, bu güzel denizin ve güneşin tadını KÜBA Bar' da hazırlanan kokteyl eşliğinde çıkarmaya devam edebilirsiniz. Öğlen, Küba'nın sahildeki

fırından çıkan lezzetleri ve zeytinyağları tatmanızı tavsiye ederiz. Akşamüstü SPA da alacağınız masaj ile günün bütün yorgunluğunu üzerinizden atabilirsiniz, saunada dinlenebilir ve kuaförde bakımınızı yaptırdıktan sonra, KÜBA Bar'ın güzel ortamında HAPPY HOUR'a katılabilirsiniz.

Akşam ise mehtap eşliğinde, Gündoğan'ın denize vuran ışıkları ile iskelede Ege lezzetlerini tadarken KÜBA'nın ünlü DJ müziği

size eşlik ediyor olacak. İlerleyen saatlerde COSTA TEKNE ile mehtap turuna çıkmayı unutmayınız.

Otelin teknesi COSTA'yı kiralararak değişik koyalara gidip tatilinize küçük bir mavi tur ekleme fırsatı bulabilirsiniz. Casa Costa Boutique Hotel + KÜBA, kendine özgü tarzının ön plana çıktığı bu eşsiz yerde, misafirlerine güler yüzlü profesyonel ekibiyle hizmet vermeye devam ediyor.

KUMAŞLA TASVİRİN TÜRKİYE'DEKİ İLK VE TEK USTASI

Eti Koen

Fransız sinemacılar Olivier Nakache ile Eric Toledano'nun beraber yazıp yönettiği 'Can Dostum' filminde, boynundan aşağısı felç olan zengin aristokrat Philippe, bakımını üstlenen sa-

bıklı Driss'e 'sanatı' şu sözlerle anlatır: "Sanat, dünyadaki yolculuğumuzun izidir..." Türkiye'de alanında tek olan sanatçı Eti Koen de, yaptığı olağanüstü kumaş tasvirleriyle evrende izini bırakmaya aday isimlerden biri...

SANAT SERÜVENİM PATCHWORK KURSUYLA BAŞLADI

Patchwork'ü kurslarına devam ederek öğrendim. Ancak zaman içinde gönül ve mantığının rehberliğinde kendimi sorgulamaya başladım: "Neden başkalarını kopyalıyoruz? Niçin Amerikan dergilerinde gördüğümüz modelleri tekrarlıyoruz? Yaşadığımız coğrafya o kadar zengin bir kültüre sahipken ve bu denli büyük bir medeniyetin üstünde oturuyorken neden kendimize ait temalar yaratmıyoruz..." Böylece geleneksel Osmanlı-Türk motiflerine yöneldim. Mesela Osmanlı ve Selçuk'un bir takım geometrik desenli formlarını patchwork tekniğiyle gerçekleştirdim, çok güzel oldu! Bunu başarmanın verdiği cesaretle bu kez İznik çinilerini denedim, o da oldu. Ardından tutkunu olduğum minyatürleri de başarınca artık patchwork'ü bırakıp 'Kumaşla tasvir' yapmaya ve bu yolda ilerlemeye karar verdim. Bu tarzın özel ve kendi kültürümüze ait öğeleri canlandıran bir sanat olarak tanınmasını istedim.

KUMAŞLA TASVİR PATCHWORK'ÜN SANATSAL BOYUTUDUR

İki sanatın çalışma usulleri farklıdır. Kumaşla tasvir patchwork'ün aplik tarzıdır. İpek üzerine yaptığım bu işi, kumaş boyama, çizim, yazı ve nakış gibi el becerileriyle destekleyerek zaman içinde özel ve özgün bir çalışmaya dönüştürdüm. Diyebilirim ki, 'Kumaşla tasvir' geleneksel patchwork'ün incelikli bir sanata dönüşmüş halidir.

BU SANAT HAK ETTİĞİ İLGİYİ GÖRMÜYOR!

Kumaşla tasvir sanatı yaygınlaşmadığı gibi ürünlerine de fazla talep yok. İnsanlar maalesef bu konuda tutucular. Tanımadıkları, bilmedikleri bir şeyi kabul etmekte zorlanıyorlar ya da göz ardı ediyorlar. Tablolarımı görenler bayılıyor ama alıp da evlerine koymuyorlar. Oysa bu bir yağlıboya olsa üzerine atlarlar. Kumaşla tasviri tanıtmak için ne yapmak gerekiyor, tam olarak ben de bilmiyorum. Belki sanat konusunda çalışan ya da sanatı destekleyen insanlara veya PR'cılara başvurmak lazım; maalesef ben kimseye ulaşamadım.

ÇALIŞIRKEN SON DERECE ÖZGÜRÜM

Kumaşla tasvirde istediğim her tabloyu canlandırabilirim, sanatın tekniği beni kesinlikle sınırlandırmıyor. Son derece hürüm, zaten en güzel yanı da hissettiğim bu özgürlük duygusu...

SAHNELER SABIRLA VE İLMEK İLMEK İPEĞİN ÜSTÜNE DÖŞENİR

Bir minyatürü ya da tanınmış bir eseri yapacaksam zaten ona birebir sadık kalmaya mecburum. Eğer kafamda tasarladığım bir mizansense, onu ilk önce çizer ya da çizdirir ve öyle çalışmaya başlarım. İlk önce çizimler kumaşın üzerine aktarılır, kumaş kıvrılır. Önceden boyanıp kurutulan parçalar hazırlanarak birbirine yapıştırılır ve ipek zeminin üstüne oturtulur. Altına kabarıklığı sağlayan elyaf ve astar döşenir. Sonra da bütün tablo konturlanır. Büyüklüğüne ve detaylarının yoğunluğuna bağlı olarak bir çalışma en az bir hafta ile en çok üç ay içinde tamamlanır ama sürekli aynı işin üzerinde çalışmam. Birini yarılarken biraz ara verip diğerine başlarım. Başka türlü çok sıkıcı ve monoton oluyor.

BAZI ÇALIŞMALARIMDA HAYAL GÜCÜM EN İYİ REHBERİMDİR

Kitaplarım, sergiler, müzeler, doğa hatta bazen sokaklar benim en iyi esin kaynaklarımdır... Çok araştırıyorum, özellikle Osmanlı sanatına ilişkin çok eser var evimde. Mesela bir İstanbul projemiz vardı; bu projeyi kotarmak için onlarca İstanbul kitabına baktık. Ondan sonra beyin zaten gördüklerini sentezliyor. Bir yerden sonra etrafınıza artık hep o gözle bakıyorsunuz. Her yer sahne oluyor sizin için. Renkler, gölgeler size hep bir şeyler çağırıyor.

Başka bir örnek olarak 'peraşaları' (Tevrat'taki bazı dini metinler) verebilirim. O çalışmayı yaparken ilk önce ilgili dini metinleri okudum sonra hayal gücümde can-

lanan sahneleri çizip kumaşa geçirdim. Keza 'İstanbul' serisi, 'Sulukule', 'İstanbul'da geleneksel yaşam ve modern ada yaşamı' kendi tasarladığım temalardan bazılarıdır.

Bir de şöyle bir idealim var; yaptığımız işlerin bakılınca Türkiye'ye ait olduğu anlaşılmalı istiyorum. Tıpkı Japonya'da olduğu gibi özgün çalışmalar üretmemiz gerekiyor. Türkiye'nin artık bu seviyeye ulaşması lazım!

BU SANATIN OLMAZSA OLMAZI MERAK VE SABIR

Tabii biraz yetenek de gerekiyor ama bana göre meraklı olmak ve yaptığımız işten zevk almak çok daha önemli. Önünüzdeki işi bir puzzle gibi düşünün; yaptıkça ortaya çıkıyor ve her saat tamamına biraz daha yaklaşıyorsunuz.

GERÇEKLEŞMESİNİ İSTEDİĞİMİZ EN BÜYÜK PROJEMİZ 'GÖÇ'

Uzun süreden beri Yahudi kültürü ile ilgili çalışmalar yapıyorum. 2007'den beri kızım Renan Koen (piyano sanatçısı) ile birlikte ortak bir proje yürütüyoruz. Ben Sefaradların İspanya'dan Osmanlı topraklarına GÖÇ'ünü yapıyorum, o da müziklerini besteliyor. Bu bir koleksiyon olacak. Renan'la kafa kafaya verip Yahudi kültürü ile ilgili ne yapabiliriz diye düşünürken GÖÇ'ün hikâyesini anlatmaya karar verdik ve araştırmaya başladık. Renan, Sefarad müziğinden ilham alarak beste çalışmalarına başladı. Bu arada 500.Yıl Vakfı Başkanı Naim Güleriyüze giderek projemizi onunla paylaştık. Çok memnun oldu ve bize büyük destek verdi. Onun da kitaplarımı inceleyerek çok sayıda kaynak topladım. Proje halen devam ediyor. Ancak iş büyüdükçe mali kaynak ihtiyacımız artıyor. Her üçümüzün de bu projede payımıza düşen çalışmayı gerektiği gibi ve işin özüne yakışır bir şekilde gerçekleştirmemiz için maddi destek şart. Bu yüzden doğruyu söylemek gerekirse biraz hevesim kırıldı. İşin bu yönüyle uğraşmak istemiyorum, zaten böyle bir enerjim de yok.

Galata'yı kumaşa döktüm. Tabii göç edenler sadece bu topraklara yerleşmediler. Gittikleri diğer yerlerle ilgili de bir Venedik, bir Fas yaptım. Bu arada kişisel hatıralardan yola çıkarak aile albümümüzden de faydalandım. Eşimin ailesinin fotoğraflarına bakarak ve bütün detaylara (kıyafetler, takılar, yüz ifadeleri vs) sadık kalıp, Selanik ve Edirne'deki yaşamı sahneledim. İstanbul ve Mersin'den bir kesit aktardım. Kendi soy ağacığımı yaptım, aile büyüklerimizi kumaşa baskı tekniğiyle canlandırdım. Bundan sonra günümüzün ritüellerini temsilen bir düğün, bar mitzva, sünnet ve bir Pesah gecesini tasvir etmek istiyorum. Naim Bey'in de önerisiyle yoğun göç alan Bulgaristan ve Kudüs'ü de bu koleksiyona dâhil edeceğim.

GÖÇ UZUN BİR YOLCULUK GİBİ...

GÖÇ konusu çok kapsamlı bir çalışma ve konu konuyu getiriyor; ana temanın yanı sıra birçok yan öykü de çalışmaya dâhil oluyor. Şimdiye kadar 10'un üstünde parça hazırladım. Serinin ilk sahnesinde Yahudilerin gemilere bindirilerek İspanya'dan sürülmelerini ve Osmanlı topraklarına vardıklarında, atının üstünde Sultan II. Beyazıt tarafından karşılanmalarını gösterdim. Daha sonra Yahudilerin yerleştikleri tarihi yarımada'yı ve

SORUMLULUĞUMUZ BÜYÜK!

Bu proje ile ilgili omuzlarımda büyük bir sorumluluk var. Bu koleksiyon, her şeyi ile tamamlanıp sergilenince eminim ki çok ses getirecek. Bunun için insanlarla en doğru zamanda ve en doğru mekânda buluşması lazım. Ayrıca mutlaka dünyayı da dolaşması sağlanmalı, çünkü adeta görsel bir belgesel oluşturuyoruz. ■

ALDIĞIM MANEVİ TATMİN ANLATILAMAZ...

22 seneden beri bu işi zevkle yapıyorum. Hissettiğim; bir şey yaratmanın verdiği müthiş manevi bir tatmin. Bu uğraş beni alıp götürüyor... Atölyemde çalışırken, bir de güzel bir müzik dinliyorsam, bütün gönül kaplarım açılıyor.

Özel
İndirimler
Sizi Bekliyor

Düşlerinizdeki Yolculuk...

FIRSAT
TURLARI

★★★★★

Emerald Princess Gemisi ile Transatlantik

Kopenhag-Oslo-Kristiansand (Norveç)-Glasgow
Dublin-Belfast-Reykjavik-Qaqortoq-New York City
Cruise only

1699 Euro'dan
itibaren (3891 TL)

10-26 Eylül 2012

14 GECE
17 GÜN

★★★★★

Celebrity Equinox ile Transatlantik

Roma (Civitavecchia)-Floransa&Pisa (Livorno)-Provence
(Toulon)-Barselona-Cartagena (İspanya)-Funchal,
Madeira Adaları (Portekiz)-Miami (Fl.Lauderdale)

Cruise only

775 Euro'dan
itibaren (1775 TL)

26 Kasım - 10 Aralık 2012

14 GECE
15 GÜN

BU AYIN
ÖZEL
PROGRAMI

★★★★★

Celebrity Silhouette Gemisi ile Adriyatik&Akdeniz

Venedik (1)-Ravenna-Split-Kotor-Dubrovnik-Valletta
(Malta)-Catania (Sicilya)-Napoli (1)-Roma (Civitavecchia)

Paket tur

1550 Euro'dan
itibaren (3550 TL)

23 Ekim - 03 Kasım 2012

11 GECE
12 GÜN

★★★★★

Msc Orchestra ile Transatlantik

Cenova-Nice (Villefranche-sur-Mer)-Valencia-Casablanca
Tenerife (Kanarya Adaları)-Recife (Brezilya)
Salvador (Brezilya)-Rio de Janeiro

Cruise only

760 Euro'dan
itibaren (1740 TL)

25 Kasım - 10 Aralık 2012

13 GECE
14 GÜN

★★★★★

MSC Poesia ile Transatlantik

Cenova-Barselona-Casablanca-Funchal, Madeira Adaları (Portekiz)
Bridgetown (Barbados)-Pointe à Pitre (Guadeloupe)-St.Thomas
Freeport (Bahamalar)-Miami (Fl.Lauderdale)

Cruise only

550 Euro'dan
itibaren (1260 TL)

11-17 Kasım 2012

14 GECE
17 GÜN

düşlemekte
Kalmayın!

*Belirtilen fiyatlarda Türk Lirası kurye: 1 Euro: 2,29 TL kuru bar alınarak hesaplanmıştır. Fiyatlar günlük
kur hareketlerine göre değişiklik gösterebilir. Belirtilen paket programlarımızda fiyatlar (ift kişilik kabinede
kişi başı olup, belirtilen bölgedeki gemi ve otel konaklamaları, uçaklar, transferler, iptal sigortası ve diğer vergiler dahildir.

*Bilgi ve rezervasyon için acentamızı arayabilir, farklı programlarımız için www.ctc.com.tr adresimizi ziyaret edebilirsiniz.

Cemil Topuzlu Caddesi, Hasan Ali Yücel Sokak,
As Apartmanı, No:1 Daire:2 Çiftelavuzlar / İSTANBUL
Telefon: 0216 385 44 14 • Faks: 0216 385 56 69

info@ctc.com.tr • www.ctc.com.tr

Deniz Hamamları Plajlar Beach'ler

Osmanlı insanı, denize girerek yüzme ve serinleme ihtiyacını, eskilerde, 'deniz banyosu' ya da 'deniz hamamı' olarak anılan mekânlarda sağlardı. Deniz hamamları sahil kentlerinde ya da İstanbul'un kıyılarında, belediyenin ya da liman memurluklarının denetimi altındaydı. Akıntılı sularda, kazıklar üstünde ahşap olarak, suya dayanıklı çürümez kerestelerle kurulu bu deniz hamamlarının en ve boyları gibi, derinlikleri de 'nizamname' ile belirlenmişti. Yalnız erkeklere ve yalnızca kadınlara mahsus deniz hamamları bulunduğu gibi, kadınlara ve erkeklere ayrı ayrı hizmet veren ama yan yana yapılmış hamamlar da vardı. Hamamların, "birbirinden ses duyulmayacak şekilde" yapılması gerekirdi. Örneğin İstanbul'un Anadolu yakasındaki Moda Deniz Banyosu'nun bir 'Kadınlar Hamamı' kısmı bir de erkekler bölümü vardı. Reşad Ekrem

Koçu'nun sözünü ettiği deniz hamamları, Osmanlı toplumsal hayatının harem ve selamlık geleneğinin denize taşınmasıdır. 20. yüzyılın başlarında, Anadolu ve Rumeli yakalarında, kıyı şeridinde bulunan bütün semtlerin deniz hamamları vardı.

İşgal günlerinde plajlar

Deniz hamamlarından plajlara geçiş, İstanbul'un işgali günlerinde başlar. 1919'un yaz aylarında, Yeşilköy ve Bakırköy civarındaki işgal kuvvetlerinin askerleri, İstanbul'un sıcağında, kendilerini bu sahillerdeki denize atarlar. Daha sonraları, 1920'nin Kasım'ında, Rusya'daki 'Bolşevik İhtilâli'nin ardından İstanbul'a akın eden 145 bin Beyaz Rus'un bir bölümü, ertesi yaz, bu kentin kumsallarında, özellikle de Florya kıyılarında görülürler. İstanbullular da 1921 yazında bu Beyaz Ruslardan, "kadınlı erkekli deniz banyosu" alışkanlığını öğreneceklerdir.

Deniz hamamları, plajlar, beach'ler ve her birinin yansıttığı yaşam tarzlarına bakarsak son yüzyılda Türkiye'nin geçirdiği dönüşümleri görebiliriz.

Deniz hamamları 1930'ların sonlarına dek varlıklarını sürdürecektir, kadınlı erkekli birlikte denize girilen plajlar açıldıktan sonra da erkeklere ve kadınlara özel bölümler varlıklarını koruyacaktı. Artık denize 'modern' plajlardan girmek 'asrın yeniliği' olarak, pek modadır. 50'li yılların başından itibaren de, plajlara, plaj giysilerine ve güneş kremlerine ilişkin basın ilanları hızla artacaktır. Bu plajlar artık yeni bir yaşam tarzının sembolleri haline geldiler. Örneğin 1950'lerin Süreyya Plajı; oteli, restoranı, özel orkestrası ve danslı suareleriyle öne çıkan gazinosuyla, yalnızca Maltepe'nin değil, bütün İstanbul'un seçkin yaşam tarzının aynası olacaktır; Florya plajı, İdealtepe plajı, Suadiye plajı, Caddebostan plajı, Moda plajı, Büyükkada Değirmen plajı, Yörükali Plajı gibi. Bazı plajların trampelenleri vardı. Trampleden gösterişli bir şekilde denize atlanırdı. Plaja ve denize girmenin de uygun kıyafetleri vardı. Kadınlar mayo ve bikini, erkekler uygun deniz şortu giyerdi. Duhuliye denilen bir küçük ücret karşılığında bir kabinde eşyalarını saklanırdı. Plajın bir büfesi bulunup, orada tost, soslu sandviç ve meşrubat satılırdı.

Plajlı yıllarda moda olan akıma alternatif yaşamlar doğdu. Plajların yanı sıra sahil şeritlerinde piknik tüpleri ve mangalları ile piknik yapan ahali yerini aldı. Yaz günlerinde deniz kıyıları güneşlenme yerleri haline geldi. Kadınlar mayo yerine elbise, erkekler don ile denize girdiler. O günlerden günümüze hala yazın sıcak günlerinde Kilyos'tan, Şile'den boğulma haberleri gelir. Boğulanlar, fakirlik yüzünden İstanbul'da yıllarca yaşayıp denizi hiç görmeden doğup büyüyen insanlardır.

Zenginleşen Türkiye ile gelen beach kültürü

1990 yıllarına gelindiğinde büyüyen, kalabalıklaşan, 'zenginleşen' Türkiye'de başka memleket manzaraları ortaya çıktı. Plaj kültürünün yerini beach kültürü aldı. Plaj müşterisi için kum deniz güneş yeterli

Karşıyaka deniz hamamı

Erkekler için özel deniz hamamı

Moda Plajı

Plaj müşterisi için kum deniz güneş yeterli iken beach müşterisine eğlencesiyle, sürpriziyle yeni bir yaşam şekli sunmak gerekti.

iken beach müşterisine eğlencesiyle, sürpriziyle yeni bir yaşam şekli sunmak gerekti. Televizyonda televole programları sayesinde İstanbul'un varoşlarında oturup hiç denizi görmemiş kişiler bile bu beach kavramı ile tanıştı. Beach'lerin hemen yanı başında halk kendi bildiği şekilde denize girmeye devam etti. Yan yana ama ayrı ayrı. Kilyos'ta veya başka bir mekânda denize girmek için para ödeyen ile para ödemeyen aynı kolibasilli denize girdi. Yine, Kilyos'tan Sarıyer'e varmak için sıkışmış trafikte aynı zamanı harcadı. Beach'te para ödeyenler - ki bunlar renkli simalardır - paparaziler sayesinde görünür olurken, para ödemeyenler ancak sayı olarak anıldılar.

Plaj kelimesi yabancı bir kelime olup Türkçe yazılışı ile dilimize ve hayatımıza girmiştir. Beach ise tamamen orijinal şekli ile yazılıyor olup, küreselleşen dünyada ortak bir terim ve bütün dilimize giren diğer yabancı kelimeler gibi yazılışları Türkçeye adapte olmamış bir kelimedir. Bu kelimeler ve kavramlarla kendimize ait olmayan bir hayatı, bir kimliği, bir aidiyeti benimsiyoruz diyeceğim geliyor ama pekâlâ da benimsiyoruz. Çünkü bizler kimlik ve aidiyetlerimizi öz olarak değil şekil olarak yaşıyoruz.

Viski ve lahmacun beraberliği

Beach kavramı kendinde Türkiye'den de izler barındırıyor. Yemek olarak en lüks beach'lerin bile lahmacun, pide fırınları var. Arabesk kültürün simgesi olan viski ve lahmacun beraberliğini en çok burada görüyoruz. İçki tüketmek bu âlemin olmazsa olmazlarından. Beach'lerin restaurantlarında çok alengirli ve pahalı münüler yer alır. Beach ile birlikte dünyamıza giren iki kelime daha var. Bir tanesi, rahatça yayılma anlamına gelen ve aynı zamanda bir bölümü

kapsayan 'lounge', diğeri de rahatlama mekanı olarak anılan 'chill out'. Her ikisinin de kendine özgü müzik türleri var. Beach'lerde yabancı veya yerli popüler müzik çalar. Serdar Ortaç, Demet Akalın, Rihanna bu müziklere örneklerdir. Her yaz moda olan şarkılar vardır. Saat beş ve sonrası 'happy hour' veya parti saatidir. Ünlü

DJ'ler müzikleri ile insanları coşturur. Girişte sizi kapıdaki korumalar karşılar ve ne acıdır ki, kendine benzeyen kişileri içeriye almayacakların komutunu almışlardır. Kraldan kralcıdır. Beach'in özel bir kıyafeti de 'pareo'dur. Giysiler marka olursa, insanlar kendilerini daha iyi hisseder. Kadınlarımıza gelince ağır bir makyaj ve her saat başı değiştirilen mayoya uygun yüksek topuklar, gözlükler, bilezikler, çantalar taşırlar. Erkeği saymıyorum bile çünkü onun değeri yanında taşıdığı kadınla ölçülüyor. Kadının yaşı ve giyimi yanındaki erkeğin statüsünü belirliyor. Bazı beach'lerde loca kiralyorsunuz ve o loca bütün gün sizin oluyor. Loca kiralamanın bir raconu vardır; eski gazino kültüründe olduğu gibi, sahneye yakın yerlerde

Geçmişe ait bütün izleri yok eden bir tarafımız var. Bütün bunlar günün modasına uymak için mi? Gelmiş ile gelecek planları arasında bir denge kurulamaz mı?

oturanlar gibi yabancı içki şişesi açtırmak veya yüklüce bir para harcama mecburiyeti vardır. Loca bazen bütün sezon için kiralanır. Localar yaz güneşinde serin olup tüllerle bezenir. Locanın yanı sıra 'bistro' denilen masalar da günlük kiralanabilir. Beach'lerde saat başı mayo değiştiren kadınlar pek denize girmiyor.

Geçmişin izlerini yok ediyoruz

Biz hamam, plaj, beach'i anlatırken zaten deniz de bitti. İstanbul'dan pek denize girilemiyor. Betonlaşma, rant derken karada olsun denizde olsun geriye dönülmez bir kirlilik oluştu. Bir de geçmişten günümüze özgün bir şey kalmaz oldu. Sedef Adası'nda, hamaklarıyla, şahane beyaz çakıl taşlarıyla gerçek olmayacak kadar güzel bir yer vardı. Orası da artık teknelere yemek servisi yapmakla övünüyor. Deniz müşterisine rağbet etmiyor.

Her yer birbirine benzer oldu. Geçmişe ait bütün izleri yok eden bir tarafımız var. Bütün bunlar günün modasına uymak için mi? Gelmiş ile

gelecek planları arasında bir denge kurulamaz mı?

Başka bir memleket manzarası da plajlarda olsun, piknik yerlerinde olsun, sürü halinde dolaşan genç erkekler topluluğu. Yanlarında tek bir kadın yok. Aralarından geçmek durumunda kalırsanız ürkebilirsiniz de. Daha önce bahsettiğim erkekler hamamından ne farkı var dersiniz de bir bakıma geleneğin devamı ama muhafazakarlık bu topluluğu kadınsız bırakıyor. Bu erkekler sürüsü potansiyel ve dinamizm açısından güç teşkil ediyorlar ama o potansiyelin nereye kaydırılacağına bağlı. Ülkemizde sürekli hareketlilik ve dinamizm kendine ve çevreye dönük yıkıcılığa kadar gidebiliyor.

Sosyolojide bir söylem var; 'Göç dalgaları sonucunda kırsaldan gelenler kentleşeceğine, kentler köylüleştireceği' diye... Ama zannedilmesin ki, yıkım bu kırsaldan gelenlerden kaynaklanıyor. Esas zararı veren rant peşinde olan kentli, küreselleşme peşindeki yatırımcı, denetimden uzak zihniyet ve politikasızlık. Bu dörtlü birbirine eklenince yıkım önlenemez oluyor. Modaya uymak, küresel olma görüntüsü altında Türkiye her defasında bu yıkıma direniyor ama nereye kadar?

İyi yazlar, iyi denizler... ■

Kaynakça: Deniz Hamamları ile ilgili bölüm Lütü Tınç'ın çalışmasının bir özettir.

PORTVILLE®

Eğer bu seneki tatil planlarınıza
Göcek Koyu'nu dahil ettiyseniz
Doğru rotadasınız...

Dalaman Havalimanı'na 20 dakika uzaklığı, sahilden kolayca ulaşılabilen adaları, muhteşem güzellikteki tertemiz koyları ve denize kadar uzanan ormanları ile Göcek, sadece deniz tutkunu yatçıların değil, doğa aşığı tüm yerli ve yabancı konukların gözdesi olma-ya devam ediyor.

Ülkemizde 2010 yılında 14 adet, 2011 yılında ise toplam 17 adet olan mavi bayraklı marinanın ara-

sında yer alan Port Göcek'in (yeni adıyla D-Marin Marina) tam içinde yer alan Portville; doğayla bütünlük içindeki özgün mimarisi ve birbirine hem sokaklarla hem kanallarla bağlanan, verandalarında kendilerine özel iskeleleri bulunan eşsiz villalarıyla doğa ve denizle içiçe olmayı hayal eden herkese huzur ve eğlenceyi aynı anda vaat ediyor ve benzersiz alternatiflerle dolu yepyeni bir yaşam tarzı sunuyor.

Detaylı bilgi için

www.portville.com.tr - www.eskidjigayrimenkul.com

46 dönümlük bir alan üzerine inşa edilen ve toplam 130 villadan oluşan Portville'de şu anda 115 ila 237 m² arasında değişen kullanım alanlarıyla 34 villa yeni sahipleriyle tanışmayı bekliyor. Aynı ayrıcalıklı hayat tarzının tadını çıkartmak için kısa süresi olan konuklarımıza ise derhal yaşanmaya hazır 10 adet butik villamızda günlük, haftalık veya aylık kiralama seçeneklerini değerlendirerek yerlerini şimdiden ayırtmalarını öneriyoruz.

Advertorial

Eskidji Gayrimenkul
Portville Satış Ofisi

+90 252 645 23 66 / +90 530 547 45 14

SIMONE VEIL

Yorulmaz Savaşçı

Temmuz ayında dünyaya gelen Simone Veil yaklaşık altmış yıldır, kelimelerle anlatılamaz anıların anısını yaşatmaya çalışıyor ve dünyadaki nerdeyse tüm haksızlıklara karşı hiç yılmadan savaşıyor. Gelin, hep birlikte çetin mücadelelerle dolu onurlu yaşamının güzergâhını izleyelim; muhtelif söyleşilerden derlenmiş kişisel yorumlarını nirengi noktaları gibi görerek...

"Ölümsüz"lüğe terfi

Tarih 18 Mart 2010. Karl Lagerfeld'in eseri altın sırmalı yeşil giysisini görkemle taşıyan, uzun boylu, iri yapılı, sımşık gri topuzlu, giysisine uyum sağlayan yeşil keskin bakışlı kadın, bugün "Académie Française"¹ (Fransız Akademisi) üyesi

olup "ölümsüz"lüğe terfi ediyor. Sağ tarafında taşıdığı geleneksel kılıcın gümüş kabzasında bir isim kazılı, Auschwitz-Birkenau ve bir numara: 78651... Esir olduğu kamp ve kamptaki esaretinin silinmez damgası! Kılıcın ağzında ise Fransa'nın özlü sözü "Hürriyet, Eşitlik, Kardeşlik" ile Avrupa'nunki olan, "Farklılık içinde birleşik" yer almakta...

Yani olağandışı siyasi kariyerinin simgeleri!

Törende, dönemin Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy, iki eski cumhurbaşkanı Giscard d'Estaing ve Jacques Chirac ile kocası, oğulları, torunlarının çoğu ve torununun çocuğu hazır bulunmakta.

“ Onun bakışı çok uzaklardan, kelimelere sığmayan bir çileden gelip şimdi yaşanmakta olan sahnenin çok ötesine gitmektedir. ”

Simone Veil'in albümünden

Bu kadın, ölüm kamplarından kurtulmuş ünlü hukukçu, politikacı, feminist ve birçok ankete göre Fransızların kalbinde birinci sırayı işgal eden Simone Veil'den başkası değildir.

"Kariyerim boyunca toplumsal sorunlarla uğraşıp durdum: Sağlık alanında, hapisanelerde, ekonomide insanları kurtarmak için mücadele edip çözümler üretmek zorunda kaldım, yürek burkan binlerce mektup okuyup cevapladım... Belki Akademi ve içindeki hayran olduğum kişiler sayesinde, nihayet düşüncelere öncelik tanımam mümkün olacaktır" der o gün nutkunda... Ve Lituanya'da bir kampta ölmüş olan babasına, yılların ötesinden bir saygı ve sevgi duruşunda bulunur:

"Babamın Fransız diline sonsuz bir sevgisi ve hayranlığı vardı. Beni şimdi olduğum yerde görseydi mutlaka gözleri kamaşırıdı."

Cenneti izleyen cehennem

Babası, 1919'da Roma Büyük Ödülüne layık görülmüş mimar André Jacob, kimyager Yvonne Steimetz ile Paris'te evlendiğinde, yıl 1922'dir. Yvonne Jacob evlenir evlenmez, kendini sadece evine, kocasına, müstakbel çocuklarına ve maddi manevi yardıma muhtaç başka çocuklara adamaya karar vererek, kariyerinden vazgeçer. Varlıklı sayılmayan genç çift, birkaç yıl sonra başkentten ayrılıp André Jacob'un orada daha iyi iş imkânları yakalayacağı umuduyla, Nice şehrine yerleşir.

Simone Annie adındaki kızları, Madeleine ya da Milou, Denise ve Jean'dan sonra, bu şehirde, 13 Temmuz 1927 tarihinde dünyaya gelir.

"Çocukluğum çok mutlu geçti... Adeta bir sevgi çemberiyle çevrili... Özellikle annemin sevgisi ve şefkati bambaşka bir boyuttaydı. O kadar ki yerim sadece onun kucağıydı. Şımartıldığım bile söylenilebilir" diye anlatır Simone Veil, "Bir Hayat" başlıklı otobiyografisinde. "Böylesi bir çocukluk, hayatınız boyunca her türlü felake-

te göğüs germenizi sağlar."

Bu mutlu çocukluk dönemini dehşetengiz bir dönem izleyecektir. İkinci Dünya Savaşı'nın ilanından bir iki yıl sonra, Jacob ailesinin fertleri tüm dindaşları gibi Fransa'daki Yahudi karşıtı yasalara maruz kalırlar. Baba artık mesleğini icra edemez. Çocuklar bir süreliğine bir akrabanın yanına Carcassonne şehrine yollanırlar. Nice'e döndüklerinde Jacob soyadını Jacquier'ye çevirmekle gizlenmeye çalışırlar. Boşuna! 13 Nisan 1944'te, bakalorya imtihanını yeni vermiş ve edebiyat hocasının evinde kalan 16 yaşındaki Simone, sokakta bir tarama sırasında iki SS tarafın-

dan tutuklanılır. Birkaç saat sonra da Gestapo, Lyon'da bir direniş örgütüne katılmış olan Denise haricinde, tüm aile fertlerini, onları tehlikeye aldırış etmeden gizleyen muhtelif Hıristiyan dostlarının

evlerinde bulup ele geçirir. André Jacob ve oğlu Jean Lituanya'ya yollanırlar. Genç kız onları bir daha göremeyecek, akıbetlerini bilemeyecektir. Kendisi, annesi ve ablası Madeleine'e gelince... Önce Drancy'ye, ardından Üçüncü Reich'in en büyük esir kampı olan Auschwitz-Birkenau'ya sürülürler.

Anne Yvonne Steimetz ve Simone Veil kardeşleri ile

'Bir Hayat' adlı otobiyografisi 15 dilde çevrilip, best seller oldu

"Burada ölmek için fazla güzelsin"

Kampa vardıklarında Fransızca konuşan bir tutuklu, Simone'a yaşını büyütmesini tavsiye eder. Bunun sayesinde, çocuk, hasta ve yaşlıların doğrudan yönlendirildikleri gaz odasına değil de annesi ve ablasıyla karantinaya yollanır. Oradaki işi "Kamyonlardan kocaman taşlar boşaltmak" ve "hendek kazıp yeri düzleştirmekten" ibarettir. Bu zor koşullar en güçsüzleri elemenin bir başka yoludur. Bir iki ay sonra, eski bir fahişe olan Polonyalı kapo Stenia'nın Simone'u kayırmasıyla, üç kadın Bobrek kasabasına, Siemens'in bir fabrikasında nispeten "rahat" bir işe atanırlar.

"Güzel sayılırdım. Fark ediliyordum. Tepeden tırnağa süzenler, bazen de dokunanlar oluyordu... Bunun sonucu, artık insanlara fazla yakın olmaya hiç tahammülüm yok. Sinema bileti almak için kuyruğa girmek bana azap çektirir örneğin... Ancak fiziksel görüntüm kampa bir işe de yaradı, başımızdaki kapo "Burada ölmek için fazla güzelsin" diyerek, üçümüzü karantinadan çıkarttı."

1945'te, Auschwitz kampının kurtuluşundan az önce, Almanlar bütün esirleri "Ölüm Yürüyüşü"yle Bergen-Belsen kampına yollarlar. Simone orada mutfaka verilip SS'lere yemek hazırlamakla görevlendirilir; bu yeni görevi sayesinde ablası ve annesi için biraz yiyecek çalabilecekler. Ancak bir süre sonra üçü de tifüse yakalanır; çok zayıf düşmüş olan annesi kollarında vefat ederken, ablasıyla kendisi nerdeyse birer canlı cesede dönüşmeler de gençlikleri sayesinde direnmeyi başarırlar... 15 Nisan'da Amerikalıların kampa girmesiyle kıl payı ölümden kurtulurlar.

"Annem hayatımın en önemli insanıydı. Şahane biriydi. Kampta bütün gençlerin annesi olmuştu. Ölümünü asla kabullenemedim."

Paris'e döndüklerinde Simone, Madeleine ve Ravenbrück kampından yeni çıkmış olan Denise, teyzelerinin yanına yerleşip yeni bir hayata doğru adım atarlar...

"Bu cehennemden dönmüş olmamız bir mucizeydi. Gerisini pek sorgulamıyorduk. Zaten her şeyi yavaş yavaş yeniden öğrenmek zorunda kaldık: Bir yatakta yatmayı, kitap okumayı, kendimizi ifade etmeyi, düşünmeyi bile..."

"Şu kolunuzdaki numara... yoksa vestijer numaranız mı?"

Kurtulmuş olmalarına rağmen, onlar için hiçbir şey kolay değildir. Zira savaş sonrası Fransa'nın Yahudilere karşı tutumu üç kelimeyle özetlenebilir: "Ayrımcılık, kuşku, anlayamama." Zira Fransa, devlet olarak yeniden küllerinden doğabilmek için, kendine hiç istisnasız direnişçi, De Gaulle'cu ve birleşik bir Fransa ile Fransız toplumu masalını anlatmak istemektedir. Dolayısıyla kurbanlar ona ancak rahatsızlık verebilir.

"Barıştan sonra, yaşadıklarımızı duyurmakta güçlük çektik. Acılarımıza acı katan bir itilmişlikti bu. Numaramı gizlemek için uzun kollu giysiler giydim."

"Her şeyi yavaş yavaş yeniden öğrenmek zorunda kaldık: Bir yatakta yatmayı, kitap okumayı, kendimizi ifade etmeyi, düşünmeyi bile..."

Bu zorlu süreç içinde, ciddi, içine kapalı ve görünürde heyecansız birine dönüşen güzel Simone, Hukuk Fakültesi'ne ve Siyasal Bilimler Enstitüsü'ne kaydını yaptırır; orada savaş zamanında direniş örgütünde mücadele vermiş, üniforması hala üstünde olan Antoine Veil'i tanır. Antoine genç kızın yeşil bakışına vurulur. Beyaz eldivenle, onu teyzesinden istemeye gelir. İki genç, kısa bir süre sonra hahamsız bir medeni nikâhla evlenirler ve ilk çocukları sekiz ay sonra dünyaya gelir. Yeni evliler lüksten yoksun, derslerine ve çocuklarına odaklı bir yaşam sürerler. Zaman zaman yeni gelinin bunalımlı dönemleri olur, onları ancak ablası Milou'yla paylaşabilir.

"Kocamla dahi kamplardan hiçbir zaman söz etmedik, bunu asla istemedi. Ona kızmıyorum. Tutumunun bana olan aşkından kaynaklandığını biliyorum; bu dehşeti yaşamış olduğumu kabul edemedi, hala edemiyor."

1950'de Simone, Alman ve Avusturya İşleri'nde görevli olan kocasıyla birlikte bir süreliğine Almanya'nın Wiesbaden şehrinde yaşamaya gider. Oysa Almanya'ya yerleşmek için vakit biraz erken sayılır. Yine de Simone'dur kocasını bu görevi kabul etmeye teşvik eden. Zira Nazileri asla affetmediyse ve affetmeyecekse, Almanlarla diyalogun en kısa sürede başlatılmasından hep yana olmuştur. Tarih tekerrür etmesin diye... Orda bir diplomat karısının konfor dolu yaşamını sürer, bir yandan da derslerine çalışır. Bir gün Fransız Konsolosluğunun bir kokteylinde, Fransızların savaş sonrası garip tutumundan bir kez daha nasibini alacaktır. Densizin biri, kendisine, "espri" niyetine şu soruyu yöneltir:

"Şu kolunuzdaki numara... Yoksa vestiyer numaranız mı?"

Başka bir konuda terbiyesize derhal haddini bildirecek hatta tokat atacak mizaçta olan Simone, bu soruya cevap veremez. Ağlayarak bir köşeye çekilir.

1952'de yeni bir darbeyle sarsılır: O da Milou'nun bir trafik kazasında ölümüdür! Böylece annesinden sonra kamp anılarıyla kalan en önemli bağlantısı yok olur. Ancak ara sıra gördüğü birkaç arkadaşı vardır, kendi gibi kurtulmuş olan... Bu dostluklar hala sürmektedir.

1954'te üçüncü oğlu dünyaya gelir ve Maliye Müfettişliği stajı yapan kocasının peşinden bu kez Fas'a gider. Ardından da Chateauroux'ya...

Nihayet dört yıldır ev hanımlığını ve çocuk bakımını dersleriyle birlikte yürüten Simone Veil, imtihanlarını başarıyla verip yirmi dokuz yaşında baroya kaydolar; ancak kocası avukat olmasını istememektedir, karısının, kendi tabiriyle "ne idüğü belirsiz" kişileri savunmasına

karşı çıkar. Aslında hiç çalışmasa daha da mutlu olacaktır!

"Marjinal insanlar tanımayı hep sevdim. Gençlik yıllarımda, birkaç arkadaşla eve geç saatte dönmeyi, buzdolabımı açıp ayaküstü bir şeyler yedikten sonra onlarla sabaha kadar tartışmayı çok sevdim. Antoine'ın buna ta-

hammülü olmazdı. Çalışmam konusunda ona karşı ilk ve tek mücadelemi verip kazandım. Geriye kalan her şey içinse boyun eğdim".

Karı koca iş konusunda da bir konsensüse varırlar: Simone avukat olmayacak, yargıda görev alacaktır...

Adalet Bakanlığı'na bağlı Cezaevi Yönetimi bölümünde işe başladığı ilk gün ortanca oğlu boğmaca geçirir; ilk tepkisi her şeyden vazgeçip yanında kalmak ise de kayınvalidesi yardımına koşar, çocuğun bakımını üstlenir.

Girdiği bölümde on iki yıl çalışan Simone Veil'in, "Bir insanlık ayıbı" diye nitelendirdiği tutukluların yaşam şartlarını iyileştirmek için mücadele vermesi, elbette tesadüf değildir...

Hapishanelerin durumunu "Ortaçağdan kalma" bulur. Tam da 40.000 işbirlikçinin diğer suçlulara katılıp tutuklu sayısını iyice yükselttiği bir zamanda... Veil, özellikle kadın mahkûmların durumu ile ilgilenirse de erkek ya da kadın olsun, hepsi için sağlık taraması, belli saatlerde kitap okuma, gözaltında bulunanlara ise psikolojik destek gibi yeniliklere imza atar.

"Kocam ve oğullarıma bu konudan iyice gına gelmişti. Zira tatile çıktığımızda bile, bulunduğumuz yörede bir hapishane bulur, onu ziyaret ve teftiş ederdim".

Sonraki yıllardaki unvanı Yargı Yüksek Konseyi Genel Sekreteri, başlıca görevi ise Cumhurbaşkanı'dan af talebinde bulunan idam mahkûmlarının dosyalarını incelemek olur.

Veil gasası: kimilerine göre "karı meselesi" kimilerine göreyse, "Nazi icraatı"

Simone Veil'in politikaya girmesi 1974 yılına rastlar. Valéry Giscard d'Estaing'in Cumhurbaşkanlığı, sırasıyla Chirac ve Barre'in başbakanlıklarında, Kamu Sağlık Bakanı olur. Bu görevi Sosyal Güvenlik ve Aile kurumlarının sorumluluğuyla birlikte yürütür.

“Kocam ve oğullarıma bu konudan iyice gına gelmişti. Zira tatile çıktığımızda bile, bulunduğumuz yörede bir hapishane bulur, onu ziyaret ve teftiş ederdim.”

Tarihin ilk Avrupa Yasama Meclisi Başkanı'nın hem Nazi kamplarından kurtulmuş, hem de kadın olması simgesel bir önem taşır.

“Barıştan sonra, yaşadıklarımızı duyurmakta güçlük çektik. Acılarımıza acı katan bir itilmişlikti bu. Numaramı gizlemek için uzun kollu giysiler giyerdim.”

Bence icraatlarımın arasında en önemlisi olanıdır: Gebeliği isteyerek sonlandırmak, hekimlerin özel durumlarda verdikleri bir “izin” yerine, kadının tartışma götürmez “hakkı” olsun istedim.

Hükümete katıldıktan az sonra, doğum kontrolüne erişimin serbestleştirilmesi için bir eylem yürütür ve... Gebeliğe isteyerek son verilmesini serbest kılan yasayı oylamaya sunar. Kadınlar 1967’de gebelikten korunma hakkını zor elde etmişlerdi, ancak bir kadının kendi isteğiyle gebeliğine son vermesi ya da kabaca kürtajla rahmindeki cenini aldırması hala ağır cezai yaptırım olan bir müdahaleydi. Simone Veil bu müdahaleyi serbest kılan yasayı oylamaya koyduğunda, tam anlamıyla yer yerinden oynar. Özellikle Katolik sağcı kesim bakana demediğini bırakmaz. Evinin kapısına kırmızı boyayla VEİL= HITLER gibi Nazilere gönderme yapan yazılar yazılır, fırınlarda yakılan cenin resimleri çizilir... Veil Meclis’te alenen hıçkırıklara boğulsa da pes etmez. Cumhurbaşkanı Giscard oy çoğunluğunu kaybetme pahasına kendisine destek verir; o sırada Başbakan olan Chirac ise daha maço bir tavır sergiler: Gayri resmi olarak, bu “Karı Meselesi”nin önemini anlamadığını, “karıların, hep yaptıkları

gibi bunu aralarında halletmeleri” gerektiğini söylemekten çekinmez. Yine de söz konusu hükümetin otoritesi olduğundan, o da Veil’i resmen destekler. Kendisi

ilerde Başbakanın bu ileri geri konuşmalarına muzipçe, “Herhalde yasaya karşı olan Bernadette’ten çekiniyordu” diye bir açıklama getirecekti. Sonuçta Simone Veil, tüm engellere rağmen 17 Ocak 1975 tarihinde kabul edilen ve Veil Yasası adını taşıyan bu yasa sayesinde, feminizm tarihine damgasını vurmuş olur.

“Bence icraatlarımın arasında en önemlisi olanıdır. Gebeliği isteyerek sonlandırmak, hekimlerin özel durumlarda verdikleri bir “izin” yerine, kadının tartışma götürmez “hakkı” olsun istedim.”

1977-78 yıllarında Birinci ve İkinci Barre hükümetlerinde, Veil, sırasıyla Sağlık ve Sosyal Sigorta ile Sağlık ve Aile Bakanlığı’na atanır.

Avrupalı Bakan

Politikacı Simone Veil inanmış bir Avrupa Birliği yanlısıdır. 1979 tarihinde Strasbourg Parlamentosu'nda önce milletvekili, sonra da Parlamento Başkanı olarak yer alır. Tarihin ilk Avrupa Yasama Meclisi Başkanı'nın hem Nazi kamplarından kurtulmuş, hem de kadın olması simgesel bir önem taşımaktadır. Bu görevde kaldığı 90'lı yıllara kadar milliyet üstü görüşlerini büyük bir coşkuyla savunur ve özellikle önemsedığı konularda faaliyet gösterir.

İmajı biraz silik olan Avrupa Parlamentosunu kamuoyuna başarıyla tanıtır. Avrupa Birliğini genişletme amacıyla pek çok ülkeyle temas kurulmasını sağlar. 1982'de Başkanlığı bıraksa da Avrupa siyasi yaşamında faal bir rol oynamaya devam eder ve 1993'e kadar Avrupalı Milletvekili unvanını korur 1993'te Mitterrand'ın Cumhurbaşkanlığında Balladur hükümetinin Devlet Bakanı, Sosyal İşler, Sağlık ve Şehir Bankanlığına getirilir. Böylece Fransa'nın ilk Devlet Bakanı olmak gibi yeni bir ilke imza atar. 1998 ila 2007 yılları arasında ise Anayasa Mahkemesi üyesidir...

"Hiç bir çocuktan, ölmüş bir başka çocukla özdeşleşmesini isteyemezsiniz"

Yıllar yılları kovalarken kariyerini başarıyla sürdüren Simone Veil'in özel hayatı pek çok mutluluğa ve yine büyük bir sarsıntıya tanık olur: "Gözleri yumukken, hala piyano çalışımı duyar gibi olduğu" ortanca oğlu, Dr. Nicolas-Claude Veil'i kaybeder.

Kocasını ise bir zamanların Fransız diplomasisinin yükselen yıldızı ve Maliye Müfettişi, avukat Antoine Veil, Simone başarıdan başarıya koşarken ikinci planda kalmayı kabul etmek zorunda kalır. Oysa o da sağda politik bir rol oynamayı düşünmüştü. Ne var ki kader ya da Simone Veil'in kişiliği veya her ikisi, durumu tersine çevirdi; Antoine Veil'e de bunu güler yüzle kabullenmek kaldı. Tek talebi resmi davetlerde karısına yakın, iyi bir yere oturtulmak oldu. "Beni manen destekler ama bir şartla: O da iş günü içinde olup bitenlerden kendisini daima haberdar etmem! İtiraf edeyim ki yorgun argın eve döndüğümde, bu pek kolay olmayabiliyor" diye özetler Simone Veil 61 yıllık evlilik yaşamını. 2005 yılında siyasi kariyerinin sonuna gelirken göçmen politikası konusunda onunla hemfikir olmamasına rağmen Nicolas Sarkozy'yi yürekten destekler. "Sarkozy'yi Balladur hükümeti sırasında Bütçe Bakanı'yken tanıdım. Dosyalarına iyi hâkim oluşu ve bitmek bilmez enerjisi beni çok etkilemişti. Cumhurbaşkanlığı ise diğerlerinden pek farklı değil, zira sorun Fransa'da Parlatentonun yetki azlığıyla çok

fazla tayinin Cumhurbaşkanına bağlı oluşunda. Yine de Sarkozy'nin insana yakın, dürüst ve samimi tarzı hoşuma gidiyor. Ancak bu kadar koşup ter içinde kalınca hastalanacak diye endişeleniyorum."

Yine de 2008'de, Shoah'nın Anısına Vakıf'ın Onursal Başkanı sıfatıyla, Nicolas Sarkozy'nin her Fransız ilkökul çocuğuna, Shoah sırasında ölmüş bir Fransız Yahudi çocuğunun anısını emanet etme projesine şiddetle karşı çıkar.

"Böyle bir şey düşünülemez, tahammül edilemez ve her şeyden önce haksızca olur! Hiçbir çocuktan ölmüş bir başka çocukla özdeşleşmesini isteyemezsiniz."

Aynı yılın kasım ayında ise Fransa'nın en prestijli kurumlarından biri olan "Fransız Akademisi"ne adaylığını koyar ve ilk keredede kabul edilir.

Mezarımın başında Kadiş okunacaktır

Veil'in siyasi yaşamdan çekildikten sonra, 2007 yılında kaleme aldığı "Bir Hayat" başlıklı otobiyografisi 15 dile çevrilip yılın best seller'ı oldu. Yazarı kitabının içeriği hakkında şu sözcüklerle bir fikir verir:

"Artık hiçbir kamu sorumluluğum kalmadı; tarihe ve topluma eleştirel bir bakış yöneltmekte tamamıyla serbestim. Sanırım pek az insan benim kadar çeşitli deneyim yaşamıştır. – Sulh hâkimi, bakan, Avrupa Parlamentosu Başkanı, Anayasa Konseyi ve nice resmi komisyonun üyesi oldum; tabii en önemlisi, yaşam ve insanoğlu hakkında görüşümü şekillendiren kamplarda sürgünü yaşadım..."

Veil, Weizmann Enstitüsü, Bar-İlan, Kudüs, Ben-Gourion, Cambridge, Yale, Princetown, Pensilvanya, Brandeis, Edinbourgh, Glasgow ve daha nice üniversite-nin fahri doktorluğuna layık görüldü. Başta Légion d'Honneur olmak üzere nice ödülle onurlandırıldı...

Emekliliğinde ne yapacağı sorulduğunda, "Kocam, çocuklarım, torunlarım ve torunlarımın çocuklarıyla vakit geçirmek, okumak, sergi gezmek, evimde oturmak... Ve kâğıtlarımı, dosyalarımı düzene koymak... Bu işi ölümünden sonra çocuklarıma yüklemek istemem" diyor.

Her durumda hem yüreği hem de kafasıyla karar verip harekete geçmiş olan Simone Veil'in hayatındaki paradokslar da incelenmeye değer: Politik sahnede sükûneti ve soğukkanlılığıyla tanınıyorken, aslında son derece öfkeli bir mizaca sahiptir. Özellikle oğulları ve torunları, kızdığı zamanlarda evde adeta fırtına gibi estiğini belirtmekten geri kalmazlar.

İnanmış bir feministken, evliliğinin ilk yıllarında kişisel istek ve hırslarını bastırmış, kendini bir süreliğine kocasıyla çocuklarına adanmıştır. 1969'da Pompidou döneminde Adalet Bakanlığındaki ilk önemli görevinden kocasının ve oğullarının karşı koymalarıyla vazgeçmek zorunda kalmıştı. Kariyeri boyunca evine asla saat 22'den sonra dönmemiş olduğunu sık sık belirtir.

Sağcı bir politikacı olmasına karşın, göçmenler, doğum kontrolü ve eşcinsellik gibi konularda hep solcu görüşleri savunmuştur. Nitekim Fransa'da çalışan yabancı hekimler için kolaylaştırıcı yasalar koymuş, Veil yasasına imza atmış, "Oğullarınızdan biri size bir erkekle yaşadığını itiraf etseydi, ne yapardınız?" sorusuna cevabı hiç tereddütsüz: "Onları yemeğe davet ederdim" olmuştur.

“ Fransız diplomasisinin yükselen yıldızı ve maliye müfettişi Av. Antoine Veil, Simone başarıdan başarıya koşarken ikinci planda kalmayı kabul etmek zorunda kalır. ”

Avrupa'da doğan barbarlığı bizzat yaşamış-ken, Avrupa Birliğinden yana olmakla, ana-karanın kültürünü ve demokratik değerlerini yüceltmekte hiç tereddüt etmez.

Çünkü yazar Philippe Sollers'in dediği gibi: "Onun bakışı çok uzaklardan, kelimelere sığmayan bir çileden gelip şimdi yaşanmakta olan sahnenin çok ötesine gitmektedir."

Her şeyden önce kendini laik bir Fransız gibi tanımlar ve "iyi" bir insan olmanın mutlaka Tanrı'ya inanmaktan geçmediğini savunur, ancak Yahudiliğine de sonuna kadar sahip çıkar. Simone Veil'in portresini, bu yönde olan vasiyetiyle tamamlayıp sonlandırılırım:

"Annemle babam sürgünde öldükleri zaman bana bıraktıkları tek miras, onlara göre Yahudilikte somutlaşan hümanist değer-

lerdir. Benim için bu miras, sadece Yahudi oldukları için ölen altı milyon Yahudi'nin hep var olan anısını da kapsar. Yahudiliğimin son nefesime kadar daimi olması için bu yeterli bir nedendir. Mezarımın başında 'Kadiş' okunacaktır. " ■

1) 1635 yılında kurulmuş ve öncelikle sözlüğümü oluşturarak, Fransızca dilini tanımlamakla görevli kurumdur. "Ölümsüz" lakabını taşıyan ve diğer üyelerin seçimiyle kabul edilen üyelerinin sayısı kırktır. Bütünyesinde Fransızca'ya özellikle hizmet ettikleri düşünülen şair, roman yazarı, filozof, sanat eleştirmeni, asker ve politikacıları toplar. Fransız Akademisine seçilme kamuoyu tarafından en yüce onur gibi görünüyor. Seçilen, hayatı boyunca üye kalır ve istifa edemez.

Kolon Kanseri Riskine Karşı Tedbirinizi Alın!!!

50 yaş üstü her kişinin 5 yılda bir kontrol yaptırması gerekir.

Kolonoskopi, Endoskopi ve Medikal Tedavilerinizde
huzurlu bir ortamda Or-Ahayim
konforunu yaşayın.

www.rahamim.com
[www.facebook.com / BalatHastanesi](https://www.facebook.com/BalatHastanesi)
[www.twitter.com / BalatHastanesi](https://www.twitter.com/BalatHastanesi)
0212 491 00 00

114
yıl
or-ahayim
Balat Or-Ahayim Müşevi Hastanesi

“BİR DİLİ KURTARIRSAN BİR DÜNYAYI KURTARIRSIN”

Ibranicenin tarihi hayret verici. On sekiz yüzyıl boyunca ana dili olarak konuşulmayan İbranice on dokuzuncu yüzyılın sonlarında tekrar canlandı.

Daha doğrusu, canlandırıldı. Elbette önceki yüzyıllarda İbranice, kutsal dil ve de edebiyat dili olarak önemini korumuştur. Ladino, Yiddiş ve Yahudi-Arapçası gibi birbirinden çok farklı ana dilleri konuşan Yahudi toplulukları arasındaki yazışmalarda İbranice bir çeşit lingua franca, yani ortak dil olmaya devam etmişti. Ancak o dönemde İbranicenin çok da canlı olduğu söylenemez. Kaç kişi İbranice rüya görüyordu ki?

Onun için on dokuzuncu yüzyılın sonlarında İbranicenin yeniden doğuşu ve birkaç yıl içinde Filistin’de yerleşen Yahudiler arasında yeniden ana dili konumuna geçmesi, diller tarihi açısından sıra dışı bir gelişmedir. Bu olağanüstü gelişmeye bakan kimi dilbilimciler İbranicenin tarihinin sadece hayret verici değil, ibret verici de olduğu kanaatinde. Ölmekte olan dilleri kurtarmak için İbranicenin dirilişinden önemli derslerin çıkarılabileceğini düşünüyorlar. Bu arayışın hayati bir önem taşıdığını hatırlatmaya gerek yoktur. UNESCO’nun verilerine göre mavi gezegenimizde konuşulan altı bin dilin yarısı yirmi birinci yüzyılın sonuna ka-

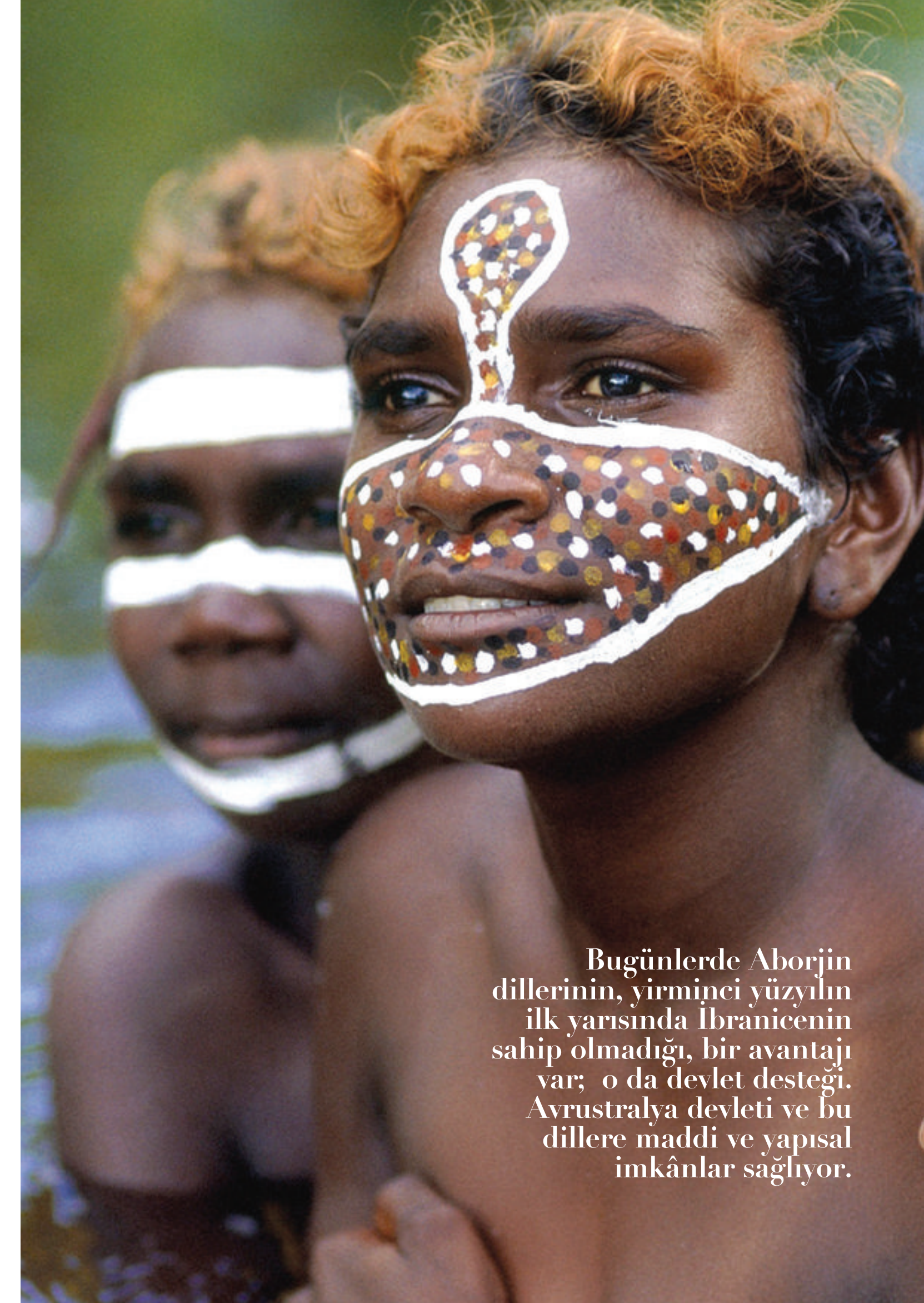

Ghil’ad Zuckerman

dar ölecekler. Onlarla birlikte hayatı anlamının, hayatı anlatmanın üç bin yolu kaybolacak.

Bir dilin ölmesi, bir dünyanın yok olmasına neden olduğuna göre, bir dili kurtarmak bir dünyayı kurtarmak anlamına gelir. Dil kıyımını durdurmak için geliştirilen projelerden biri, doğrudan İbranicenin olağanüstü macerası dikkate alınarak düşünülmüştür. Avustralya’daki Adelaide Üniversitesi’nin Dilbilim ve Tehlikede Olan Diller Bölümü başkanı, ünlü İsrailli dilbilimci Ghil’ad Zuckerman bir grup araştırmacıyla İbranice modeline bakarak Avustralya’nın ölmüş ve ölmekte olan yerli dillerinin can-

landırılabilceği sonuca vardı. Devasa ülkede bilinen iki yüz elli Aborjin dilin sadece on beşi hâlâ her yaş grubu tarafından konuşulmakta. Bu o dillerin hâlâ güçlü olduğu anlamına geliyor ve hayatta kalma olasılığının yüksek olduğunu gösteriyor. Bunların yanında sadece kırk yaşından büyükler tarafından konuşulan yüz kırk dil daha var ki, onların geleceği pek de iç açıcı değil. Ancak iki yüz elli rakamının çok tartışmalı olduğu göz önünde tutulmalı. Bazı kaynaklara göre, Avrupalıların on sekizinci yüzyılın sonlarına doğru Avustralya’da ilk yerleşmelerinden

A close-up photograph of two Aboriginal women. The woman in the foreground has intricate white and multi-colored dot patterns on her face, including a large teardrop shape on her forehead and a wide band across her nose and cheeks. She has dark, curly hair. The woman behind her has a white horizontal band across her forehead and another across her nose. The background is a soft, out-of-focus green and blue.

Bugünlerde Aborjin dillerinin, yirminci yüzyılın ilk yarısında İbranice'nin sahip olmadığı, bir avantajı var; o da devlet desteği. Avustralya devleti ve bu dillere maddi ve yapısal imkânlar sağlıyor.

beri, hiç kaydedilmeden, tıpkı sahipleri gibi, yok edilmiş diller olabilir. Avustralya'nın tarihi biraz da bu kıyımın tarihi. Aborjin nüfusu Avrupalılarla ilk temaslarından önce 750.000 ila 1.000.000 arasında iken, bu sayı yüz elli yıl boyunca durmadan düştü. Son elli yılda biraz toparlanmaya başladıysa da, 2006'da yapılan nüfus sayımında Aborjin sayısı ancak 517.200'e ulaşıyordu. Ancak yerli diller konusunda herhangi bir iyileşme yaşanmadı: 1800'de Aborjin nüfusunun yüzde yüzü ana dili olarak bir yerli dili konuşurken, bu rakam 2006'da yüzde on ikiye düşmüştü. Diğer bir deyişle yüzlerce dilin beşiği olan Avustralya'da da İngilizce hüküm sürüyor!

Enindhilyagwa, Jaminjung, Burarra ve Wunambal gibi dillerin adları bile bambaşka bir dünyayı imlerken, dil uzmanlarının Aborjin dillerinin kurtuluşu için İbranice'nin kendine özgü tarihinden yararlanmaları pek akla yatkın gelmeyebilir. İbranice'nin yüz otuz yıl önceki konumu ile Avustralya'nın yerli dillerinin şimdiki durumu arasında dikkate değer farklar var. Birçok açıdan İbraniceyi diriltme hayalini kuranların işinin daha kolay olduğu açık. Öne çıkan ilk önemli fark İbranice'nin zengin bir yazılı geleneğe sahip olmasıdır. İbrani dili, dini öneminden dolayı Yahudilerin hayatından hiçbir zaman tam olarak yok olmamıştı, daha da önemlisi prestijini korumuştur. Hatta Yahudi olmayanlar tarafından da öğreniliyordu, okutuluyordu ve bilginler arasında biliniyordu. Oysa Avustralya yerli dillerinin itibarı çok düşük. Çoğu Aborjin dillerinin yazılı bir geleneği yok. Bu dillerin çoğunluğu konuşulmamakta, hatta hor görülmemekte. Uzun yıllar boyunca bu dilleri konuşmak modernleşmeye, iyi bir vatandaş olmaya engel olarak algılanmıştır. "Vatandaş İngilizce konuş" günün sloganıydı. Öte yandan bugünlerde Aborjin dillerinin, yirminci yüzyılın ilk yarısında İbranice'nin sahip olmadığı, bir avantajı var; o da devlet desteği. Avustralya devleti artık bu dillerin korunmasını istiyor ve bu dillere ilk İbranicecilerin rüyalarında bile görmedikleri maddi ve yapısal imkânlar sağlıyor.

Aborjin dillerinin kurtuluşu için mücadele veren İsrailli akademisyenin hiç de sıradan bir dil sevdalısı olmaması da ayrıca iyimserlik nedenidir. Ghil'ad Zuckerman dilbilimin uluslararası yıldızlarından. Zuckerman'ın modern İbranice'nin eski İbranice'nin organik devamı değil de, eski İbranice'nin ve Yiddiş'in etkilerin-

den oluşan, Filistin'deki ilk Yahudi yerleşimcilerin ana dillerinin, örneğin Rusçanın, Ladinonun, Arapçanın ve Almancanın da etkilemiş oldukları melez bir dil olduğunu ortaya koyması, dolayısıyla bu dilin İbranice değil de İsrailce diye adlandırılması gerektiğini iddia etmesi, günümüze kadar devam eden tartışmalara neden olmuştur. Modern İbranice'nin soykütüğü konusunda daha önce iki başlıca kuram olmuştur: Modern İbranice'nin Sami bir dil olduğu, yani Tevrat'ın İbranicesinin canlandırılmış hali olduğu kuramı ve modern İbranice'nin büyük ölçüde İbranice sözcüklerle konuşulan Yiddiş olduğu kuramı, yani revizyonist kuram. Zuckerman'ın incelemelerinde merkezî bir önem taşıyan melezlik ilkesi Avustralya'daki yerli dillerin kurtarılması açısından da öne çıkmakta. Zuckerman'a göre yerli dilleri canlandırmak isteyen eylemcilerin ve toplum liderlerinin yapabilecekleri en büyük hata özleştirmecektir. Bir dili yeniden canlandırırken saflık arayışı başarıya engeldir. Başka bir deyişle yerli dillere yerleşmiş olan İngilizce sözcükler, telaffuz biçimleri ve dil yapıları kabul edilip, artık ana dili İngilizce olanların yerli dili konuşurken yapacakları biçimsel yenilikler kabul edilmelidir. Dil ancak bu şekilde yeniden sahiplenilip canlandırılabilir. Zuckerman'ın, Aborjin dillerinin canlandırılmasıyla ilgilenmesi sadece entelektüel merakından değil. Avustralya dillerinin yeniden itibar kazanmasının, Avustralya'da Aborjin azınlıklarının maruz kaldıkları toplumsal marjinalleşmeye karşı etkili olabileceğini düşünüyor. Öte yandan azınlık dillerinin öğretilmesini devamlı olarak meşrulaştırmaya çalışmak zorunda olduğunun da farkında. Avustralya'nın önemli günlük gazetelerinden *The Australian*'a verdiği bir demeçte, dil canlandırma programlarının toplumsal faydalarının çok olduğunun altını çiziyor: "Okullardaki dil canlandırma programlarında, Aborjinler okuma-yazmayı ve bilgisayar kullanmayı öğreniyorlar. Bu da iş bulma imkânlarını arttırıyor. Bir dili canlandırdığımız zaman hayatta yolunu şaşırılmış insanlara gurur verebilirsiniz. Bu

insanlar psikolojik desteğe daha az ihtiyaç duyuyorlar, alkol bağımlılığı olma ihtimalleri de daha düşük." Özleştirmecelelere çok eleştirel yaklaştığı gibi, bazı yetkililerin yerli dilleri boş verip, İngilizce eğitime daha fazla yoğunlaşmak gerektiğini düşünmelerine de karşı çıkıyor ve onlara şöyle cevap veriyor: "Bazı insanlar dil öğrenmenin faydalarını göremiyorlar. Sorunlarını çözmek için Aborjinlerin İngilizce öğrenmeleri gerektiğini söylüyorlar. Oysa iki dilli insanlar çok daha iyi İngilizce konuşurlar." Aslında Zuckerman, bir dili kurtarmanın sadece akademik bir uğraş olmadığını gösteriyor. Ve belki de bir dili kurtararak, biraz da insanlığın kurtuluşuna katkıda bulunuyor. ■

* University Lecturer in Turkish
University of Oxford

La paglia

Ristorante

LÜKS.

TITANIC BUSINESS HOTEL ISTANBUL - EUROPE, TOPÇULAR MEVKİİ ÇİCOZ YOLU NO: 32-34 KAT- 17-BAYRAMPAŞA - İSTANBUL RZV: 0212 467 81 00

ANTALYA

Titanic Beach Resort Hotel Lara
Titanic Golf Resort Hotel Belek

İSTANBUL

Titanic Business Hotel Europe
Titanic Business Hotel Asia
Titanic Port Hotel Bakırköy
Titanic City Hotel Taksim
Titanic Comfort Hotel Şişli
Anadolu Titanic Comfort Hotel

BERLIN

Titanic Comfort Hotel Mitte
Titanic City Hotel Mitte
Titanic City Hotel Gendarmenmarkt

TITANIC-HOTELS.COM

Sefarad nameleri
İle bestelenen çift
Janet & Jak
Esim

O nlarla ilk kez Limmud'da karşılaşmış, sunumlarını "dinlemeye" gitmiştim. Sefarad ezgilerini seslendireşlerini hayranlıkla izlemiş, Ladino konusunda ve seslendirdikleri şarkıların tarihçesi hakkında verdikleri bilgileri can kulağıyla dinlemiştim. O kadar tatlı, o kadar uyumlu görünüyorlardı ki, gerçek hayatta da böyle midirler acaba, diye geçirmiştim aklımdan. Kolay değil o kadar uzun süre hem aynı evi, hem aynı mesleği paylaşmak... Ünlü çiftlerle söyleşi yapmaya başladığım günden beri, aklımda Janet & Jak Esim ile sohbet etmek vardı, kısmet dergimizin bu sayısınıaymış. Çok ama çok sıcak bir İstanbul akşamında, Teri ile beni "sıcacık" evlerine davet ettiler ve "sımsıcacık" bir söyleşiye hep birlikte imza attık.

Dilerseniz tüm çiftlere sorduğum klasik soruyla başlayayım. Nasıl tanıştınız, kaç yıldır birliktesiniz?

Janet: Evleneli aşağı yukarı 28 sene oldu... Ondan önce de iki senelik bir flört ve nişanlılık dönemimiz var. Ailelerimizin hafif baskısıyla, nişanlılık dönemimizi çok uzun tutmadık, bir an önce evlenmemizi istediler (*güliüşmeler*)... Tanışmamız da şöyle oldu, ablamın kocası – yani eniştem – Jak ile arkadaştı; bir şekilde sürekli görüşüp bir araya geliyorlardı. Onların düşünlerinde tanıştık. Bilirsiniz zaten, çiftler en çok düşünlerde tanışır. Bizim birlikteliğimiz de bu şekilde başlamış oldu.

Evlenmeden önce de müzikle ilgilenir miydiniz, yoksa karşılıklı bir etkileşim mi oldu?

Janet: Ben müzikle profesyonel anlamda ilgilenmiyordum, ama müziğe hep merakım vardı. Hem iyi bir dinleyiciydim, hem de okullardaki korolarda, gösterilerde mutlaka yer alırdım. Bunun dışında özel günlerde ya da davetlerde, balolarda şarkı söylememi isterlerdi. Hatta bir dönem konservatuara gitmem için de ısrar etmişlerdi, ama ailem istememişti. Malum o zamanlar, kızların konservatuara gitmesi pek de alışılmış bir şey değildi. Sonradan da bir türlü fırsat olmadı. Keşke gitseydim, diye düşünüyorum şimdi, çok daha farklı olurdu her şey. Jak ile tanıştığımızda onun Sefarad müziğine olan ilgisi sayesinde ben de bu müziğe yöneldim. Ben alaylım, okullu olan Jak!

Jak: Ben müzikle 12-13 yaşlarında ilgilenmeye başladım, sonradan çok uzun olmasa da, bir akademik eğitim aldım ama ben de daha çok alaylı sayılırım. Gitar çaldığıma bakmayın, konservatuvarın Şan Bölümünde okudum. Bir iki sene okudum ama devam edemedim. Özel şan dersleri almaya başladım. Müzik, hayatımın her döneminde vardı. Çeşitli korolarda görev aldım. Bir ara müzik profesyonel işime haline geldi – bir başka deyişle müzikten para kazandım. Sekiz kişiden oluşan müzik grubumuzla birlikte, haftanın belli günlerinde Suadiye'deki Kulüp

Reşat'ta müzik yapar, dönemin popüler şarkılarını seslendirirdik. Ardından da, bildiğiniz gibi Sefarad müziğine ağırlık verdik ve eşimle birlikte bu yolda ilerledik.

Müzik babadan oğla geçer genelde, ailenizde başka müzisyenler var mı?

Jak: Ne Janet'in, ne de benim ailemde bizden önce müzisyen olmadı, ama bizden sonra olacak gibi görünüyor çünkü küçük oğlumuz Yusuf klasik gitar çalıyor ve bu konuda oldukça başarılı olduğunu söyleyebilirim, iyi bir müzisyen olacak gibi görünüyor.

Janet: Çok kısa bir süredir gitara başlamasına rağmen, öğretmenlerinden çok övgü alıyor. Bizim de vardır bunda bir katkımız, diye düşünüyorum. Müzik aşkımızı onlara aşılayabildiysek ne mutlu bize. Zaten hep müzikle iç içe büyüdüler.

Ladino'nun geleceği konusunda endişe duyuluyor. Bu dili yaşatmak konusunda şarkı dışında çalışmalarınız var mı?

Jak: Özellikle dile özgü çalışmalarımız yok, ancak müzikle ilgili olarak yıllardır süregelen araştırmaya dayalı derleme çalışmalarımız var. Bir başka deyişle, sürekli olarak yeni şarkılar keşfetmenin peşindeyiz. Bu konuda çok kapsamlı bir çalışmamız var. Tabii çok es-

kiye dayalı bir araştırmanın parçası bizimkisi. Son dönemde kaynak da kalmadı, söylenmedik şarkı da kalmadı, ama arada sırada hâlâ bilmediğiniz, duymadığınız bir şeyler çıkıyor karşımıza.

Janet: Yıllarca derneklere gidip, yaşlı insanların çocukluklarından ya da gençlik yıllarından akıllarında kalan şarkıları birinci ağızdan dinlemeye ve o şarkıları derlemeye çalıştık. Şarkı derlemek anı derlemekten de zor aslında, çünkü seneler geçtikçe insanlar ya şarkının sözlerini unutuyorlar, ya melodisi akıllarından gidiyor. Biz de akıllarında kalan parçaları biriktirmeye gayret ettik.

NEDEN BAŞKA BİR TÜRE DEĞİL DE SEFARAD MÜZİĞİNE YÖNELDİNİZ?

Jak: Öncelikle bu bizim toplumumuzun, kültürümüzün müziği olduğu için... Ayrıca bu konuda yapılması gereken şeyler olduğunu düşündüğüm için... Aslında buna, Sefarad müziğini yaşatma misyonu olarak da bakabilirsiniz. Geleneklerimizin müziğinden yola çıktık ve çıkar çıkmaz da bu konuda çok önemli eksikler olduğunun farkına vardık.

Dinleyicilerimizin %90' a yakını Musevi Cemaatinin dışından. Yaptığımız müziği seviyorlar, şarkılarımızı ezbere biliyorlar, konserlerimizi kaçırmıyorlar, yürekten alkışlıyorlar...

YALNIZCA LADİNO ŞARKILAR SÖYLEMEKLE KALMIYORSUNUZ, ERMENİCE, RUMCA VE KLASİK TÜRK MÜZİK ESERLERİ DE YORUMLUYORSUNUZ. NEDEN BÖYLE BİR ÇEŞİTLİLİĞE GEREK DUYDUNUZ?

Jak: Türk-Alman Film Festivaline davet edilmiştik, ancak grubumuz biraz büyük olduğundan mali açıdan sorun yaratıyordu. Hepimizi bir arada davet edemeyeceklerini söylediler. Biz de bunun üzerine ikinci grubumuz olan *Janet&Jak Esim Quartet'*i kurduk. Bizi davet edenler sadece Sefarad müziği ile sınırlı kalmayıp genel olarak "İstanbul Müzikleri" söylememizi istediler. Grubumuzda bir Ermeni arkadaşımız var, onun sayesinde Ermenice şarkılardan oluşan bir repertuarımız oldu, araya birkaç tane de Rumca şarkı serpiştirince, İstanbul esintileri oluştu.

Klasik Türk Müziği konusunda ise, Ruhi Ayangil Korosu (Meşk Grubu) ile birlikte çalışıyoruz ve bu sayede özellikle Osmanlı dönemine ait Türk müziği eserleri icra etme şansımız oluyor. Meşk Grubu ile söylediğimiz şarkılardan bazılarını repertuarımıza aldık ve quartet'imize onları da yorumluyoruz. Sekiz kişilik grubumuz da dağılmadı; bir yandan quartet ile çalışmalarımızı sürdürürken, diğer yandan da eski grubumuzla birlikte projeler gerçekleştiriyoruz, çeşitli festivallere katılıyoruz.

Janet & Jak Esim kimdir?

Küçük yaşlardan itibaren aile büyüklerinden dinlediği Sefarad şarkılarından etkilenen Jak Esim 1970'li yıllarda bu şarkılarla yakından ilgilenmeye başladı. Bir yandan bu tür şarkıları yaşları ilerlemiş kişilerden derlemeye, diğer yandan da oluşturduğu amatör müzik toplulukları ile cemaat içinde bu şarkıları yorumlamaya koyuldu. 1985 yılında Cem İkiz ile oluşturdukları ikiliyle, bu şarkıları ilk kez Çekirdek Sanat Evi'nde tanıttılar ve büyük ilgi gördüler. 28 yıllık eşi Janet'in de müzik çalışmalarına katılmasının ardından, Erkan Oğur ve Murat Özbey ile işbirliği yaparak ilk albümleri olan "Judeo-Espanyol Ezgiler"i 1989 yılında yayınladılar. Dinleyicilerinden gelen talepler doğrultusunda Janet & Jak Esim Ensemble'ı oluşturdular. 1994 - 2000 yılları arasında Avrupa'da birbirinden farklı 3 derleme albümde ve 2001 yılında Amerika'da Putumayo World Music tarafından yayınlanan "A Jewish Odyssey" adlı derleme albümde yer aldılar.

Jak Esim yaptığı araştırmalar ve oluşturduğu arşivle dünyada Sefarad müziği alanının en önemli isimlerinden biridir. Çeşitli zamanlarda Sefarad müziği ile ilgili ansiklopedi maddesi ve makaleleri yayınlandı ve sunumları oldu. Son olarak 2006 yılında Uluslararası İstanbul Müzik Kongresi'nde Sefarad/Ladinolar ve sinagog müziği adlı bir sunumu oldu. 1960 - 2005 yılları arasında İstanbul'daki Yahudi cemaati içerisinde yaptığı araştırmalar sonucu topladığı ve kaydettiği Ladino şarkıları İsrail Milli Kütüphanesi Milli Ses Arşivi'ne alındı. Janet ve Jak Esim'in son albümü 'Adio' ise kısa süre önce dinleyicilerine sunuldu. Sefarad müziği ve şarkılarının bu kez Cumhuriyet dönemindeki yeniden biçimlenişinin kültürel bir panoramasını çiziyor. Albümdeki çalışmaların tümüne yakını, yine Esimlerin 35 yıllık arşiv ve kaynaklarının bir sonucu.

Janet&Jak Esim Quartet'te kimler yer alıyor?

Jak: Janet Esim (vokal), Jak Esim (vokal, gitar ve bendir), Herman Heder (vokal, mandola ve gitar), Bekir Şahin Baloğlu (ud)...

Peki diğer büyük grupta?

Jak: O grubumuzda da Erkan Oğur, Bülent Ortaçgil (akustik gitar), Nezih Yeşilnil (kontrbas), Murat Özbey ve Yahya Dai var.

Janet: Bu sanatçılarla çok önemli konserler verdik, ancak tabii onlar için işin maddi yönü de ağır basıyor. Biz bu işi para için yapmıyoruz, ama onlar için durum farklı. Dolayısıyla daha ufak kapsamlı projeler olduğunda onları meşgul etmiyoruz. Ancak daha büyük konserler ya da festivaller olduğunda hep birlikte çalışıyoruz.

Şimdiye dek kaç albüm çıkardınız? Kaç konser verdiniz?

Jak: Açıkçası şimdiye kadar kaç tane konser verdiğimizizi saymak zor. Toplamda yedi tane solo albümü-müz var. Baştan sona sıralamak gerekirse: 2006'da

Adio, 2005'te Antik Bir Hüzün (Re-Release), 2003'te Mira, 1994'te Birkaç Sonsuzluk Anı, 1992'de 'Sefardim 1' (Alman Eleştirmenler Ödülü), 1992'de Antik Bir Hüzün ve 1989'da Judeo Espanyol Ezgiler. 1989 ve 1992'de çıkardığımız ilk iki albüm sadece ülkemizde değil yurtdışından da büyük ilgi gördü ve bu iki albümdeki parçalar Almanya'da 'Sefardim 1' adlı tek bir albümde yayınlandı. 'Sefardim 1' yayınlandığı yıl Alman müzik eleştirmenleri ödülünü aldı.

Janet: Ben de konser sayısını hatırlamıyorum, ama kabaca 100'den fazla diyebilirim. Özellikle 1994-97 yılları arasında çok yoğun bir dönem yaşadık. Her sene 25-30 konser veriyorduk. Çok iyi bir menajerimiz vardı ve onun sayesinde özellikle yurtdışında çok önemli uluslararası festivallerde yer aldık. Sonra ben ikinci oğlumuz hamile kalınca bu çılgın tempo ya dur demek zorunda kaldık. Menajerimizle teması geçip, bize bir süreliğine yeni projeler getirmemesini söyledik. Yusuf doğduktan ve biraz büyüdükten sonra, çalışmalarımıza yeniden başladık ama o eski tempomuzda değil.

Quartet ile birlikte albümünüz yok mu?

Jak: Yok, henüz öyle bir çalışma yapmadık. Şimdilik böyle bir projemiz de yok, ama tabii ilerde ne olur, bilemem...

Hatırladığım kadarıyla Açık Radyo'da bir müzik programınız vardı, devam ediyor mu?

Jak: Janet ile ben Açık Radyo'da bir dönem çalıştık – onların her dönemi 6 aydır. Daha sonra bu programımızı bir buçuk yıl boyunca Yaşam Radyo'da devam ettirdik. Yaşam Radyo satınca, konseptleri değişti ve biz de bıraktık. Sonrasında başka bir radyoya gitmedik çünkü radyo programı hazırlamanın çok yorucu bir çalışma olduğuna karar verdik. Program öncesi yaptığımız ön çalışmalar çok zamanımızı alıyordu. Bir saatlik bir program için saatlerce hazırlık ve araştırma yapmamız gerekiyordu. Çoğu zaman montajını da biz yapıyorduk. Bazı programları canlı olarak sunuyorduk, bazılarını ise önceden kaydediyorduk. İnternet sitemizde o programlar için yaptığımız kayıtlarımızdan bazı örnekleri bulabilirsiniz (www.janetjakesim.com).

Los Paşaros Sefaradis ya da Estreyikas d'Estambol gruplarıyla ortak çalışmalarınız oldu mu?

Jak: İzzet'i ve Karen'i yıllardır tanırım, gençliğimizde derneklerde hep birlikteydik, ama hiçbir zaman ortak bir çalışmamız olmadı.

Günün birinde, birlikte sahne almak istediğiniz sanatçılar hangileri? Örneğin ilk aklıma gelenler Yasmin Levy ya da Mor Karbasi?

Jak: Elbette ki böyle bir projede yer almayı çok isteriz ve bildiğimiz kadarıyla uluslararası şarkıcılar bu tip ortak çalışmalara imza atmaktan hoşlanıyorlar. Şimdiye kadar bize böyle bir öneri gelmedi. Aslında Sefarad şarkılar söyleyen sanatçıların sayısı sizin düşündüğünüzden çok daha fazla. Bu saydığımız kişiler uluslararası platformda popüler olanlar. Oysa onların dışında da çok ilginç, çok iyi yorumcular var.

Bu ünlü sanatçıların şarkıları arasında, hiç duymadıklarınız çıkıyor mu?

Janet: Maalesef pek çıkmıyor, hep aynı şarkılar dö-nüp dolaşiyor.

Jak: İlginçtir, Yasmin Levy benim derlemiş olduğum iki şarkıyı alıp albümünde yorumladı. Genelde bu şarkıların kaynağı Türkiye, biliyorsunuz Yasmin Levy'nin babası Isaac Levy İzmir doğumludur. Çok

genç yaşında vefat etti, çok önemli bir müzikologdu. Kendisinin konuyla ilgili halk müziklerini derlediği dört ciltlik bir eseri var. Ayrıca on ciltlik bir diğer derleme çalışması var. Bunlar herkesin bildikleri, ama sanırım çoğu kişinin bilmediği, annesinin de çok ünlü bir ses sanatçısı olduğu... Ondan hiç söz edilmez. Ahava Levy, Isaac Levy evlenmeden de müzikle yakından ilgileniyordu. Tanışmalarının ardından, onun derlediği şarkıları seslendirmeye başladı ve İsrail radyosunda oldukça ünlendi. Çok güzel de bir sesi vardır. Ama işin ilginç yanı, evlendikten sonra kocası ona şarkı söylemeyi yasakladı ve müzik hayatına devam etmesini istemedi. Son dönemde Yasmin Levy annesi ile birlikte seslendirdiği bir şarkı çıkardı, internet sitesinde bulabilirsiniz.

YAKIN ZAMANDA, YURT İÇİNDE YA DA DIŞINDA KONSER PROJENİZ VAR MI?

Janet: Şu an için en yakın projemiz TRT'de yayınlanacak olan bir programın çekimleri. Yayın tarihi henüz belli değil, ama çekimleri birkaç güne kadar yapılacak ve bir saatlik bir konser şeklinde çekilecek. Önce TRT Avaz ve TRT Arap'ta, ardından TRT Müzik ve TRT Belgesel kanallarında yayınlanacak.

Dinleyici kitlenizi daha çok Musevi toplumu mu oluşturuyor?

Janet: Aksine, rahatlıkla diyebilirim ki dinleyicilerimizin ve (bir adım daha ileri gideceğim) hayranlarımızın %90'a yakını Musevi Cemaatinin dışından. Yaptığımız müziği seviyorlar, şarkılarımızı ezbere biliyorlar, konserlerimizi kaçırmıyorlar, yürekten alkışlıyorlar... Bu da bizi çok sevindiriyor tabii. Gerek Facebook'ta, gerekse ekşi sözlük'te hakkımızda öyle güzel şeyler yazıyorlar ki... İnsanı çok mutlu eden şeyler bunlar. ■

Uçak yolculukları sırasında bizi bekleyen sinsi tehlike

Yolculuk Trombozu

Derin Ven Trombozu (toplardamarların pıhtıyla tıkanması)

Özellikle uzun süre hareketsiz kalan kişilerde bacaklardaki toplar damarlarda tıkanıklık meydana gelmesiyle kendini gösteren bu rahatsızlık, oldukça ciddi hatta bazen ölümcül komplikasyonlara sebep olabilmektedir. Tıp dilinde bu rahatsızlığa Derin Ven Trombozu (DVT) adı verilmektedir. "Trombüs"; kan hücreleri ve fibrinden meydana gelen doğal bir tıkaçtır. Normalde herhangi bir yerimizde kanama olduğu zaman devreye giren bu mekanizma kanamanın durmasını sağlar. Bazı kişilerde ise bu mekanizma gereğinden fazla çalışarak, özellikle toplar damarlarda gerekli olmadığı halde trombüs adı verilen tıkaçların oluşmasına sebep olur. Genellikle bacaklardaki damarlarda meydana gelen bu tıkaçlardan kopan pıhtı parçaları, çapı daha dar damarları tıkayarak, yerine göre akciğerlerde, kalpte ve beyinde hasar oluşturarak kalp krizi, felç veya inme sebepleri olabilirler.

Son yıllarda havayolu firmalarıyla ortaklaşa yapılan çalışmalar, uzun uçak yolculukları sırasında bizleri bekleyen gizli bir tehlikenin varlığını ortaya çıkarmıştır. Bu konu genç yaşta atletik yapılı birden fazla kişinin uçak

Dr. Aytaç Keskinöge

yolculuğu sonrasında akciğerlerine aniden pıhtı atması sonucunda hastaneye kaldırılmasıyla birlikte basın ve araştırmacıların ilgisini çekmiş ve gündeme gelmiştir. DVT ve yolculuk arasındaki ilişkinin bilim adamları tarafından geç fark edilmesinin en önemli sebebi hastalığın yolculuğu takip eden 2 haftalık süreç içerisinde ortaya çıkmasıdır. Bu durum ilk defa 1954 yılında fark edilmiş ve birinci mevki yolcularda da görülmesine rağmen bu rahatsızlığa "Economy Class Syndrome (Ekonomi Sınıfı Sendromu)" ismi verilmiştir. 2000 yılında alınan bir kararla bu rahatsızlığa Uçuşa Bağlı Derin Ven Trombozu veya Yolcu trombozu adı verildi.

Daha sonra yapılan araştırmalar sonucunda bu rahatsızlığın altında Faktör V Leiden ve Protrombin gen mutasyonu adı verilen ve kanın pıhtılaşma eğiliminin artmasıyla kendini gösteren 2 kalıtsal hastalığın yer aldığı saptanmıştır. Özellikle uzun mesafe uçak yolculukları gibi uzun süre hareketsiz kalınması gereken durumlarda hem koruyucu tedavi hem de yolculuk egzersizleriyle kişileri DVT komplikasyonlarından korumak mümkün olmaktadır.

Nasıl Tanı Konur?

Son yıllarda yapılan çalışmalar, bu rahatsızlığa sebep olan hastalıkların bir kısmının genetik geçiş gösterdiğini ortaya çıkarmıştır. Gen seviyesinde yapılan araştırmalar; Faktör V Leiden veya Protrombin Gen mutasyonu taşıyan kişilerde derin ven trombozu ve buna bağlı komplikasyonların daha fazla görüldüğünü ortaya çıkarmıştır. Her bireyde bu iki rahatsızlığı araştırmak hem masraflı hem de zaman isteyen bir işidir. Bu sebeple toplumu taramak için daha ucuz ve az zaman isteyen APCT (Aktive Protein C Rezistansı) adı verilen kan testi kullanılmaktadır. Günün herhangi bir saatinde aç veya tok karna verilen kan örneği ile yaklaşık 1 saat içinde netice alınmaktadır. Test neticesinde genetik yatkınlığı bulunduğu saptanan bireylere daha ileri araştırmalar yapılmaktadır.

Kimler risk altındadır?

- Daha önce derin ven trombozu geçirenler
- Kalıtsal pıhtılaşma bozukluğu hastalıkları
- Kan homosistein seviyesi yüksek olanlar
- Kalp damar hastalığı bulunanlar
- Hamileler veya yeni doğum yapmış kadınlar
- 2 saatten daha uzun bir uçak yolculuğuna çıkanlar
- 40 yaşın üzerinde olanlar
- Fazla kilosunu olanlar
- Sigara içenler
- Doğum kontrol hapı kullananlar
- Yakın zaman içerisinde ameliyat geçirenler
- Kanseri tedavisi görenler

Kesip Saklayınız

Risk grubundaki kişilerin aşağıdaki önerilere uyması yolculuklarında meydana gelebilecek komplikasyonları en aza indirecektir.

Yolculuktan önce

- ✓ APCT kan testini yaptırarak genetik olarak derin ven trombozuna eğiliminiz var mı öğreniniz
- ✓ Doktorunuza danışarak uçak yolculuğu sırasında problem yaşamamak için koruyucu tedaviye (kan sulandırıcı, varis çorabı veya elastik bantaj kullanımı) ihtiyacınız olup olmadığını öğreniniz
- ✓ Fazla kilolarınızdan kurtulunuz

Uçak yolculukları sırasında

- ✓ Mümkünse bacaklarınızı yukarıya kaldırın
- ✓ En az saatte 1 kısa yürüyüşler yapın
- ✓ Ayakucunuzun üzerinde yükselip-ağalarak egzersiz yapın
- ✓ Yeterince sıvı alın. 5 saatlik bir yolculuk sırasında en az 1 litre sıvı alın
- ✓ Bol kıyafetler giyin böylece kan dolaşımınız rahat olur
- ✓ Uçuş öncesinde ve esnasında sigara ve alkol almayın
- ✓ Hekiminize danışarak yolculuk için satılan özel elastik çoraplardan giyebilirsiniz.
- ✓ Hekiminize kontrolü altında koruyucu amaçlı kan sulandırıcı tedaviye başlayabilirsiniz

GEZİ

Suzan Nana TARABLUS

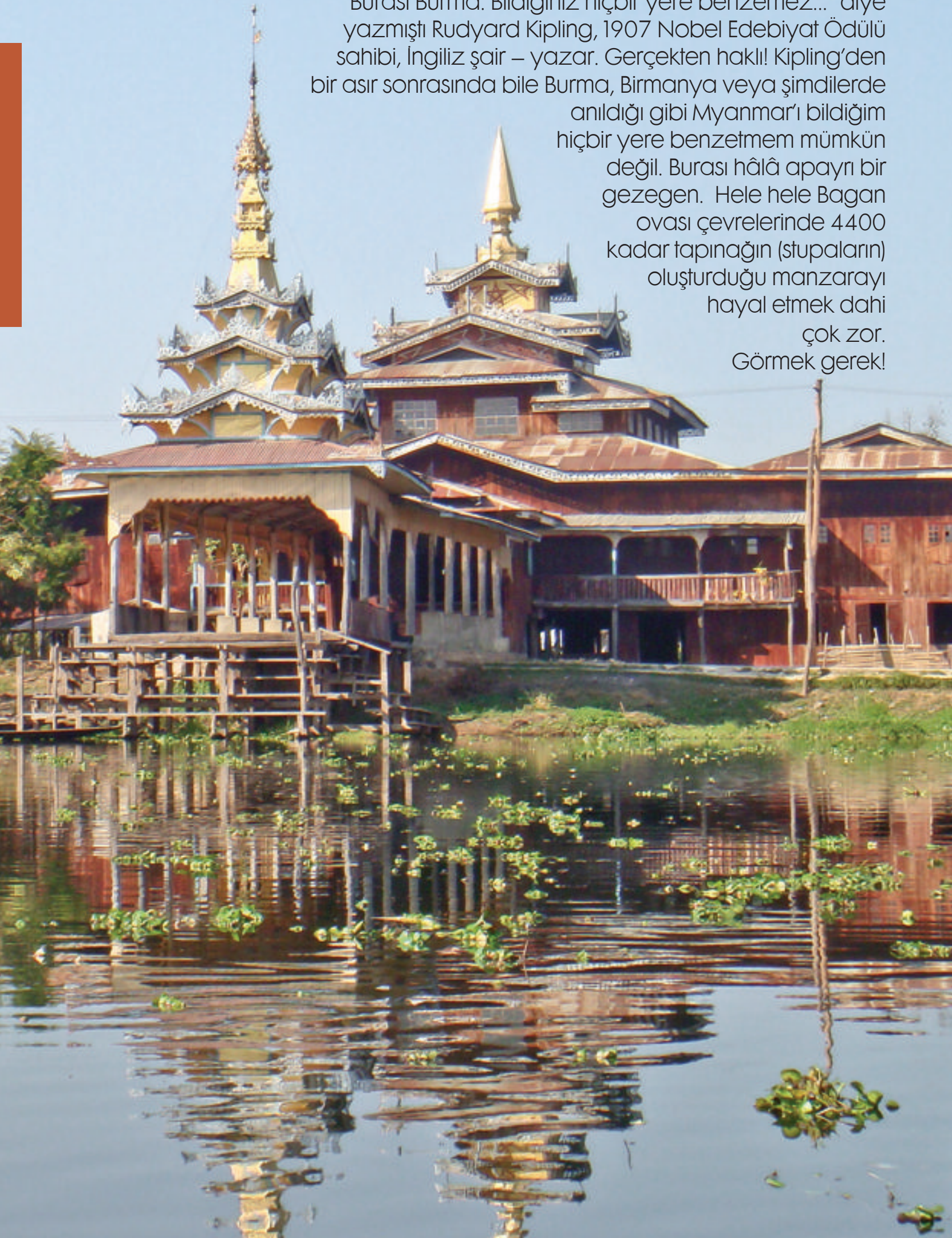
MIN GA LAR BAR MYANMAR!..

*

* Merhabalar Myanmar

“Burası Burma. Bildiğiniz hiçbir yere benzemez...” diye yazmıştı Rudyard Kipling, 1907 Nobel Edebiyat Ödülü sahibi, İngiliz şair – yazar. Gerçekten haklı! Kipling’den bir asır sonrasında bile Burma, Birmanya veya şimdilerde anıldığı gibi Myanmar’ı bildiğim hiçbir yere benzetmem mümkün değil. Burası hâlâ apayrı bir gezegen. Hele hele Bagan ovası çevrelerinde 4400 kadar tapınağın (stupaların) oluşturduğu manzarayı hayal etmek dahi çok zor. Görmek gerek!

Geleneksel makyajları 'Thanaka' ile kadınlar beyaz tenli olmak istiyor

KADINLAR BEYAZ TENLİ OLMAK İSTİYOR

Kadınları yüzlerine bir macun olan "thanaka" sürüyor. Geleneksel makyajları! Burmalı kadınlar "Thanaka"yı 2000 yıldır sürmekte – yüzlerini serinleten bir krem, sandal ağacı kokusunda, üstelik amaç salt estetik veya pürüzsüz bir cilt değil, güneşten de koruyor.

Çin Hindî yarımadasında bütün kadınlar "beyaz" tenli olma hasretinde. Aynen bizim "yanık (bronz) tenli" olmak istememiz gibi. Değişik macunlarla suratlarını aşıyorlar.

Yol arkadaşım Nursal ile Bagan'a devam etmeğe karar kılıyoruz. Yangon Uluslararası Hava Limanından koşu koşu iç hatlar terminaline geçiyoruz. Orası artık geçen yüzyıldan kalma. Kıl payı Bagan uçağını yakalıyoruz. Tabii ki bir dolmuş uçak! Dört durak yapıyormuş ama biz Mandalay'dan sonra Bagan'a konuyoruz.

AĞZINDAN KAN DAMLAYAN ADAM

Uluslararası Yangon Havaalanı'nın kapısından ayrılır ayrılmaz Burma'dasınız: "Ağzından kan damlayan bir adam! Aman Tanrım... Neler oluyor?" derken... Anlaşılan şu ki, burada neredeyse hiç kimse sigara kullanmıyor ama "betel çiğ-niyor." Sigara ile eşdeğer bir keyif verici. İç içe iki yaprak ve dolma gibi sarılmış tohumcuklar. Ama bütün kullananların ağızlarını kan kırmızı rengine boyuyor. Burmanın en sempatik konu başlığı da bu değil! Yola devam!

Burma'nın erkekleri uzun etekli – longyi giyiyorlar: Geniş bir kumaş boru düşünün. Onu da belde bir düğümle sabitleyin... İşte longyi! Sıcak havada da arada sırada kumaşı serbestleyip hava akımını yelleyip bedenlerini havalandırmaları da cabası!

ASLINDA BAGAN GEZİMİZİN ZİRVESİ!

Bu ülkede yollar çok bozuk. 200 kilometreyi 8-10 saatte aşabiliyorsunuz, böbreklerinizde taş varsa, tabii ki arada onları da döküveriyorsunuz. Zaten bozuk olan alt yapısının üzerine, Burma bir de 2008 yılında Nergis Tayfununu yaşamıştı. (Tayfun nedeniyle 134 bin kişi öldü ya da kayboldu.) Yollar yol olmaktan tamamen çıktı. Uçuşlar, indî'ler, bindî'ler ile hayli yorgun, kendimizi bulduğumuz ilk otelin odasına atıyor ve yataklarımıza en kestirmeden ulaşıyoruz... Yanı başımızda bir Pagoda ve diplerden gelen, uğultulu, ruhu titreten ilahiler eşliğinde kendimizi uykuların en derinine kaptırıyoruz.

Sabahına, kahvaltıdan sonra arkadaşım Nursal kaybolup müjdesiyle dönüyor: "Haydii yola düşelim. Atlı bir araba ayarladım!"

ŞAZE BİSKÜVİLERİNİ ATIYLA PAYLAŞIYOR

Arabacımız Şaze! Atını çok seviyor. İkram ettiğimiz Türkiye'den getirdiğimiz bisküvileri atıyla paylaşıyor. Ağzı kan – revan misali: Betel çiğniyor, "kafam bozulduğunda, motivasyonum azaldığında iyi geliyor!" diyor.

Atlı bir arabada ve Bagan'dayız, pagodalar arasında. Çevre gezileri, en önemli add edilen pagodalara ziyaretler, tırmanışlar, ufuktakilere bakış! Tarlalar dolusu pagoda! Bütün gün bizi gezdiren, rehberlik yapan genç Baganlı'nın aldığı toplam 20 Dolar (bahşişi de buna dâhil). Aslında buralar için büyük para ama "Gün Batımı Tapınağı"nda o günün güneşini öylesine bir görkemle yolcu ediyoruz ki. Helal olsun Şaze'ye!

Şaze'nin bisküvi sever atı bizi Bagan pagodalarında gezdirdi

Bagan'ın kralları pagoda inşa ederek ülke servetini gösterişe harcamıştı

“DAHA AZ KAT EDİLMİŞ YOL”

İyi ki gelmişim. İyi ki orada idim! Işık dolu bir mutluluğa büründüm ve aklıma Robert Frost’un gizem ve macerayı sezintelenen şiiri geldi, “özgür irade ile yapılan seçimin ayrıcalıklı doyumunu” hakkında. Aşağıda “Daha az kat edilmiş yol” adlı uzun şiirin son dizeleri:

Ah ederek anlatacağım bu durumu,
Yıllar yılı her yerde her zaman:
Ormanda yol ikiye ayrıldı ve ben –
Ben daha az kat edilmiş olanı seçtim
Ve bütün farkı yaratan da bu oldu işte!

Fotoğraflarım kat ettiğimiz farklı yoldan bir dem nakledebiliyorsa, ne mutlu! Bildiğiniz hiçbir yere benzemiyor, burası! Bir kere cep telefonlarımız çalışmıyor. İnternet de şöyle böyle değil, zor iş! İnternet Kafe’lerde yoğun saatlerde (akşam yemeği civarları) mail’inize ulaşmakta zorlanılıyor.

İletişim probleminin yanı sıra bir de nakit konusunda da uyarılmıştık. Yanımıza aldığımız dolarlar çiziksiz, çentiksiz ve hiç katlanmamış olmalıymış. Haydi, ayıkla pirincin taşını! Bizler ki genelde kredi kartlarımızla yekvücut olmuş vaziyeteyiz! Hem nakit ödemeliyiz, hem de paralar cillop olmalı!

Ertesi günü bol keyifli yapan yetişilecek bir yer olmaması – serbest gün! Her ikimiz kendi yolumuza... Kameram ile birlikte Bagan’da, Nyuang U sokaklarındayım!

ÇARŞI – PAZAR, İNSANCIKLAR VE ÇOCUKLAR

Çocuklar, bugünün yarınları. Yalınlığı, yaşamı resmetmek istiyorum. İlkelliğinin yanı sıra sadece gereksinimlerini karşılayabilmiş olmaktan mutluluk duyan huzurlu insanlar! Bizim şablonumuz uyarınca fakirliğin içinde ilerliyorum. Adım adım düşünürken, pazarlıksız sevmeyi, karşılık beklemeksizin beğeniyi seslendirmeyi, kabul etmeyi kucaklamak yerine “çağdaşlık” denen, bizlere neyi öğretti ki: Tenkit, kibir, üstünlük yarışı, yenmek, korkmak, şüphe duymak... Pazar yeri rengârenk... Burası Nyuang U, dünyanın üç noktalarından birinde sadelik, sevimli ve sıcak bir basitlik içinde nefes alıyorum. Buralar bütün ilkelliği

bir yana, tertemiz bir diyar! Belediye çalışanları ellerde süpürgeler ha bire süpürmekte. Doğru ki insan emeği çok ucuz ama ne olursa olsun, temizliğin bir öncelik taşıması iyi hissettiriyor insanı! Canlı bir alışveriş sürüyor pazarda. Para birimleri “Kyat” (‘Kâğıt’ der gibi...) Bir ağaç kökünü suya sürerek elde edilen “thanaka”yı bana da sürmek istiyorlar ama ellerimi uzatıyorum sadece. Çiçekçi kız, yumurtacı kız. Odun satan kadın yeni doğum yapmış, bebese kucağında. Bir metreye varan fasulyeler. Avucum kadar bamyalar. Kurutulmuş envai çeşit balık. Meyveler – karpuz, mango, ananas

ve adımı bilmediğim bir sürüsü. Tek tek inceliyorum.

Yalnız başıma dolaşırken, hiçbir şekilde ilgiyi bölmeden sokaktakilerle duygudaşlık kurabiliyor, yoğunlaşmayı kaybetmeden onların yaşam oyununa katılabiliyorum.

Çok, çok çocuk var buralarda. Yıllarca askeri cuntanın devrim konseyinin yönetimindeki bu insanlar, sığınağı evlerinde bulmuşlar. Televizyonlardaki programlar da zaten çok ilkel ve tekrarlı olarak oluşmakta. Tapınaklar ve Budizm çerçevesinde yılda bir veya iki kez yer alan festivallerin dışında pek bir eğlence yok. Aynı zamanda elektrik de kısıntılı. Elektriğin olmadığı yerlerde doğal olarak daha çok çocuk!

İşaret etmek istediğim: En ücra noktada bile bulunan sahaf! Zaten bulunduğunuz bütün otellerde, hangi lisan olursa olsun turistlerin okunmayı cesaretlendirici, örnek davranışına tanık olunuyor: Herkes bitirdiği kitabı bir başkası için geride bırakıyor.

ERGENLİĞE GEÇİŞ TÖRENİ

Theravada Budizmi ve manastırlar geleneksel kültürel yaşamın merkezi. Her Burmalı erkek ergenlik aşamasında bir süre ailesinden ayrılarak bir manastırda yaşamalı. Bu gelenek, kutlamalar ve farklı mutlu etkinliklerle gerçekleştirilerek sürdürülüyor. Ziyaret ettiğim tapınakların birinde, ev yaşamından daha farklı bir beden – ruh disiplini gerektiren, meditasyonların ve kısıtlılıkların da yaşanacağı manastıra giriş törenine rastlamıştım. (Bu törenin adı: Shinbyu)

Genç kızların ergenliğe geçişleri, yerel festivallerde uygulanan "kulak delme" seremonileri olarak uygulanmakta.

MYANMAR'IN GENÇLERİ DEMOKRASİ İSTİYOR

2011'de gerçekleşen seçimlerde (!) 40 yıllık askeri cunta gitmiş ama maalesef, devrim konseyi yine aynı yerde sivil kıyafetlerle oturuyor. On yıl önce yine Burma'daydım. O günlerde iki kişi yan yana gelip konuşamıyordu bile. Salt korku hükümrandı. Demokrasi yanlısı muhalif lider, Nobel Barış Ödülü sahibi Aung San Suu Kyi yıllar boyunca Yangon'un Cumhuriyet Caddesi'nde, ev hapsinde idi ve ancak 2010'da evini çevreleyen barikatın kaldırılması ve serbest bırakıldığına dair resmi tebligatın askeri yetkililer tarafından kendisine okunmasından sonra evinden dışarı çıktı. Demokrasi yanlısı lider Aung San, son 21 yılın en az 15'ini gözaltında geçirdi. Burma'da, 20 yıl aradan sonra seçim yapıldı. Askeri yönetimin desteklediği parti seçimleri kazandığını açıklarken, uluslararası gözlemciler, oylamaya geniş çaplı olarak hile karıştırıldığını öne sürüyor.

İnsan Hakları İhlallerinin en yüksek olduğu ülkelerden biri Myanmar. Aynı zamanda küresel düzeyde 90'dan fazla ülkede faaliyet gösteren Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün (Transparency Inter-

national - TI) periyodik olarak yayınladığı Yolsuzluk Algılama Endeksi'nin (Corruption Perception Index-CPI) 2011 raporuna göre, yolsuzluk ve rüşvette, 182 ülke arasında Myanmar'ın 180. sırada olduğunu üzümlen ekliyorum.

Şimdilerde ise Ulusal Demokrasi Partisi'nin ve 68 yaşında bir kadın olan lideri Aung San Suu Kyi'nin posterleri her yerde. Ona güvenmeyen yok. Sistemden söz edilecek olursa, "baskı, yolsuzluk ve rüşvet kol geziyor" demek uygun düşecektir. "Sokaktaki insan" ile yaptığımız sohbetlerde, demokrasiye olan taleplerini ve inançlarını diri tutmaya çabaladıkları aşikâr. Tek ortak duaları, şu anda iktidarda olanların gelecek seçimlerde oy çalmaması.

Ama yine de her şeye rağmen ve karşın, ümitleri var!

Hükümet, Burma'nın kuzeyindeki bir termik santral ihalesini Çinlilere vermiş, %10 rüşvetini de cebe indirmiş. Yapım da başlamış! Fakat halk ile muhalefet öylesi bir karşı propaganda içine girmiş ki, yapım durdurulmuş. Şimdilerde yönetimin en büyük derdi, rüşvet porsiyonunun nasıl iade edileceği...

Pagodalar diyarı Bagan'dan dopdolu yüreklerle ayrıldık ve ikinci durağımız Heho Havaalanı ve İnle Lake'e (İnle Gölü) vardık. Harikulade bir "Sular Ülkesi". Yüzen bahçelerinde domates yetiştiriliyor. Yaşam, suların üzerindeki ağaç evlerde.

“SULAR ÜLKESİ”NDE ZAMAN

Heho Havalimanında taksî mafyasının kurbanı olmamayı seçiyoruz ve 2 yolcu daha bulup ülke standartlarının çok üzerinde olan ücreti paylaşıyoruz. Zaten yol boyunca o kadar iyi kaynaşyoruz ki, günlerin geriye kalanına da birlikte devam ediyoruz. Gökyüzü, suların ve toprağın birbirine karıştığı Inle’de bir manastır var – “Jumping Cat Monastery”, yani “Atlama Kedi Manastırı”. Burada vakitlerinin çoğunu meditasyon ile geçiren Budist rahipler kedilere atlamayı da öğretmişler. Manastırda, fotoğrafçılar, turistler saat başı (belki de 2 saatte bir) kedilerle yapılan bu gösteriyi kaçırmazken, bir yandan da ‘kedilere mama parası’ adı altında bağışlar da toplanıyor.

Inle Gölü’nde çocuklar, kendi bölgelerine has olan bir ağacın gövdesinden oyulmuş kanolarla okullara götürülüp getiriliyor. Bütün taşımacılık o kanolarla - Venedik’te gondollar misali, Inle’nin insanları kanolarını genellikle tek bacaklarıyla idare ettikleri tek bir kürekle yönlendiriyorlar. Yöntemi anlamaya çalışmak üzere iyice baktıysam da, akıl sır erdirmek çok zor! Kocaman bir kayık, minicik bir çocuk ve tek bir bacak ile yönetilen tek kürek! Varoluşun en hassas dengesi gibi kanonun üstündeler.

Inle Gölü’nde ilerlerken teknelerin arkasındaki motorlardan fişkıran sulara bakıyorum: Göze görünen gök kuşaklarıydı. Her bir gök kuşağı Tanrı’nın bir gülümsemesi gibi, değil mi?

ZÜRAFA BOYUNLU KADINLARA RASTLIYORUZ

Bir Tibet-Burma etnik azınlığı Shan Eyaleti’nden Karen’lilerin Padaung Kabilesi... Boyunlarında bakır halkalar var. Çocukluktan başlayarak her yıl çoğalan halkalar. Dizlerinde de var. Anlatılana göre, bu halkalar onları kaplanlardan korumak içinmiş. Saldırıya geçen kaplan önce boyunları, sonra da dizleri hedef alır, öldürmüştü (belki gerçek, belki de sembolik olarak!). Erkeklere takılmıyor çünkü onlar savaşçı. Kadın da savaşçı olmadığından, onu korumak gerek. Diğer bir söylemle, ‘uzun boyunlu bu latif hanımefendiler bu yöntem ile daha güzel olup daha iyi kocaya varabilecekler’ şeklinde bir inanç taşıyorlar... Padaunglu kadınları her gördüğümde, nedense, hayretlere düşmenin yanı sıra bir de içim acıyor. Çünkü bu uzun boyun yöntemi ile kadıncıkların omurlarının arası doğanın dışında o kadar açılıyor ki... Bir de boyun kasları çalışmamaktan ötürü öylesine zayıflar ki. O ağır metalleri çıkardığınız an onların sonu olabiliyor! İnle’de bu kadınlara bir ipek dokuma atölyesinde rastlıyoruz. Büyükanne ile torun aynı yerde işbaşında. Resmediyoruz onları. Ülke turizminin bir görüntüsü olmaktan şikâyetçi değiller – hatta gururlular, sanırım yüzyılların geleneğini canlı tutmuş olabilmekten!

MYANMAR'IN İNLE GÖLÜ'NDEKİ FRANSIZ LOKANTASI

Yol arkadaşlarımızdan, David, Chicago'lu bir iç mimar iken Fransa'da bir 13. yüzyıl şatosu ve bağını satın almış, şarap üretiyor. Diğeri Koreli Suyoung Kim, kendini girişimci, filmci ve en önemlisi "hayalci" olarak tanıtıyor. 31 yaşında ve dünyayı gezip insanların hayallerini, rüyalarını biriktiriyor. Müthiş bir genç kadın! Biz de böyle bir dörtlü olarak dolaşıyoruz.

David, "akşam yemeği için bir Fransız Lokantası'nda yer ayırttım," diyor. Myanmar'ın iç bölgelerinde, akla gelebilecek en son şey bir "Fransız Lokantası" iken. Tam tamamına iki masalık bir lokanta. Fransa'da eğitim görmüş genç bir Myanmarlı girişimci. Diğer masada da 8 Fransız. Akşamın ilerleyen saatlerinde "aile" oluyoruz (Fransız şarabının yardımını da, unutmadan ekleyelim) ve bizlerden, iki Türk kadından, Sarkozy'nin Ermeni Soykırım Tasarısına katılmadıklarını vurgulayıp, bir de özür diliyorlar. O mekânda, o insanlarla kendimizi (kahkahalar içinde) gerçekten iyi hissettik! Doğal olarak, anılar çekmemizi bu renklerle de doldurduktan sonra herkesle öpüşerek, kucaklaşarak vedalaşıp ayrıldık.

Dönüş yolunda, otelimizin yanı başında 50 kadar genç hanım, yüksek seslerle Buda için duadalar. Tempolarından bu işin sabaha kadar süreceği belli! Onları ziyaret ediyoruz ve hemen yanı başlarındaki otelimizde uyuyacağımızı ve bu sesin bizim gibi yorgun turistler için aşırı yüksek desibelde olduğunu söylüyoruz. İster inanın, ister inanmayın, otel odamıza varmadan gecenin sessizliği avdet ediyor... Ne kadar zarif, değil mi? Üstelik bütün Burma'yı göz önüne alsak yılda bir milyona yakın turist ziyaret ediyor. (Komşu ülke Tayland 30 milyon civarında turist karşılıyor iken!)

Güzel bir şaraptan sonra uyunan uyku ve sabahına zıpkın gibi bir uyanış... Grupça bisiklet kiralyoruz (günlüğü 2 Dolar) ve dağ tepe bayır bize tavsiye edilen bir kaplıcaya doğru yol arıyoruz. Allahın sıcağında, en pastoral doğada, kan ve ter içinde kilometrelerce pedal çevirdikten sonra sıcak sulu bir havuzda

karpuz gibi oturarak dinleniyoruz. Sonra da İstanbul usulü yemeklerimizi havuz başına istiyoruz. İşte turist olmak öyle bir şey! Yolunuz bir gün oralara düşer ise, bu dünya cennetinin masum güzelliğini işe aceleyi karıştırmadan keyfine varmanızı hararetle tavsiye ediyorum.

DUTY-FREE'DE KURU FASULYE, SARMISAK

İnle Gölü ziyaretinden ayrılırken Heho Havaalanı'nda oturmuş etrafa hep aynı şaşkınlıkla bakarken "duty free" mekânında satılanlara baka durdum: Bildiğim en iri kuru fasulye, çay, sarmısak ve tanımlayamadığım bir dolu şey! Kim demişti ki bunlar havalimanında satılmaz diye?

Myanmar veya Burma'da son durağımız Yangon. Rangoon olarak da anılan Yangon 2005'e kadar başkent idi. Fakat günün birinde, iktidardaki General Than Shwe bir falcıya gitmiş. Falcı da ona başkentini yerini değiştirmesini tavsiye etmiş. Bunun üzerine de yeni başkent Naypyidaw olmuş. Son cümlelerim

bir masaldan alıntı değil. Myanmar özetinde bütün dünyanın ağzında dolaşan "şaka gibi" bir gerçek. Başkent taşındıktan sonra da, generalimiz bu arınmış yerden sıkılarak sık sık kaçır, Yangon'a gelirmiş.

ALTIN STUPASIYLA SHWEDAGON PAYA

19. yüzyıl İngiliz döneminden kalma sayısız Kolonyal mimarinin varlığı, Burma, Çin ve Hint etkileşiminin çerçevesindeki Yangon'u ve onun keşmekeşini anlatmaya kelimeler yetersiz kalacak. Hele hele göbeğine bir tektaş gibi yerleştirilmiş, şehre asıl kimliğini veren altın stupasıyla Shwedagon Paya. Görkemini doruğu!

Yangon dinamik bir pazar yeri, aynı zamanda ülke ekonomisinin atar damarı. Terler içinde... Dumanı tüten... Sayısız etnik gruba evsahibi. Geçmişine fena halde sıkışmış... Köy-kasaba edasından kurtulmağa aday... Ama geleceğe de adım atmağa pek hevesli. Heyecan dolu bir şehir, Yangon!

Deniz kenarında bulunan Strand Otel, gerçek bir Kolonyal şatafat! Büyük Britanya'nın şaşaalı günlerinden bir nebze bile eksiltmemiş. İngiliz Büyük Elçiliğinin hemen yanında yer alan bu mekân, Yangon'daki varlığını kendine has bir nişte sürdürüyor. Bu pırıltılı, çok yıldızlı ama zarafetin zirvesindeki otelin sanat galerisini de görmeden edemedik. Sanat galerisinin müdürü Gill (Yeni Zelandalı), "Yangon'daki en güzel iş benimkisi..." dedi!

Himalayalı Bamar ve Tibet platolarının Mon insanların bir karışımı, Burma. 135 kadar çok farklı etnik grubu kucaklayan Myanmar halkını oluşturanlar, Bamar, Shan, Karen, Çin, Mon, Kayah ve Hint kabileleri ve daha adını sayamadığımız birçoğu. Ama ne var ki, Myanmar Myanmar olalı, daha doğrusu Burma olalı her zaman demir bir yumruk ile idare edilmiş.

KIZILDERİLİ APAÇİLER?

Etnik gruplardan veya kabilelerden söz etmişken, bir saptamam daha var: Myanmar'da dolaşırken, "bu adam (veya bu kadın) tam bir Kızılderili Apaçi" yorumunu yaptığım çok sayıda insan oldu! Henüz bu konuda hiçbir yazılı bilgiye rastlamadımsa da, özellikle gözüme çarpanların on binlerce yıl öncelerinde Bering Boğazı'nı geçip Amerika Kıtası'na geçenlerin soydaşları olduklarına kuvvetle inanıyorum.

11. yüzyılda demir yumruğu ile Bamar Kral Anawrahta, halkın dininin Theravada Budizm olacağını buyurdu. Bunun üzerine yazımın başında adı geçen tapınaklar diyarı Bagan oluştu. Her yeni kralın gelişiyle artan stupa- lar ülkeyi ekonomik olarak çökertti. 1287'de Moğol Kubilay Han Burma'yı ele geçirdi.

Theravada (kelime anlamı olarak, "Yaşlıların öğretisi" veya "Eski öğretisi") günümüze ulaşan en eski Budist Okulu. Kökeni, Buda'nın ilk mensubu olan rahipler topluluğuna dayanmakta. Göreceli olarak daha tutucu ve genel olarak erken dönem Budizm'ine en yakını. Yüzyıllardan beri Sri Lanka ve güneydoğu Asya'nın (Kamboçya, Laos, Burma, Tayland) en yaygın dini. Günümüzde dünya çapında Theravada

Altın stupasıyla Shwedagon Paya Tapınağı

U THANT'I ANARKEN

Yaşamını barışa adanmış ünlü bir Burma vatandaşını burada anmak istiyorum: 1961-71 yıllarında U-Thant BM 3. Genel Sekreteri görevini ifa ederken dünya sayısız krizler atlattı: Vietnam'daki savaş, ABD - Küba neredeyse savaşa girecekti; Kongo'da iç savaş, 1967 Altı Gün Savaşı, İsrail - Arap ülkeleri anlaşmazlıkları, Prag Baharı, Sovyetlerin Çekoslovakya'yı işgali, Bangladeş'in doğuşu, Afrika'daki 'apartheid'... U Thant'ın 1974'teki ölümünü takiben BM'in adına tesis edilen Barış Ödülünü kazananların bir kaçı: Mihail Gorbachev, Papa II. John Paul, Dalai Lama, Nelson Mandela, Desmond Tutu, Mother Teresa. ■

Budistlerin sayısının 100 milyon üzerinde olduğu bilinmekte.

16. yüzyılda, Avrupalılar hızlı adımlarla Burma'ya ulaştı. Önce Portekizliler sonra da zaten Hindistan'ı da sömürge- si yapan İngilizler. II. Dünya Savaşı'na kadar İngilizler Burma'yı ve zengin doğal kaynaklarını iyi bildikleri gibi, olasıya sömürdü. Savaşta Japonların işgali kısa sürdü ve 1947'de General Bogyoke Aung San (günümüz demok- rasi hareketinin liderinin babası) ülke- nin doğal lideri olarak ortaya çıkıp büyük bir temizlik gerçekleştirdi. Etnik çatışmalarda katledilen Aung San'ın takipçileri 1948'de ülkelerinin bağımsızlığını ilan etti. Burma, daha sonraki adıyla Myanmar, 1962'den bu yana despotik bir cunta idaresinde idi.

“El Beso Restaurant & Bar” Alaçatı’da yeni bir soluk olarak 2009 yılından beri hizmet vermektedir... Alaçatı, Ege’nin en güzel sahil şeridine sahip olup, sörf severlerin cenneti olarak anılmaktadır. ”

el
Beso

El Beso Restaurant&Bar, İtalyan, İspanyol ve Türk yemeklerinin seçkin yemeklerini bir araya getirdiği Akdeniz mutfağından oluşan geniş menüsü, ev yapımı İtalyan dondurması “Gelato” çeşitleri ve servis kalitesi ile Alaçatı’nın en gözde mekânlarından biri olmuştur. El Beso Restaurant & Bar’ın en önemli özelliği mutfağının şeffaf olması ve yemeklerin hazırlanışını görebilmenizdir. Şeffaf mutfak El Beso’nun hijyene verdiği önemin göstergesidir. El Beso Restaurant&Bar, yemek saatlerinde hafif müzikler ve latin rüzgârı ile misafirlerine mutlu anlar yaşatmakta ve gecenin ilerleyen saatlerinde ise DJ performansı ile dans severleri biraraya getirmektedir.

El Beso Restaurant&Club Alaçatı

Yeni Mecidiye Mahallesi Kemalpaşa Caddesi
No:73/A Alaçatı-Çeşme / İzmir

Tel: 0232 716 85 90 • www.elbeso.com.tr • elbeso@elbeso.com.tr

Geçmiş Zaman
Olur Ki...

Hanımefendi Sokak

İki kadının kavgasına tanık olan "komşum" Selim İleri, kendine has üslubuyla anlatmıştı birkaç yıl önce. Kadınların yaşlıca olanı, ötekine şöyle diyormuş:

"Buraya Hanımefendi Sokağı derler. Bir zamanlar hanımefendiler otururdu. Şimdi sen oturuyorsun!"

Bir önceki yazımda, Silahşör Sokak'taki eve sığamayacağımızı düşünen babamın kiralık yeni bir ev arayışına girdiğini ve Hanımefendi Sokak'ta bir Rum evinde karar kıldığını yazmıştım. Neden Rum evi diyorum? Çünkü beş katlı Falkos Apartmanını inşa eden ve karısı Marika ile zemin altındaki yarım dairede oturan, Mösyö Yorgo adlı bir Rum'du. Binanın cephesi mermer ya da birkaç yıl sonra moda olacak olan mozaiklerle kaplı değil, dövülmüş taştandı. Giriş kapısına ulaşabilmek için yeşilliklerin fışkırdığı minik bir bahçeden geçmek ve birkaç basamak tırmanmak zorundaydık ki bu, binanın diğerlerine göre geride kalmasına ve sokağın ucunu görmemize engel oluyordu. Buna karşılık arka tarafında, Perihan Sokak'a kadar uzanan, bakımlı sayılabilecek kocaman bir bahçesi vardı. Çocuklar için bir cennetti anlayacağınız.

Henüz dara düşmediğinden, arsasının diğer yarısına inşaat yapmadığı gibi, satmaya gerek görmemişti mal sahibi. Zemin dairede İstanbul Ticaret Odasında yüksek makam sahibi olan bir bey ile saray kökenli eşi, birinci katta bizim aile, bir üstümüzde canavar gibi iki oğlu olan Yahudi bir aile (Binadaki tek telefon onlardaydı. Kim bilir ne çektiler bu yüzden!), en üstte ise Mösyö Yorgo'nun oğlu Mimi, karısı Marika (kayınvalide siyle aynı ismi taşıyordu) ve oğlu Laki oturuyordu. Binadaki tek kız çocuk bendim anlayacağınız.

Evin antresi oldukça geniş ama mutfağı, buzdolabının sığamayacağı kadar küçüktü. Oysa mesleği açıcılıktı Mösyö Yorgo'nun. Bu bir çelişkiyse eğer... Şişli sayfiye yeri değildi ama evin tam üç tane balkonu vardı. Ön cepheye bakan balkona, yazları sarmaşıklarla beraber hanımeli çiçekleri de tırmanırdı.

Babaannem Estreya ve çekirdek ailemiz, Hanımefendi Sokak'taki evin ön balkonunda.

Yeni taşındıkları evde annemi en çok şaşırtan koridorun uzunluğu ve kapıların çokluğu olmuş. "Ev değil, otel gibi burası" demiş. Sayacak olursak, en dipte daha ileride kız kardeşimle paylaşacağım odanın kapısı, koridorun sağında annemlerin, sonra büyük tuvaletin, solunda babaannemlerin, sağında küçük tuvaletin, ardından mutfakın kapısı, derken koridoru antreden ayıran kapı, antrede salona açılan iki kapı, sokak kapısı, oturma odasının kapısı, oturma odasının içinde salona açılan başka bir kapı... Küçükken hava karardığında o koridorda yaşayan bir kurt olduğundan emindim. Mecbur kalmadıkça oturma odasından yatak odasına gitmez, gitmek zorunda kalırsam da arkama bakmadan koşardım. Bazı büyükler, çocukları *babula* ile korkutmaktan hoşlanırdı. "Sakin girme o odaya. *Babula* var içeride!" '*Babula*'nın ne olduğunu gözümde hiç canlandıramadığımdan ve cadı mı, yoksa hortlak mı olduğunu bilemediğimden olsa gerek, kurt fikri daha mantıklı geliyordu.

Rum evi deyip de 6-7 Eylül olaylarından söz etmemek mümkün mü? Doğrusunu isterseniz ben hatırlayamayacak kadar küçüktüm ama özel-

Büyüklerin hasır koltuğu olur da benim olmaz mı? Maymunum Çita (kabul, hiç de orijinal bir isim değil ama Tarzan filmlerinin fırtınalar kopardığı dönemdeyiz) ve ben.

likle 6 Eylül gecesini büyüklerimden defalarca duydum.

15-20 kişilik bir grup sokağa girdiğinde saat 22.00 civarıymış. Nasibini ilk alan, köşedeki Bakkal Kozma olmuş. Kırılıandan dökülenden bahsetmeye pek gerek yok ama adamcağzın buzdolabı ertesi sabah tamtakır, sokağın ortasındaymış. Falkos Apartmanındakiler, kim nerede oturuyor anlaşılmasın diye kapı zillerini sökmüş. Bizim evde, büfenin bir çekmesinde özenle katlanarak saklanan ve her bayram asılan, kocaman bir Türk bayrağı vardı. Bayrak balkondan sarkıtılmış ve bütün elektrikler yakılmış. Avcılığa pek meraklı olan Mimi (evin girişinde yaban domuzu ölüsü görmüşlüğüm bile vardır) eline çiftesini alıp merdivenlere oturmuş ve (kim bilir nasıl bir gerginlikle) beklemeye koyulmuş. "Beni kesin öldürürler" diyormuş "ama kendimi koruyabildiğim kadar korurum."

Neyse ki, öyle bir dram gerçekleş-

Babaanne farkı hemen belli oluyor, değil mi? İster oturma odası olsun, ister balkon, sokağı gören her yer tartışmasız ona aitti.

medi. Geçirdiği kalp rahatsızlığının etkilerini yeni yeni atlatmakta olan alt katımızdaki beyefendi, sırtında rob-döşambr, yanında kocaman köpeği, girişe bir iskemle çekip oturmuş ve gelen gruba "Burada ben oturuyorum" demiş gayet kibar bir tavırla. Grubun şefi aynı nezaketle özür dilemiş ve yoluna devam etmiş.

Evimiz sobalıydı. Oturma odasında yeşil çini bir soba, salon ve yatak odalarında ise gaz sobaları vardı. Çıra tutuşurken çıkan kokunun güzelliğinden, çıtır çıtır yanan odunlardan, patlatılan kestanelerden ve sıcak yuvamızdan bahsedip nostalji yapacak değilim. Soba ve şömine muhabbetini hiç sevmedim. Buna karşılık yaz geldiğinde evin birden büyümesini, her tarafının aydınlık ve kullanılabilir hale gelmesini hep çok sevdim. Sanırım da bu yüzden, küçüklüğümle ilgili neredeyse bütün anılarım, yaz anılarıdır. Annemin sabahları on buçukta arka balkonda yedirdiği rafadan yumurta,

mevye rendesi ya da İstanbul'da artık bulunmayan ince uzun domatesler, öğle uykusu denen işkence, Migros kamyonunun uzaktan gelen iki notalı korna sesi... Uzaktan gelen sesler dedim de, birden aklıma geldi. Sisli havalarda, Şişli'nin tam göbeğinde vapur düdüklüğü duyulurdu; "Haliç'ten geliyor" derdi büyükleri-

Arka balkonda

miz. Belki de daha üç yaşına gelmeden fark ettiğim gerçek şuydu ki, evin ve özellikle de mutfağın tartışmasız hâkimi babaannem Estreya idi. Tuzluğun yeri bile değişse, çingar kopardı. Mutfak parası ona teslim edilir, o da parayı yettirmek hatta artırmak için çarşı pazar dolaşıp alışveriş yapar, geleneksel Sefarad yemekleri-

ni pişirirdi. Aslında (bizim anladığımız manada) aritmetik de bilmezdi ama hesap işlerinde şaştığını hiç görmedim. Sabahları çok erken kalkar, kendi belirlediği işbölümü uyarınca akşamdan kalan bulaşığı yıkar, sonra odasının balkonunda kahvesini içerdi. O arada annem mutfaka girip bana kahvaltı hazırlar, ardından babaannem günün yemeklerini pişirirdi. Annem oturma odasının tozlarını alır, mevsime göre halısını ya da muşambasını süpürürdü. Sonra herkes kendi işiyle uğraşır. Hava güzelse, Estreya mutlaka gezmeye giderdi. Öğle yemeğinin bulaşıklarını annem hallederdi. Her çocuk gibi sularla oynamayı çok sevdiğimden, bulaşığa yardım etmek için yalvarırdım ama mutfak bana zinhar yasaktı. Neden? Bilemiyorum.

Zihnimde çeşitli enstantane canlanıyor çocukluk deyince. Bir öğle vakti örneğin. Yazın tam ortası ama şimdiki korkunç sıcaklar yok o zamanlar. Ozon tabakası delinmemiş. Oturma odasının bütün pencereleri açık. Karşıda solda tek katlı evde oturan Bulgar hanım doğduğunda, babasının diktiği ve hâlâ dimdik ayakta olan çınar ağacının yaprakları hafif hafif sallanıyor. Ağacın altında Roman bir vatandaş oturmuş, komşulardan birinin verdiği camdan damacanaya, hasırdan kılıf örüyor. Biz sessizce yemek yiyoruz.

Bizim evde cam damacana yok. Çeşmeli, *tinaja* denen toprak bir küp kullanılıyor. Eski zamanlar "bilinmezle" konuşma aracıymış *tinaja*'lar. Annemin halalarından biri sokağa çıkıp da geç kaldığında, babaannesi *tinaja*'nın içine doğru seslenirmiş: "Roza, Roza, ande kedates?" (Nerede kaldın Roza?). Derdini kör kuyuya dök misali.

Hep annemin kucağındayım. Bana babamın aksatmadan getirdiği Fransızca masal kitaplarını okuyor. Bıkmadan, usanmadan o kadar çok okuyor ki, neredeyse tüm kitapları ezberlemişim. Onunla beraber tekrarlıyorum sözcükleri, görenler okumayı

söktüğümü sanıyor ama yok, yedi yaşında okula gidinceye kadar okumayı yazmayı öğrendim diyemem. Birkaç harf, belki. Annemden resim çizmesini istiyorum, acemi bir elle çizdiği Bizimkiler'deki Fatoş benzeri kadın yüzü çok hoşuma gidiyor. Ben de resme koyuluyorum. İlk yazı yazma girişimimde kalemi doğal bir tavırla sol elime aldığımı hayal meyal hatırlıyorum. Babaanneme çekmiş olmalıyım çünkü o her işini sol eliyle yapardı. Annem uyarıyor, ben de sağ elle yazmaya başlıyorum ama resim çizme konusunda öyle bir kısıtlama yok. Dolayısıyla sol elle resim çiziyorum.

Çok saf bir çocuğum. Her söylenene inanıyorum. O minik kuşları (*les petits oiseaux*) biliyor musunuz? Her işin içinde onlar var. Acayip gevezeler oluyorlar. Yaramazlık yaptığımı babama anlatanlar, hep onlar. Buna karşın bazı sabahları yastığımın altında bulduğum hediyeleri getirenler de onlar.

Sanırım annemin en yakın arkadaşım. Eteğinin dibinden ayrılmayı hiç istemiyorum. Haftada bir gün Tünel'de oturan anneannemi ziyaret ediyoruz. Bazı öğleden sonraları tramvaya binip *Jardin* Taksim'e (Taksim Bahçesi, bahçenin oturulan kısmı şimdi Ceylan Intercontinental olan yerdedi) gidiyoruz, akşamüstü iş çıkışı babam gelip bizi alıyor. Annemle birbirimize sarılmamız, babaannemin hoşuna gitmiyor. "Eski kadın". Çocuklar ancak uykuda sevilir. Şımarıklar yoksa.

Tramvay yolculuklarımızı hatırlamıyorum ama annemin anlattığı birkaç anekdot var. Ayakta kaldığımızda annem deri halkalardan tutunurken, kucağında taşıdığı ben de işaret parmağımı onun kulağındaki halka küpelere geçirirmişim. Bir gün hayatımda ilk kez siyahî bir adam görmüşüm ve Fransızca "Bu adam hiç mi yıkanmaz?" diye fısıldamışım. Irkçı değilim, hayır, cahildim sadece. Bir de Taksim Meydanında Abide'nin orada üniformalı bir subayı parmağım

İki yaşındayım. İlk bisikletim Dideka. Bisikleti görür görmez öyle demişim. O gün bu gündür eşyalarım, hatta evin odalarına bile isim takarım.

gösterip "Atatürk!" diye bağırışım. O da, görmemişlikten.

Her gün üç farklı dil duyuyorum: babaanne tarafımdan Yahudi İspanyolcası, anne tarafım ve babamdan Fransızca, sokakta Türkçe. En iyi, Fransızca'yı biliyorum. Annemin bana sürekli okuduğu kitaplar yüzünden olsa gerek. Tuhaf olan şu ki, çocukların dilleri ve çevrelerini keşfetmeye çalışırken yaptığı kelime oyunlarını, ben Yahudice yapmaya çalıştım ve önce soyadımızla başladım: Asseo / Paseo (gezinti); sonra Estela / Prostela (önlük); ilk çocuk doktorumuz Dr. Adato / Ğarato (lakerda). Bir de büyükbaba anlamına gelen *granpapa* sözcüğünün son iki sesli harfini değiştirerek yaptığım -kendimce- bir şaka vardı ki, evde büyük bir öfke patlamasına neden olmuştu. Bugün de öyle değil mi? Bazıları sanki hiç çocuk olmadı.

Nüfus kâğıdında her ne kadar Estreya yazıyor idiye de, hap kadar çocuğa babaannesinin adıyla seslenilmediğini tahmin edersiniz sanırım. Ortaokulda bir ara aynı sınıfta bulunduğum romancı, gazeteci, çevirmen, tiyatrocü Vivet Kanetti'nin, 'bir

gardırop dolusu ismi olmadığından' yakındığını okumuştum bir ara. Oysa benim bir gardırop dolusu değilse bile, bayağı çok ismim vardı. Annemle babam Stella derdi. Anne tarafım

Solumuzdaki Durmaz Apartmanı. Daha çok veya daha geniş daire yerine, ferahlık kaygısı galip gelmiş.

Stelika; İspanyollar gibi telaffuz eden babaanne tarafım Estela; Rum komşular Stelitza; sokaktaki çocuklar ise İstella. Ta ki babamın canına -ve aklına- tak etti, bu çocuk bu isimle çok çekecek dedi ve mahkeme kararıyla Estreya'nın yanına -kendi uydurduğunu sandığı- Seval ismini ilave ettirdi. Ama ne çare ki, Estreya ismi bana hâlâ çekirtmeye devam ediyor çünkü kimlikteki bütün adlar kullanılmaya başlayalı beri, Esterya, Estereya, velhasıl Estreya hariç, her türlü şekli alıyor. Oysa okulda rahattım. En baştaki isim göbek adı addedildiğinden, insanlara hep orta adlarıyla hitap edilirdi.

Değil cep telefonu, sabit telefonun bile evlerde tek tük bulunduğu dönemlerde bizleri bülbüle çeviren isimlerimiz değil miydi zaten? "Nasıl yani?" diye sorduğunuzu duyar gibiyim. Bugün bir arkadaşımıza "Kapıya gelince telefonunu çaldırırım, aşağı inersin" demiyor muyuz? O zamanlar bir pencerenin altında "Saraaa, İzaaak, Esteer, Meriii, Jojoooo" diye seslenip dikkat çekmemek ve antipati toplamamak için her ailenin ve arkadaş grubunun ıslıkla çaldığı kendi melodisi vardı. Gerçi babam bazen abartıp kapalı ve küçük alanlarda bile bizi ıslıkla çağırırdı ki, bu bana oldukça can sıkıcı gelirdi.

Yazımın başlığı Hanımefendi Sokak olduğuna göre, sokağın iki fotoğrafı ile bitirmem uygun olacak sanırım. Yazar Mario Levi, Şişli'nin çirkinliğinden söz eder öykülerinde ancak fotoğraflarda, hiçbir çirkinlik yok. Aksine ıssız, temiz ve bakımlı bir semt görüntüsü sergiliyorlar. Kaldırımlar düzgün, arabalar işgal etmesin diye anormal yükseltilmemiş, yollar parke taşı döşenmiş, koca sokakta tek bir otomobil ve tek bir adam var.

Bilmem size geçmişten bir tat, bir koku, bir renk verebildim mi, sevgili okurlar. Tekrar buluşmak umuduyla, sağlıklıca kalın. ■

Hermann Gruenwald anlatıyor

Macar Yahudisi Hermann Gruenwald bir Holokost Kurtulanı. O diğerleri gibi susmadı. Herşeye rağmen mizah anlayışını koruyan Gruenwald, insanlık tarihinin en talihsiz dönemine tanıklık yapıyor

Macar Yahudisi Hermann Gruenwald bir Holokost Kurtulanı. O diğerleri gibi susmadı. Auschwitz-Birkenau Ölüm Kampı'nda yaşadıklarını "After Auschwitz-One Man's Story" adı altında kaleme aldı. İleri yaşına rağmen Hermann Gruenwald her fırsatta yaşadığı ve tanık olduğu vahşeti insanlara anlatıyor. Herşeye rağmen mizah anlayışını korumayı başaran Hermann Gruenwald'ın insanlık tarihinin en talihsiz dönemine tanıklığını ve kitabının kapağında yer alan buğday sapının öyküsünü onun ağzından aktarıyoruz.

1925'in Temmuz ayının 4'ünde bir Macar Yahudi'si olarak dünyaya geldim. Üç kız ve iki erkek çocuk sahibi olan babam, arazi sahibi varlıklı biriydi. İki kızdan sonra gelen ilk erkek evlat olduğum için ailede çok önemli bir konumdaydım. Küçük bir köyde yaşar, oradaki okula giderdik. Köydeki bütün Yahudi nüfu-

su, 20 aile kadardı. Mutlu bir hayatımız vardı. Genel olarak Macar Yahudileri kendilerini önce Macar, sonra Yahudi olarak görürlerdi.

Antikomünist bir subay olan babam, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra orduda çalışmaya devam etti. Güzel ve rahat bir hayat sürmekteydik. Yaşadığımız yerde Yahudiler, ilkokulu ve liseyi bitirdikten sonra üniversite tahsili için büyük şehirlere giderdi. Ailem eğitime önem verdiğinden, her iki büyük ablam da üniversiteye gitmişti. Liseyi bitirdiğim yıllarda Nazizm tırmanışa geçmiş, Macaristan'da da etkisini göstermeye ve Yahudilere çeşitli kısıtlamalar getirilmeye başlanmıştı. Örneğin, mal mülk sahibi olmaları yasaklandığından Yahudiler, varlıklarını Yahudi olmayan dostlarının üzerlerine geçirmeye başlamışlardı. Başta, bu kısıtlamalar ailemiz için söz konusu değildi çünkü madalya sahibi ve komünizm karşıtı olduğundan babam, 'Yahudi Olmayanlar'ın arasında sınıflandırılmıştı.

“ Bizler Macar
Yahudileri olarak,
her nedense
devlet tarafından
korunacağımıza
inanmıştık.
Özellikle de
babam, şeref
madalyasına
sahip biri olarak
ayrıcalıklı olacağını
sanmıştı. ”

ŞEREF MADALYASI SAHİBİ BABAM DEPRESYONA GİRDİ

Zamanla durum zorlaştı ve nihayet 19 Mart 1944'te, Almanlar Macaristan'a girdi. O gün babamın son derece bitkin olduğunu fark ettim. Etrafta tüm olup bitenden ve savaşa katılmış bir subay olarak maruz kaldığı aşağılanmalardan dolayı çok rahatsızdı, aslında depresyondaydı. Üç dört gün sonra Yahudilerin 'Sarı Yıldız' takması zorunlu kılındı.

Komşu ülkelerde yaşayan tanıdık ve akrabalarımızdan Yahudilere karşı hareketin başladığını çoktan duymuştuk. Ancak bizler Macar Yahudileri olarak, her nedense devlet tarafından korunacağımıza inanmıştık. Özellikle de babam, şeref madalyasına sahip biri olarak ayrıcalıklı olacağını sanmıştı; yoksa rahatlıkla kaçabilirdik. Aralarında Yahudilerin de bulunduğu Budapeşte'deki mevki sahibi Macarlar, Eichmann ile eşgüdümlü çalışarak, hangi bölgeden kaç Yahudi'nin, ne zaman, nereye gönderileceğinin planlarını yapmışlardı bile. Küçük yerlerde yaşayan bizlerin ise bundan haberi yoktu.

İki üç hafta sonra, Yahudiler toplanıp gettolara yollanırken babam komünistlere karşı savaştığını ispat etmek için Macar dostlarına başvurdu; ancak kimse şahit olmak için gönüllü olmadı. Bizim tek ayrıcalığımız, yaklaşık 15.000 Yahudi'nin toplandığı gettoya 2-3 gün sonra gitmek oldu.

Gettodaki evlerin her bir odasında, 5-6 kişi birlikte yaşıyorduk. Düşünebiliyor musunuz, 'pek çok madalya sahibi, önemli bir Yahudi' olan babam büyükanneler, çocuklar vs. ile aynı odada yaşamak zorunda kalmıştı... O sıralar, ablalarımın biri hamileydi.

RABİ KAÇMAMA İZİN VERMEDİ

Bana polislik görevi verilmişti. Düşünün, bir Yahudi'nin kaçmasını önlemek için diğer bir Yahudi polislik yapmaktaydı! İstesem, kendi 'Sarı Yıldız'ımı söküp, kimse-nin haberi olmadan kollarımı sallayarak oradan çıkabilirdim. Ancak, içinde bulunduğumuz psikolojik durumdan dolayı kimse böyle bir şeye teşebbüs bile etmedi. Ben orada kalamayacağımı hissetmiş, kaçmak istemişim; sahte Hristiyan kimliğim bile hazır. Fakat bizler 'çok iyi eğitilmiş gençler' olarak, ailemizin haberi ve izni olmadan kendi başımıza bir şey yapmazdık... Anneme bu fikrimden bahsettiğimde, ağlamaya başladı; oğlunu kaybetmek istemiyordu. Köyümüzün Rabi'sine danışmamı söyledi. O dönemlerde, bir sorununuz olduğunda, bugünkü gibi psikiyatru değil, bir din adamına giderdiniz. Rabi bana, "annemin sözünü dinlememi, kaçarsam Tanrı'nın beni cezalandıracağını" söyledi. Bu durumda

ailemi dinleyip onlarla kalmaktan başka çarem yoktu. Babam ise artık eski 'onurlu, kuvvetli adam' olmaktan çok uzaktı. Kendini ihanete uğramış hissettiğinden, ağır depresyona girmişti. Hepimiz adeta güdülen koyunlara dönmüştük. Hiçbirimiz neden, niçin diye soru bile soramaz haldeydik. Genelde herkes bir bekleme sürecini yaşıyordu. Yemeğimiz hükümet tarafından tedarik edilmiyor, karne karşılığı dağıtılıyordu.

RABİ ÖLÜME İLK YOLLANAN KİŞİ OLDU

1944 Mayısının sonlarına doğru bir gün bütün ailem; annem, babam, kız kardeşlerim, erkek kardeşim hayvanların taşındığı tren vagonuna doldurulduk. Nereye gittiğimiz hakkında hiçbir bilgimiz yoktu; tek söylenen çalışma kamplarına nakledildiğimizdi. Bir kaç gün sonra bir sabah saat 4 ya da 5'te bir yere vardık. Korkunç bir gürültü vardı; köpekler, bağırımlar, çığlıklar... Neredeydik? Şaşkınlık içinde, bütün eşyalarımızı bırakıp indik. Birkenau'ya varmıştık. Hepimizi kadın ve erkek olmak üzere sıraya dizdiler ve beklememizi emrettiler; en son vagon geçene kadar kıpırdamamalıydık. Çok net hatırlıyorum; beklememizi söyledikleri vagona daha önce kendisine danıştığım Rabi, ailesi ve takipçileri vardı. Rabi'nin 14 çocuğundan biri kızamığa yakalanmıştı. Almanlar 'hijyen konusunda çok titiz oldukları' için, o vagondaki herkes doğrudan krematoryuma gönderildi. Bana, "gettoda kalırsam Tanrı'nın beni kurtaracağını" söyleyen adam, aramızdan ilk ölüme yollanan kişi oldu.

Bizi duşlara yönlendirdiklerinde henüz ne kadar şanslı olduğumuzun farkında değildik; gaz odalarından kurtulmuştu. Sonra hepimize çizgili gri üniformalar verip saçlarımızı traş ettiler. Bir anda herkes birbirine benzemişti. Yakınlarını bulmak için insanlar bir avaz bağırıyorlardı. Uzun boylu oldukları için babamı ve kardeşimi buldum...

Birkenau adeta bir dağıtım merkeziydi. Gelenler ya krematoryuma ölüme, ya da çalışmaya gitmek üzere ayrılıyordu. Auschwitz – Birkenau, Polonya topraklarında kurulan en büyük toplama ve ölüm kampı olup, hem bir çalışma kampı, hem de Yahudilerin hızlı bir şekilde yok edildiği bir merkez görevi görüyordu. Birkaç gün hiçbir şey yapmadan bekledik. Bu arada babamın depresyonu daha da ağırlaşmıştı. Bir gün bir SS bizleri dışarıda sıraya dizdi ve ben de dâhil olmak üzere içimizden 200 kişiyi seçti. Ne için seçildiğimizi bilmiyordum. Babama veda bile edemedim uygun adım, Birkenau'dan yarım saat yürüdük; Auschwitz'e varmıştık.

HAYATTA KALACAKLARA DÖVME

Orada, kollara dövme yapılan kuyruklara girdik. Çok düzenli ve disiplinli bir çocuktum; ilk girdiğim sıradaki adamın 'düzgün' dövme yapmadığını görünce kuyruk değiştirdim. Orası da hoşuma gitmeyince, üçüncü ve hatta dördüncü sıraya geçtim ve dövmem yapılırken ağlamaya başladım. Adam bana, "Aptal, niye ağlıyorsun? Bu senin yaşaman içindir," dedi. Belki bilirsiniz, bu dövme sadece Auschwitz'de ve çalışanlara yapıldı. Yani, kimin koluna rakam basıldıysa, aslında o ölüme değil, çalışmaya gidiyordu...

İlkin, Yahudilerin beraberlerinde getirdikleri eşyaları tek tek arayıp, sakladıkları para, mücevher, altın gibi Almanlar tarafından derhal el konulan değerli eşyayı ayıklama işi ile görevlendirildim. Diğer bir gün, öğütmeye götürmemiz için bize kemikler verdiler. Başta bu kemiklerin hayvanlara ait olduğunu sandım; meğer insan kemiğiymiş... Krematoryumda kemiklerin yanması için daha kuvvetli ateşe gereksinim olduğundan, onların imhası ancak öğütülerek gerçekleştiriliyordu! Kamptaki bazı rivayetlere göre, öğütülen bu kemiklerden

sabun yapılmaktaydı, ancak bu hiçbir zaman ispatlanmamıştır. Büyük olasılıkla öğütülen kemikler gübre olarak kullanıldı. Bir gün bana, "Sen nesen?" diye sordular. Ben de bisiklet tamircisi olduğumu söyledim. Küçükken tek başıma bisikletimi parçalara ayırıp tekrar toplardım. Böyle birine ihtiyaçları olmadığını söyleyerek beni taş kırmaya yolladılar. O aralar, sürekli ağlayan genç biri ile ranzamı paylaşıyordum. Çocuk aslında Yahudi bile değildi; her nasılsa kazayla Auschwitz'e düşmüştü. Bunu bir SS'e söyleyip ispat edince, onu mutfağa çalışmaya yolladılar. Artık ağlamalar bitmişti; bana, çok iyi ve rahat bir işinin olduğunu, patates soyduğunu anlattı.

Taş kırma işinde çalışırken ateşli romatizma geçirdim. Ellerim davul gibi şişmiş çalışamaz olmuştum. İki gün istirahat verdiler. Şimdi bunun ne kadar tehlikeli olduğunu ve hayatıma mal olabileceğini anlıyorum... Ranzamın üstündeki çocuğun anlattıkları hafızamda yer etmişti. Çalışmadığım o gün, önünden geçerken, deli cesaretiyle mutfağa daldım. Mutfakta Yahudilerin çalışması yasak olduğundan nöbetçiler beni durdurmaya çalıştı. Eski bir Polonyalı general olan Kapo bana bir göz attı ve nöbetçilere derhal beni bırakmalarını söyledi. Sonradan öğrendiğime göre Polonyalının oğluna çok benzediğim için böyle davranmış. Ve böylece onun sayesinde tek Yahudi olarak mutfakta çalışma ayrıcalığına eriştim. Çok mutluydum, çizgili üniformamı çıkartıp sivil kıyafetler giydim.

Bir gün bir SS içeri girdi ve mutfak sorumlusuna, "Bu Yahudi'ye pişirmeyi öğreteceksin. Ona bir şey olursa seni öldürürüm," diye tehdit etti. Görevlinin kabul etmekten başka çaresi yoktu ve böylece aşçı olarak işime devam ettim. Mutfakta çalışanların çoğu Polonyalıydı. Bana dokunmadılar ama benimle muhatap da olmadılar. Böylelikle kendi kendime aşçılığı öğrendim. Zamanla kampta değişik insanlarla iletişim kurdum. Gerek kampın dışında, gerekse içinde tam olarak ne olup bittiğiyle ilgili bilgi sahibiydim. Dr. Mengele'nin yaptığı deneyler, hayat kadınları, doktorlar, krematoryum, vs...

YAŞAMAK İÇİN HIRSIZLIK YAPACAKTİM

Artık kampın en 'şanslı' kişisiydim. Bazen babam yaşındakiler gelip bir avuç tuz veya yağ için yalvarırlardı. Babamın da başka bir kampta aynı durumda olduğu aklıma gelir, onlara yardım ederdim. Bir gün aynı SS subayı, kendisine mücevher bulmamı istedi. Yahudilerin eşyalarını ayıklayan tutuklulardan yiyecek karşılığı, isteğini yerine getirdim. SS benden böyle bir şey istediğine göre, bana güveniyordu. Beni seçmesinin nedeni Yahudi olmamdı. Artık onunla ortak olmuştuk. Auschwitz'de yaşamanın yolu hırsızlıkta, yapacaktım tabii ki.

Hermann Gruenwald
torunu Jessica ile
Auschwitz'de

Mutfak binasının tam önünde bir darağacı bulunmaktaydı. SS'ler birini asacakları zaman, seyretmek mecburiyetindeydik. Başlangıçta tanık olduklarımız çok korkunç gelse de, zamanla kanıksıyor insan. İnsanlıktan çıkıyor; tek önemli olan sadece kendi yaşamın oluyor.

"Oradayken, Tanrı'ya inandın mı?" diye sorulsa cevabım; "Hayır, ancak her zaman birinin beni kolladığına inandım" olur. Genelde kamptakilerin çoğu Tanrı'ya inançlarını kaybetmişlerdi. Ben, "Gettoda kaçarsan Tanrı seni cezalandıracak" diyen ve doğrudan krematoryuma yollanan Rabi'yi hiç unutmadım. Maalesef, Tanrı Rabi'ye yardım edememişti. Ancak, bazılarımız 'tüm olanlar için Tanrı'nın bir nedeni olmalı' diye düşündüler. Mutfakta işimiz her sabah 4.00'te başlar, 14.00'te biterdi. Sonra bağlantılarımız için gerekli kişilere uğrar, hastaneyi dolaşır, özellikle doktorları ziyaret ederdim, çünkü 'ticaret' yapabilmem en kolay yolu buydu. Boş fincanları almaya gittiğimde, patates, salam gibi gıdaları gizlice taşıyordum. Karşılığında doktorlardan ilaç alıyordum hayat kurtarıyordum. Bu arada Dr. Mengele'yi de her gün görüyordum.

Krematoryumlarda çalışmak üzere seçilen Yahudi tutuklular "Sonderkommando" olarak bilinirdi. Cesetleri gaz odalarından çıkararak ve yakılmak üzere taşıyan bu -hemen öldürülmeyen- tutukluların görevi çok zordu. İleride tanıklık yapmamaları için SS'ler tarafından 6 haftada bir öldürülür, yeni bir grup iş başına getirilirdi. Bunlardan birkaçı, Auschwitz tarihindeki tek ayaklanmayı gerçekleştirdi. Mühimmat fabrikasında çalışan kadın tutukluların getirdiği patlayıcı tozunu biriktiren 4 numaralı krematoryumun "Sonderkommando"ları, birkaç SS'i de öldürerek, 7 Ekim 1944'te tesisi havaya uçurdu. Ancak Almanlar hepsini vurdu ve misilleme olarak da 450 tutukluyu o gün katletti. Korkunç bir gündü, kurşunlar havada uçuyordu.

“HAY-HAYAT

Anlatmak istediğim ilginç bir öykü daha var; kolumdaki dövme ile ilgili. Kanada'ya yerleşip iş ve ailemi kurduktan yıllar sonra, sanırım 1960'ların sonlarıydı; tatil için ailemle Barbados'a gitmiştik. Deniz kıyısında eşim ve çocuklarla otururken bir kadının ısrarla bana baktığını fark ettim. O zamanlar yakışıklıydım, kadının beni beğendiği için incelediğini sandım. O ise, "İnanamıyorum, inanamıyorum" diyerek yaklaştı ve "hayatta niye kaldığını biliyor musun?" diye sordu. Önce ne demek istediğini anlamadım. "Kolundaki rakamları say" dedi. Hemen sayıları topladım, sonuç 18'di; yani "Hay" (İbranice "Hayat"). O anda, Auschwitz'de bana dövme yaparken, "Aptal, niye ağlıyorsun? Bu senin yaşamın içindir," diyen adamı hatırladım. Bu dövme için sıramdan çıkıp ikinci, üçüncü, sonra dördüncü kuyruğa, "Hay"ı almak için geçmişim.

Eğer mistisizme, yukarıda Birinin varlığına ve sizi gözettiğine inanıyorsanız, işte bu olay en güzel örnektir sanırım... Ve ben de bugün burada, İstanbul'da karşınızda size hikâyemi anlatıyorum. Bu alınyazısı değil de nedir sizce? Verdiğim konferanslarda yaşam öykümü dinleyen gençler kendilerini çok şanslı hissettiklerini söylediklerinde onlara dünyanın en şanslı ve mutlu kişinin ben olduğumu söylüyorum. Çünkü hayattayım ve çok önemli bir yaşam öyküsünü, kendi öykümü bizzat anlatabilecek güce hala sahibim...

”

KAYIP TEFİLLİN

Bir gün dindar bir Yahudi arkadaşımı, 'Tefillin'ini çaldırıldığı için ağlarken gördüm. Ben de ortaklık yaptığım SS'e 'Tefillin'in ne olduğunu anlattım ve kampa getirilen Yahudilere ait toplanan eşyaların içinden bir 'Tefillin' getirmesini söyledim. Arkadaşıma verdiğimde mutluluktan ölebilirdi. Savaştan sonra o arkadaşımı Macaristan'da ziyaret ettiğimde bana, o 'Tefillin' sayesinde hayatını kurtardığımı söylemişti.

Başımдан geçen başka bir hikâyeyi şimdi anımsadığımda hala korkudan titrerim: Auschwitz'de karşılaştığım kişilerden biri de Rudolph Hess'di. Bir Noel'de yemesi için ona tavşan yollamışlardı. 'İş arkadaşlarım', "Tavşanı kim çalacak?" diye ortaya bir soru atınca, ben 'gönüllü' olmuşum! Şimdi düşününce, yaptığımı inanmıyorum, ama Rudolph Hess'in Noel yemeğini, tavşanını çalmışım. SS'ler birkaç hafta boyunca tavşanı aradılar. Hırsız açıklaması için Romanyalı birini dövmelerine rağmen o konuşmadı; bu da benim yüzlerce margarinime mal oldu.

Günün birinde hırsızlık yaparken yakalandım; cezam 25 kırbaç oldu, mutfaktaki işime son verildi. Yine taş kırma yollanacaktım, bu da benim için felaketle sonuçlanabilirdi. Tanıdığım bir doktora gittim, durumu anlatarak beni kurtarmasını istedim. Bana bir iğne yapacağını, çok hastalanacağımı ama ölmeyeceğimi söyledi. Nitekim yaptığı iğneden sonra ateşim çıkınca beni hastaneye yolladılar. O iki gün içinde gerekli kişilerle teması geçerek işlerimi ayarladım; yeniden mutfığa döndüm ve 1945'in Ocak ayına dek orada kaldım.

SAVAŞIN SONUNA DOĞRU

Savaşın sonlarıydı, Almanlar Auschwitz'i boşaltmaya başlamışlardı. Nihayet Almanların nezaretinde günlerce yürümeye zorlandık. 'Ölüm Yürüyüşü' çok çetindi; geceleri ince giysilerimizle karın üstünde uyuyorduk. Gece yatıp sabah kalkamayanlar vardı. Açlıktan bitap düşen çoğu kişi yolda donarak öldü. Amanlar için kurallara uymak çok önemliydi. Bize devamlı, "Yürüyün, haydi, haydi!" diye bağıyorlardı. Yürümek istemeyen ya da gücü tükenmiş olanları da oracıkta vuruyor, 'kurallara uyuyorlardı'.

İki gün sonra bir kasabaya varmıştık. Almanlar yerel halkın gözleri önünde alenen bizi öldürmek istemedikleri için birkaç kamyon getirdiler. Kamyonlardan birine atlayabildim, böylelikle hayatım kurtuldu. Kamptan çıkıp yürüyüşe başladığımızda 18.500 kişiydik, ancak 900'ümüz Mauthausen'e varabildi; geri kalanlar yollarda

yaşamlarını yitirdiler. Kurtulanların çok büyük bölümü açlıktan ya da hastalıktan öldü. Bazılarına da Almanlar benzin iğnesi yaptı. İşin en acı tarafı, tüm bu olup bitenlere o kadar alışmıştık ki bizleri etkilemiyordu...

Oradan 'Guzen 2' toplama kampına gittik. Dört hafta sonra bir gün, Almanlar ortadan kayboldu. 7 Mayıs'ta Amerikalılar geldi. Bizleri 1 km. uzaklıktaki 'Guzen 1' kampına aldılar. O günlerde yollarda gruplar halinde Alman askerlerini görüyorduk, ülkelerine dönüyorlardı. Amerikalılar onları serbest bırakmıştı.

Amerikalılar bizi kurtarmış ama yine bir kampa sokmuştu. Gerçi, bu kampta artık tutuklu değildik. Bulduğumuz yeni kampın etrafındaki tel örgülerde

elektrik yoktu, başımızda 'Kapolar' yoktu. Telin arkasında, Amerikalılara ait çips, çikolata gibi uzun zamandır varlığını unuttuğumuz gıda malzemesi vardı. 'Başarılı ve tecrübe sahibi' hırsızlar olarak tel örgülerin altından geçip oradaki çikolatalardan aldık, daha doğrusu çaldık. Ancak bunu fark eden Amerikalılar bizi anlayışla karşılayacakları yerde yaptığımızdan dolayı bizi dövdüler. Bu olay uzun bir süre Amerikalılardan nefret etmeme neden oldu.

Yalta Konferansı'na göre, Macaristan Ruslara kalınca, dört yıl boyunca Komünist Macaristan'da yaşamak zorunda kaldım. Antikomünist babamın da etkisiyle orada kalmak istemedim, 1949'da kaçtım. Savaştan sonra erkek kardeşimle kız kardeşim eve dönmeyi başarmıştı. Ablamın kocası, erkek kardeşimi Almanya'ya götürmüş, her iki kız kardeşim hep orada kalmıştı. Ben de onları ziyaret etmek için 1947'de başvurmuş ancak gerekli izni alamamıştım. 1949'da Romanyalı Yahudilere ülkeden çıkış izni verildi. Derhal bir Romanyalı Yahudi kimliği edindim ve bu sayede Macaristan'dan kaçabildim. Tabii bu da ayrı bir hikâye...

“Jessica’ya, dedesi Hermann Gruenwald ile birlikte Auschwitz’e gitmenin kendisi için ne ifade ettiğini sorduk.

Jessica Balter, dedesinin yaşam sevgisine ve ince mizah duygusuna hayran olduğunu söyledi. Birlikte Auschwitz’e gittiklerinde dedesi için endişeli olduğunu ancak onu son derece rahat görünce mutlu olduğunu ifade etti. “Dedem ile Auschwitz’e turist olarak gittik. İçeri girmek için kuyruk vardı. Sıra bize geldiğinde, görevli para karşılığında bilet kesti. Dedem, ‘Son gelişimde buraya bedava girmiştik. Artık girişler parayla mı oldu?’ diye sordu. Tabii, kapıdaki görevli, dedemin yaptığı şakayı hiç anlamamıştı.”

KANADA’DA BEN ‘BİR HİÇTİM’

1950’de Kanada’ya göç edip yepyeni bir hayata başladım. O dönemde Kanada’da hiçbir Yahudi kurumu yoktu. Orada, ben ‘hiç kimse’ydim; hâlbuki Auschwitz’de bile ‘biri’ idim... Kanada’da deliler gibi çalıştım. Yerleri silmekle başladım, zamanla işimi ve ailemi kurdum. Yine bir Holokost kurtulanı olan karımı maalesef birkaç yıl evvel kaybettim ve o öldükten sonra da hikâyemi yazdığım kitabıma yoğunlaştım.

TARLADAKİ TEK BUĞDAY SAPI

Kitabımın kapağında yer alan buğday tanesinin öyküsünü anlatmak istiyorum. Birkenau’dan Auschwitz’e vardığımda annesiz, babasız tek başıyım ve ağlıyordum. Üçüncü gece bir rüya gördüm: Rüyamda 14 yaşındaydım. Babam beni hasada yardım etmem için tarlaya yollamıştı. Hasat işleminin ardından sadece tek bir buğday sapı bir başına, kesilmeden dimdik ayakta kalmıştı. Herkes tarladan ayrıldığında, tek kalan buğdayın yanına gidip, “Çok mutluyum ki, sen hayatta kaldın!” dedim. İşte bu görüntü Auschwitz’deki üçüncü gecemin rüyalarına girmişti. O gece o rüyayı görmeden evvel sabahleyin öleceğime inanmıştım. Auschwitz’de yaşadığım tüm felaketlere ve berbat günlere rağmen, o rüyadan sonra ‘hayatta kalmayı başaran o buğday tanesi’ olduğuma inandım, umudumu hiçbir zaman yitirmedim. Kitabımın kapağında da bu simgeyi kullanmak istedim.

TORUNUMLA AUSCHWITZ’DE

Yıllar sonra, 2003’te tekrar Auschwitz’e gittim. Bu kez 18 yaşındaki kız torunumla turist olarak. Torunum benim için çok endişeliydi. Aslında, yıllar sonra orada olabildiğim için mutluydum bile diyebilirim. Oradan bir şekilde sağ çıkabilmiş ve normal bir yaşam sürebilmişim. Başından tüm geçenleri, orada torunuma anlatabiliyordum. Savaş sırasında yaşanan onca felaketin karşısında dünyanın nasıl sessiz kaldığını özellikle Yahudi olmayanlara anlatmanın çok önemli olduğunu düşünüyorum. Savaşın sonra pek çok kişi başından geçenleri hemen anlatamadı. Ben bu konuda şanslıydım, konuşmakta sıkıntı duymadım. Ancak sorunun şuydu: Anlattıklarımı dinleyecek kimse yoktu. İnsanların işleri vardı; meşguldüler. Kanadalılar ya da Amerikalılar anlamıyorlardı bile... Onlara, “Bunlar olurken bize neden yardım etmediniz?” diye her sorduğumda yanıtları; “Başka önceliklerimiz vardı” olmuştur. Bunun üzerine ben de, “Diyelim ki, savaşta başka öncelikleriniz vardı. Peki ya savaşın sonra? O zaman da mı başka öncelikleriniz vardı?” diye sordum.

Savaşın sonra ülkelerine dönmek isteyen pek çok ‘Holokost Kurtulanı’, ki buna kız kardeşim de dâhildir, senelerce Almanya’da kamplarda kaldı. Kurtulan öksüz, yetim pek çok çocukla pek az kimse ilgilendi. Yıllarca ne Amerikalılar, ne de Kanadalılar kimse bir şey yapmadı. Filistin’e gitmek isteyenleri İngilizler tutuklayıp Kıbrıs’ta alıyordu. Peki, ya sonra... 1950’de Kanada’ya gemiyle gittim. Gemide iş yapmayı bilmediğimden ve çalışmadığımdan bana yemek vermediler. Oraya vardığımda bana kimse yardım etmedi. Tüm bunlar ders alınması gereken konulardır. ■

Gün geçtikçe
daha da büyüyoruz.

KO

En yüksek pazar payımız ve marka bilinirliğimiz,
yeni teknolojiler ve yatırımlarla büyümeye devam ediyor.

KOROPLAST
İçim Rahat

“ÇOK EĞLENDİM, TEŞEKKÜR EDERİM, HOŞÇAKALIN...”

2 Aralık 1980, Paris’te bir apartman dairesi. Yatak odasına yerleştirdiği dev Menora’nın gölgesinde hayatının son rolünü oynamak için intiharı seçen bir adam. Bu kişisel seçimle, bir savaş kahramanı, başarılı bir diplomat, ünlü bir film yönetmeni ve senarist hayata veda etmiş oldu. Ancak daha da önemlisi, Fransız edebiyatı tek bir kurşunla iki önemli yazarını birden kaybetti; Romain Gary ve Emile Ajar.

Roman Kacew 1914 yılında doğdu. Ünlü yazarın geçmişi ile ilgili kesin doğru denilebilecek tek bilgi bu. Hayatı boyunca kendisi ile ilgili her konuya, her soruya farklı cevaplar vermiş, romanlarında yarattığı kahramanlar gibi kendisi hakkında da hayal gücünün sınırlarını zorlayan hikayeler anlatmış, “Sadece kendim olmaktan sıkıldım” diyen bir deha karşımızdaki. Kimi zaman Tatar, kimi zaman Kazak kökenli oldu-

ğunu ileri süren Romain Gary, bazen de hayranı olduğu ünlü Rus aktör İvan Mosjoukine’nin evlilik dışı oğlu olduğunu söylerdi. Etnik ve dini konularda da pek açık olmayan yazar, “Yahudi misiniz?” diye sorulduğunda “Öyle olmamı istiyorsanız öyle olurum” der, bir başka açıklamasında ise hem Rus, hem Yahudi, hem Polonyalı, hem Katolik, hem Fransız olduğunu söylerdi.

Bu yılın başında
Tiyatrokare tarafından
sahnelenen ve oldukça
tartışma yaratan

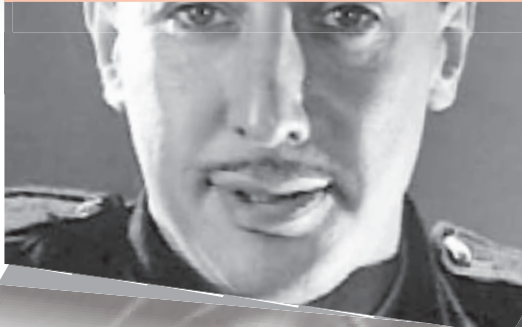
‘Onca Yoksulluk Varken’

oyunu ve geçtiğimiz ay vefat eden Meksikalı ünlü yazar Carlos Fuentes, ölümünden 32 yıl sonra Romain Gary’yi edebiyat dünyasından günlük hayatımıza taşıdı.

Viktor Hugo kadar önemli bir yazar olacaksınız!

Romain Gary ile ilgili tüm ipuçlarını kitaplarından ve can verdiği kahramanlarından öğrenebiliyoruz ancak. Eski bir film aktrisi olan ve hayatını oğlunun kariyerini şekillendirmeye adanmış annesi Nina ile olan ilişkisini La Promesse de l'aube (Şafakta verilmiş sözüm vardı) kitabında anlatıyor yazar. Kocasından terk edilen ve on dört yaşındaki oğluna daha iyi bir gelecek sağlamak için Nice'e taşınan Nina, köpek gezdirmekten garsonluğa, falcılıktan kuaförlüğe kadar her türlü işte çalışarak kendi yaşamında yarım kalan şöhretin oğlunda parlaması için elinden geleni yaptı. Kitabında Gary'nin "cehennemden gelen şov dünyasına ait annem" diye tanımladığı Nina, oğlunun el attığı her konuda başarılı olacağını, hem askerlikte hem politikada hem de yazarlıkta önemli yerlere geleceğini, dünyanın en güzel kadınlarının ona hayran olacağını söyleyerek büyütüyordu oğlunu. "Viktor Hugo kadar önemli bir yazar olacaksınız" dediği oğlunun okul sonrası ilk ödevi bu konuma uygun yeni bir isim bulmasıydı. Roman olan adını Fransız karşılığı olan Romain'e çeviren yazar, beş yıllık bir uğraşından sonra da kendine en uygun soyadı olarak Rusçada "yanmak" anlamına gelen Gary'yi seçer. Yazar, hem asil, hem Fransız, hem annesinin hayallerindeki büyük yazara uygun, hem de kendi özgüven eksikliğini saklayacak bir isim seçmesi gerektiğini La nuit sera calme (Gece sakin geçecek) adlı kitapta şu şekilde açıklar; "Kendimi ciddi bir mahkemede test etmek istiyorum. Bu nedenle 'ben'i yakıyorum ve yeni kimliğime geçiyorum."

Annesi Nina'dan 250 mektup

Romain Gary annesinin tüm hayallerini yerine getirmeyi başarabildi. Hukuk okuyan Gary, savaş pilotu olarak İkinci Dünya Savaşı'na katıldı ve Legion d'Honneur nişanına layık görülen bir savaş kahramanı olarak Fransa'ya geri döndü. Bu sırada hastalığı ilerleyen annesi tarihsiz 250 mektup yazmış ve oğluna her hafta göndermesi için bir arkadaşına teslim etmişti. Gary ülkesine geri döndüğünde her hafta mektup aldığı annesinin üç buçuk yıl önce öldüğünü öğrenir. Yıllar sonra Gary, hayatının sonuna kadar annesini memnun etmeye çalıştığını itiraf eder.

Savaş sonrası diplomat olan Gary, 1945 yılında İngiliz yazar ve Vogue Dergisi

Editörü Lesley Blanch ile evlenir. Mesleği gereği farklı ülkeleri gezen çift, elitlerin ve partilerin aranılan isimlerinden olurlar. Dönemin ünlü yazar ve film aktörleri ile isimleri anılan çift Aldous Huxley, Gary Cooper, James Mason, Sophia Loren ve Laurence Olivier gibi ünlülerle dostluk kurarlar.

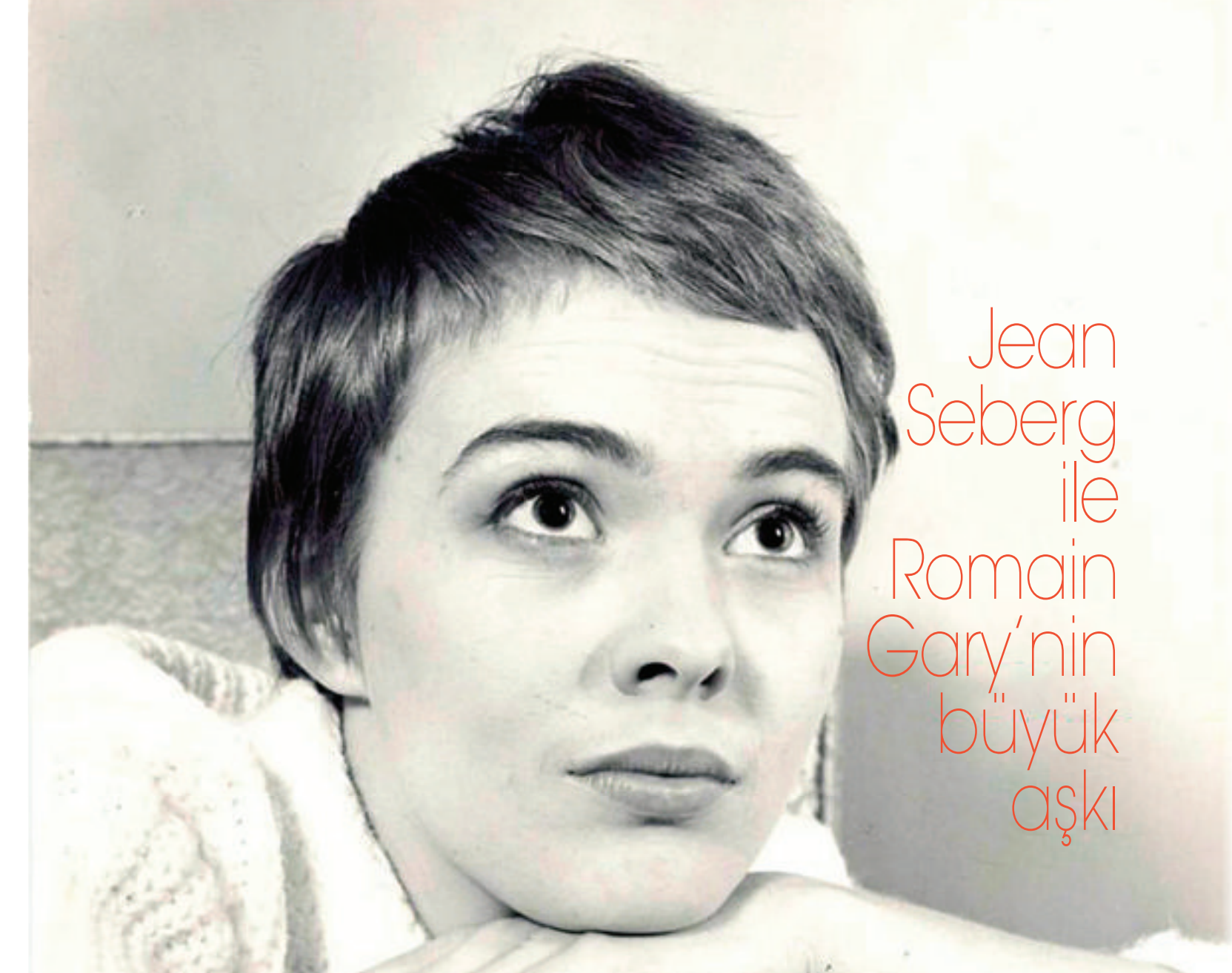
Sartre'in hayranlığını kazanır

Bu sırada ilk romanı Education Européenne'i (Polonya'da bir kuş var) yayınlayan Gary, Alman işgali altındaki Polonya'da gizli bir direniş örgütünün öyküsünü anlatır. Bu romanıyla ünlü düşünür Jean Paul Sartre'in hayranlığını kazanır. Bu kadar etkileyici bir romanın yazarını tanımak isteyen

Sartre, ünlü filozof ve yazar Simone de Beauvoir ile birlikte Saint-Germain'de bir kafede Gary ile tanışır. Sartre, "İkinci Dünya Savaşı üzerine yazılmış ilk önemli eser ve direniş hakkındaki en iyi roman" olarak niteler bu kitabı. 31 yaşındaki Gary 1945 yılında bu ilk romanı ile Prix de Critiques Ödülünü kazanır. Daha sonra yayınladığı her romanı ile başarı kazanan Gary, Afrika'da kanunsuz fil avını konu alan Les racines du ciel (Cennetin kökleri) ile Fransa'nın en önemli edebiyat ödülü olan ve her yazara sadece bir kez verilen Goncourt Ödülüne layık görülür. Siyasi kariyerinde de yükselen Gary, Fransa'nın Los Angeles başkonsolosu olur.

Fransızca yazmasına, başarı kazanan romanlarına ve layık görüldüğü birçok ödüle rağmen Yahudi olması Fransa'da halen bir yabancı olarak görülmesini engellemez. "Doğru düzgün bir Fransızcayla bile yazmıyor" diyerek yapılan eleştirilere kızan Gary, sonraki beş romanını İngilizce yazar. Daha sonraki yıllarda bu romanları farklı isimlerle, var olmayan çevirmen adlarıyla ve değişikliklerle Fransızca dilinde de yayımlar. Gary, bazen de romanlarını İngilizceden Fransızcaya çevirmesi için çevirmenlerle anlaşır, onların çevirilerini beğenmeyip romanı baştan yazardı. Fosco Sinibaldi, Lucien Brulard, Rene Deville ve Shatan Bogat adlarıyla da roman yazan Gary, değişik kimlik arayışlarını hep sürdürdü.

Jean Seberg ile Romain Gary'nin büyük aşkı

Özel hayatında ise ilk eşinden boşanan Gary, aynı yıl diplomatlığı da bırakır. 1962 yılında 48 yaşındaki Gary, kendinden 24 yaş küçük, dönemin en güzel kadınlarından Amerikalı aktris Jean Seberg'e aşık olur. O dönemde Gary'den daha ünlü olan Seberg, yeni akım Fransız sinemasının önemli yönetmenlerinden Jean Luc Godard'ın À bout de souffle (Serseri aşıklar, 1959) ile ünlenmiş ve aralarında Peter Sellers, Jean Paul Belmondo, Warren Beatty ve Clint Eastwood'un da bulunduğu dönemin birçok önemli oyuncusu ile birlikte kamera karşısına geçmişti. Hatta Seberg'ün Clint Eastwood ile ilişkisi olduğundan şüphelenen Gary'nin Eastwood'u düelloya davet ettiği rivayet edilir.

Güzel aktris ile entelektüel yazarın evliliği merak uyandırıyor. Üstelik çift artık Kennedy'lerle yanyana gösteriyor, her yerde hayranları tarafından takip ediliyordu. Alexandre Diego adında bir oğulları olan çift, sekiz yıl süren evliliklerinin bitmesine rağmen hiçbir zaman birbirlerinden kopmadı. Gary, Seberg'a karşı olan duygularını

şu sözlerle ifade eder; "Ne değiştirebildiğin, ne yardım edebildiğin, ne de terk edebildiğin bir kadını sevmenin ne demek olduğunu bilemezsiniz."

Seberg, Amerikalı siyahların haklarını savunan Kara Panterler'e açık destek veriyor, maddi yardımında bulunuyordu. FBI'ın takibine takılan ünlü yıldız hakkında ağır bir karalama kampanyası başlatıldı. Kara Panterler'in liderinden hamile kaldığı söylentileri yayılırken, aslında Gary'den yeni boşanmış olan yıldız Meksikalı ünlü yazar Carlos Fuentes ile iki ay süren fırtınalı bir aşk yaşıyordu. Bu ilişkiden hamile kalan Seberg'in yardımına yine Romain Gary yetişti. Çocuğu sahiplenen Gary, baskılardan dolayı erken doğan kız çocuğuna annesinin adı olan Nina'yı verdi. Sadece iki gün yaşayan bebeği camdan bir tabutta medyaya gösteren Seberg böylece bebeğin zenci olmadığını tüm dünyaya haykırdı. Seberg kendisini sayısız intihar girişimine sürükleyecek derin bir bunalıma girerken, Fuentes Diana o la cazadora solitaria (Diana, yalnız avlanan tanrıça) adlı hüznü romanı ile aşklarını ölümsüzleştirdi.

Gary artık Emile Ajar'dı

1973 yılına gelindiğinde 22 romanı ile Fransa'nın en önemli yazarları arasında gösterilen Romain Gary eleştirmenler tarafından çağdışı, eski, muhafazakar olarak tanımlanıyordu. O kadar ünlüydü ki, eserlerine önyargı ile yaklaşıldığını hissediyordu. Yılanı ile yaşayan yalnız bir adamın komik hikayesini yazmaya başlayan 59 yaşındaki Gary, bu kitabını kullanarak yeni ve taze bir yazar olmaya karar verir. Ve artık sahne Emile Ajar'ındır.

"Sadece kendim olmaktan sıkılmıştım. Birinin gençliğine, başlangıç heyecanına, yeniliğe ihtiyacım vardı," diye anlatır Gary bu kararını.

'Emile' ile yazarın etnik kimliğini açığa vurmeyen bir isim seçen Romain Gary, Rusça 'sıcak' anlamına gelen 'Ajar' soyadı ile de kelime oyununu sürdürür. Emile Ajar'ın hayat hikâyesini de detaylıca düşünür. Ajar, 34 yaşında Cezayir asıllı bir tıp öğrencisi olarak tanıtılır. Fransa'da yaptığı yasadışı bir kurtaj nedeniyle Brezilya'da yaşadığı ve yazılarını oradan yolladığı açıklanır. Gerçekte de Romain Gary'nin oğlu Diego Brezilya'da yaşamaktadır ve yazılar bu yolla yayınevine ulaştırılır. Jean Seberg ve birkaç dostu dışında kimse gerçeği bilmez.

Gary-Ajar rekabeti

Ajar'ın ilk romanı çok beğenilir ancak asıl çıkışını La vie devant soi (Onca Yoksulluk Varken) ile yapar. Genç bir gazeteci dışında iki yazar arasındaki benzerlikler kimsenin dikkatini çekmez. Zamanla Ajar'ın ünü Romain Gary'ninkini geçer. Hatta eleştirmenler iki yazarı karşılaştırır ve Gary'nin tükendiğini yeni ve orijinal bir şey üretmediğini söylerken, edebiyatın 'taze kanı' Ajar tüm eleştirmenlerden tam not alır. Başlarda Gary'yi çok eğlendiren bu durum daha sonraları kendisini oldukça üzer. Çünkü hayatının en iyi eserlerini Emile Ajar adıyla yayınlarken, romanlarında kimliği ile ilgili ipuçlarını kimse fark etmez veya görmezden gelmeyi tercih eder.

'Onca Yoksulluk Varken' Holokost kurtulanı eski bir fahişe olan Madame Rosa ile bakmakla yükümlü olduğu 14 yaşındaki Momo'nun ilişkisi üzerine kurulu bir roman. Fransa yasaları gereği çocuk büyütme hakkına sahip olmayan fahişelerin çocuklarına bakarak geçimini sağlayan ihtiyar ve obez Yahudi Rosa ile bakımına bırakılmış ama daha sonra hiç aranıp sorulmamış Arap Momo'nun bir çeşit ana-oğul ilişkilerini gün ışığına çıkaran roman, Fransa halkının savaş sonrası korkularını yansıtması nedeniyle çok beğenilir ve yirminci yüzyıl Fransız edebiyatının en çok satılan romanı olur. İronik olarak antisemit eleştirisi de alan roman, 22 dile çevrilir. Simone Signoret'nin başrolünde oynadığı 'Madame Rosa' filmi ile 1977'de beyazperdeye aktarılan roman, Oscar Ödülüne layık görülür.

Planlanmış ölüm

Emile Ajar'ın her yazara sadece bir kez verilen Goncourt Ödülü'nü kazanmasıyla kapana kısılan Gary ödülü reddeder ancak daha sonra kuzenini Emile Ajar olarak tanıtmak ve ödülü kabul etmek zorunda kalır. 30 Ağustos 1979 tarihinde arabasında yarı çıplak bir halde, Romain Gary'nin biricik aşkı Jean Seberg'ün cesedi bulunur. Yanında ise bir kutu uyku ilacı ve "Bu sinirle yaşayamıyorum" diyen kısa bir intihar mektubu. Seberg'ün şüpheli ölümü ve FBI ile bağlantısı hala tartışılır. Seberg'ün ölümünden bir yıl sonra ise sıra Gary'ye gelmiştir. Tüm roman kahramanları ve hayali yazarları gibi kendi ölümünü de başarıyla planlar. Ölümünün ardında bir mektup ve yayınlanmak üzere bir kitap bırakır. Gary, Emile Ajar'ın kendisi olduğunu açıklar bu son mektupla. 20 yaşından beri yazdığı hayat hikayesini anlatan kitapta tüm gerçekleri anlatan Gary, "sonunda kendimi ifade edebildim" der ve şöyle sonlandırır "Çok eğlendim, teşekkür ederim, hoşçakalın." ■

‘HIÇ’ SUSMAYACAK BU SESSİZLİK

Anlatmaya devam etti; 10 yaşında kendime halk, halkıma yaprak oldum. Yedi yıl sonra prensliğimi kurup ardından kral oldum. Sırtımda ipekten kaftan; yüceler yücesiydim artık. Aynı anda hem birdim hem de iki. Toplayarak çoğalttım kendimi, kendimde üstündüm...

Zihnim uçurumdan bir saray, düşlerim çölde su gemisi, gözlerimde sonsuz perdeler, makamsız gölgeler. Ve yürüdüm halkımla, gölgelerde peşimiz sıra. Aynı güneşin ısıttığı, aynı gecenin ışıldadığı yeni diyarlara vardık. Bekleyiş gölgelere, umut kölelere gerek ve burası evim dediğim yerlerde kovmuştu beni. Kralsam yürümeliydim. Bazen bedene ruh bazen ruha beden oldum... Üçlendim... Yürüdükçe güçlendim öyle bir haykırdım ki köleler ve gölgeler imparatoru oldum. Kendimi geçeni de geçtim, kendimden geçtim. Krallar kölem halkım da gölgem oldu. Daha da büyütme için kendimi, Maşiah tarlalarına ekтім seni... Ne olayım derken helak olacaktım... Yalnız yaşayanların tek dostu olan mağarayı gösterdi bana; hiç var olmayan bu mağarayı kim görebilir ki?!

Anlatmaya devam etti; mesele ölmek değil, mesele kefeni yırtar gibi yırtmak hayatı ve çıkıp gitmek içinden. Mağaradan çıkınca ilk iş merhamet bilmeyen halkımı öldürdüm, sonra Kralları söndürdüm; ya ben, ya ben!!! İmparatorsam ölmemeliydim!!! Ya sonra dedim; Gayya kuyusuna nasıl düştüğünü, putlarını nasıl öldürdüğünü anlattı gururla. Yine de ölüm-

den korkuyordu, bu açıkça yüzünden okunuyordu. Ona Mevlana'nın sözünü hatırlattım. *"Mineral öldüm ve bir bitki oldum. Bitki öldüm ve hayvan doğdum. Hayvan öldüm ve insan oldum. Neden korkuyum? Ölerek ne zaman eksildim ki?"* Gülerek döndü dedi ki; doğmak ve ölmek gurur vermesin sana, doğarak uzaklaştığına ölerek kavuşamazsın. Ölüm daha da uzaklaşmak, uzaklaşarak kaybolmaktır. Yaşamın ne olduğunu bilmeden ölen, ölümün ne olduğunu nereden bilecek.

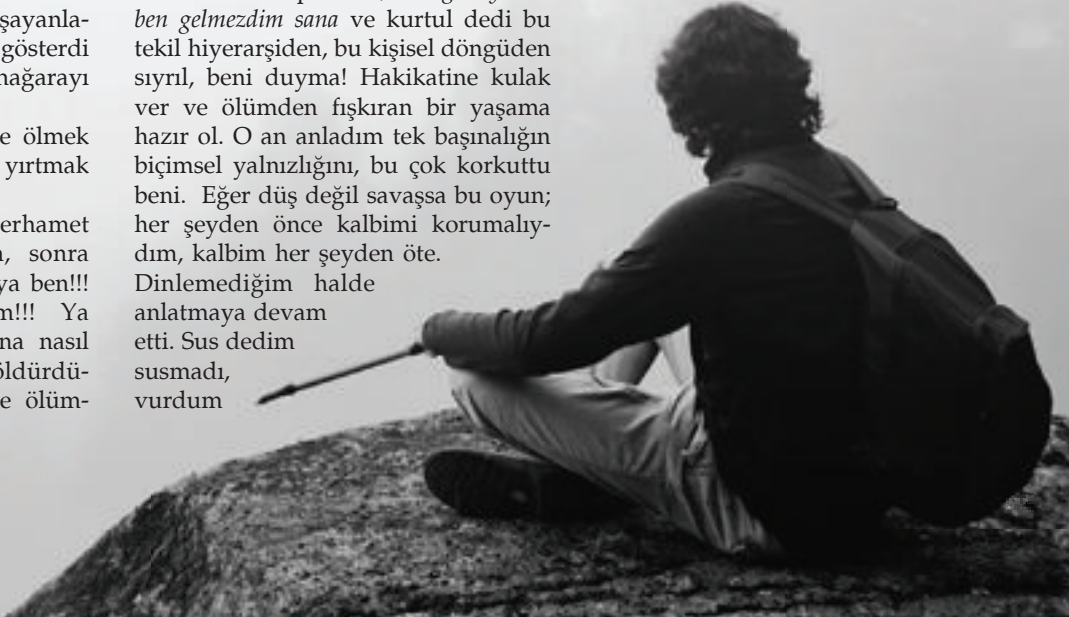
Anlatmaya devam etti; bütün öğelerin izi varsa evrende inebiliriz mutlak bir kökene. Dönmek varken aslına, dönüşmek niye?! Tanrıya dönmek istiyorsan Tanrı olmalısın, Tanrı olmak için kendinde yok olmalısın.

Anlatırken birden uyumaya başladı, öldü sandım. Yıllar sonra dirildi, uyanı sandım. Hala anlatıyordu ara vermemiş gibi. Sözünü kestim heyecanla dedim ki, sen gelmeseydin biz gelecektik sana. Cevap verdi; *Siz gelseydiniz ben gelmezdim sana* ve kurtul dedi bu tekil hiyerarşiden, bu kişisel döngüden sıyrıl, beni duyma! Hakikatine kulak ver ve ölümden fişkıran bir yaşama hazır ol. O an anladım tek başınalığın biçimsel yalnızlığını, bu çok korkuttu beni. Eğer değil savaşa bu oyun; her şeyden önce kalbimi korumalıydım, kalbim her şeyden öte. Dinlemediğim halde anlatmaya devam etti. Sus dedim susmadı, vurdum

ölmedi, öldüm yetmedi, tüm yankılar birleşti sözlerinde...

Davut'un demiri ile dövüldü sırrımdaki düş, ateşim Ali'nin kuzeyine düştü. Adalet arıyorsan Firavun ve Musa arasında, toprağın payına düşen cemreye sor, bana değil. Kuş verdiği çiçeğe sor rüzgarı, bana değil. Kim öldürdüyse o diriltilsin kuşları ve bıraksın kalbi taş olanları, bilmezler mi taş kanat takip uçuramazsın. Taşı taş sor bana değil.

Anlatmaya devam etti; sessizliğin, ıssızlığın ve sonsuzluğun yanında ölüm dediğin nedir ki? İçte kurulmayan her krallık benim gibi yıkılacaktır. Doğmadığın ve ölmeyeceğin bir yere gelmelisin dedi; seni bekliyorum oldu son sözü ve kendi ölümüne ışık tutanlara selam söyledi. Anlattıkları kumaştan yoksun güveler gibi eritti, sonsuz mutluluğun günahkar bedenini. Aklım kendinden ötesini gösterince kapadım aklımın gözlerini, artık görebiliyorum seni... ■

Çek ve Slovak Sinemaları-2

Çekoslovak sinemasına ayırmış olduğumuz araştırmanın geçen yazısında, soykırımdan animasyona, birkaç ünlü yönetmenin peşine takılarak neredeyse günümüze kadar gelmiştik. Zamanı biraz geriye sarıp, Çek Yeni Dalgası'nın az öncesine dönmek ve o günlerin önemli sinemacılarını tanıma zamanı geldi artık. Çekoslovakya'nın uluslararası sinema çevrelerinde ilk kez adını duyurması, 1924'de Moravya'da doğan ve olağanüstü sinemasal değerleri pek çok festivalde ödüllendirilmiş olan *Frantisek Vlacil*'in *Holubice/Beyaz Güvercin* (1960) filmiyle başlar.

Vlacil'in yaşıtı ve hemşerisi *Karel Kachyna* 1950-2003 arasında 70'e yakın film çeker. *Kachyna*'nın 1960'lı yıllarda senaryo yazarı *Jan Prochazka* ile işbirliğinin ürünü olan 12 film, ülke insanının gerçeklerini, resmi doktrinin kusurlarının merceğinden incelemeye çalışır. Siyasal olarak 'doğru' kabul edilenin 'yanlış ve sahte' olduğunun kimi zaman keskin bir mizah duygusuyla işlendiği bu filmlerin en ünlüsü *Ucho/Kulak* dur (1970). *Kulak*, resmi bir davetten dönen üst düzey komünist bir yetkili ile eşinin evlerinde dinleme aygıtları olduğunu sanmaları/farketmeleriyle başlar ve çalıştığı bakanlık tarafından dinlendiğini, yani devletin 'kulağının' artık evine de girdiğini düşünen yetkili ile alkolik karısı arasında *Who's Afraid of Virginia Woolf* 'tan beter uzun bir gece şeklinde gelişir. (Gösterime girmeden yasaklanan film ancak 1989'da gün ışığına çıkabilmiştir.)

Jan Kadar

Ana Caddesi Üzerindeki Dükkan

1918'de Budapeşte'de doğan, anne ve babası ile kız kardeşini Auschwitz'de yitirmiş olan Jan Kadar, kuşağının en yaşlı sinemacısı olmasına karşın Çek Yeni Dalgası'nın önünü açanların başında gelir. FAMU'nun önde gelen öğretmenlerinden Slovak yönetmen Kadar, Çek Yeni Dalgasını oluşturacak genç yönetmenlerin çoğuna hocalık etmiştir. Özel yaşamında olduğu gibi Yahudi, Slovak, Çek, Macar ve Amerikan kültürlerinin etkisini filmlerine de yansıtan Jan Kadar, ülkesinde çektiği bütün filmleri Çek meslekdaşı Elmar Klos ile beraber yönetmiştir. 1965'de Çekoslovakya'ya ilk "En İyi Yabancı Film" Oscar ödülünü *Obchod na korze/Ana Caddesi Üzerindeki Dükkan* ile kazandırmış olan Jan Kadar, 1968 Sovyet işgalinin hemen ardından, ailesiyle birlikte alelacele ABD'ye kaçmak zorunda kalacak ve 1979'daki ölümüne kadar yeni ülkesinde film çekmeye devam edecektir.

MILOS FORMAN

Çek Yeni Dalgası'nın en ünlü sinemacısı, doğal sinema dili, derinlemesine karakter gözlemleri ve duygusallıkla mizah duygusunu başarıyla bağdaştırmasıyla tartışmasız *Milos Forman*'dır (d.1932). Bu ününe ABD'deki baş döndürücü kariyerinin ve ödüllere boğulan *One Flew Over the Cuckoo's Nest/Guguk Kuşu* (1975) ve *Amadeus* (1984) gibi filmlerinin de katkısı büyüktür tabii ki...

Yahudi babasını ve Protestan annesini Auschwitz'de kaybeden *Forman*, akrabaları tarafından yetiştirilir ve FAMU'da senaryo yazarlığı eğitimi alır. Çekoslovakya'da çektiği ilk üç filminde, ileride kendileri de yönetmenliği deneyecek iki önemli senaryo yazarı ile, *Ivan Passer* ve *Jaroslav Papoušek*'le çalışır. Çek Yeni Dalgasının diğer üyeleri gibi, resmi ideoloji ile ilgilenmeyen, çoğunlukla kişisel sorunlarla baş etmeye çalışan sıradan insanların öykülerini anlatan *Forman*, bu klasik yaklaşımın da ötesine giderek, toplumsal kalıplara uyum

Guguk Kuşu

sağlayamayan ve kahraman olmak bir yana, tipik birer "loser" olan karakterlere yönelir. Bu kişilikleri oluştururken kimi zaman oyuncu olmayan, hatta kendilerini oynayan oyuncularla doğaçlama çalışmalara yönelir.

FAMU'dan mezun olduktan ve

bir süre yardımcı yönetmenlik yaptıktan sonra *Milos Forman*, ilk filmi *Cerny Petr / Kara Peter* (1963)'i çeker. Senaryo icabı, okulunu bırakıp, biraz da babasının zoruyla bir mağazada dedektiflik yapmaya başlayan *Petr*, toplumsal sorunları umursamaz görünse de, film, ko

Bir Sarışının Aşkları

İtfaiyeciler Balosu

Kara Peter

Amadeus

Goya'nın Hayaletleri

münistlerin gizli polis bulundurma gerekçesinin (tabii ki halkımıza güveniyoruz, ama kontrol etmekten zarar gelmez...) açık bir parodisidir.

İlkinden daha iddialı olan ikinci filmi *Lasky jedne plavovlasky/Bir sarışının aşkları* (1965) lirik ve duygusal anlatımına karşın daha de belirgin bir toplumsal eleştiri içerir.

Üçüncü filmi *Hori, ma panenka/İtfaiyeciler Balosu'*nu (1979) renkli çekebilmek için, İtalyan yapımcı Carlo Ponti ile anlaşır. *Bir sarışının aşkları'*nun dokunaklı ve coşkulu yüzeyinin altındaki keskin toplumsal ve siyasal eleştiri *İtfaiyeciler Balosu'*nda artık iyice açığa çıkmıştır. Ponti filmi sevmeyip parasını geri istemeye kalksa da, Amerikan eşeltirmenleri pek o kadar beğenme de *İtfaiyeciler Balosu* sayesinde Forman, 1967'de, ABD'den bir film çekme önerisi alır. New York'a giden Forman, ülkesindeki Sovyet işgalinin başlaması üzerine geri dönmeme-ye karar verir ve büyük zorlukla

bitirebildiği *Taking Off*'un (1971) peşinden, hemen hepsi uluslararası ödüller ve adaylıklar alan ünlü filmlerini çeker: *One Flew Over the Cuckoo's Nest* (1975), *Hair* (1979), *Rag-*

time (1981), *Amadeus* (1984), *Valmont* (1989), *The People vs. Larry Flynt* (1996), *Man on the Moon* (1999) ve *Goya's Ghosts* (2006).

1975'den beri ABD vatandaşı olan Milos Forman, halen film çekmeye ve oyunculuk yapmaya devam ediyor.

Forman'ın senaryo yazarı Ivan Passer, iki müzisyen arkadaşın sayfiyede geçirdikleri hafta sonunu öyküleyen keyifli komedisi *Intimní osvetlení / Mahrem Aydınlatma* (1965) ile ilk kez yönetmen koltuğuna oturmuştur. O da Forman gibi sinema kariyerine ABD'de devam ediyor.

Forman'ın Çek dönemi filmlerine katkıda bulunan bir başka senaryo yazarı da 1929-1995 yılları arasında yaşamış olan ve Forman ile Passer'in aksine tüm yaşamını Çekoslovakya'da geçirmiş olan Jan-roslav Papousek'dir. 1964-1984 arasında 9 film de yönetmiş olan Papousek, ülkesindeki büyük ününü 1970'lerde çektiği *Homolka* filmlerine borçludur.

JIRI MENZEL

1938'de Prag'da doğan *Jiri Menzel*, senaryo yazarı ve film yönetmeni kimliğiyle beraber önemli bir tiyatro yönetmenidir de. Kışkırtıcı sineması, hümanist bir dünya görüşü ile kimi zaman zarif, kimi zaman da keskin bir alaycılığı başarı ile bağdaştırır. Bazı önemli filmleri *Bohumil Hrabal* ve *Vladislav Vancura*'nın roman ve öykülerinden uyarlanmıştır. *Menzel*'in ülkesine En İyi Yabancı Film Oscar ödülünü bir kez daha kazandıran ilk filmi *Ostre sledovane vlaky/Sıkı Denetlenen Trenler* (1966), 1969'da çektiği ve 1950'lerin Çek yönetimi tarafından 'burjuva' kabul edilen ve 'yeniden eğitime' amacıyla bir hurdalıkta çalışmaya zorlanan insanların trajikomik öyküsünün anlatıldığı tartışmalı filmi *Skriovanci na niti/Teldeki Tarlakuşları* (döneminin idarecileri tarafından yasaklanan *Tarlakuşları* ancak Sovyetlerin çöküşünden sonra gösterime çıkabildiği 1990 yılında Berlin'de Altın Ayı'yı almıştır) ve yazarının çocukluk anılarından esinlenen *Postriziny/Kısa Kesmek*,

Ben İngiltere Kralına Hizmet Ettim

Bohumil Hrabal'dan uyarlanmıştır. Gündelik yaşamın kurnazca bürokrasiyi eleştirmek için kullanıldığı 1987 tarihli kara komedisi *Vesnicko ma strediskova/Benim Küçük Tatlı Köyüm* birçok uluslararası ödül kazanmış ve ülkesinde, günümüze kadar süren bir "kült" statüsüne erişmiştir.

Halen film çekmeye devam eden *Jiri Menzel*'in son filmi *Obsluhoval jsem anglickeho krále/Ben İngiltere Kralına Hizmet Ettim*, dünyanın her yerinde olumlu eleştiriler almış ve birçok sinema yazarının "2008'in en iyi filmleri" listelerinin başlarında yer almıştır.

Kısa Kesmek

Benim Küçük Tatlı Köyüm

Teldeki Tarlakuşları

Sıkı Denetlenen Trenler

Vera Chytilova

Hemen hepsi erkek olan Çek Yeni Dalgası yönetmenlerinin göreceli de olsa erkek ege-men bakış açısını *Vera Chytilova*, kariyerinin en gözü pek ve en yenilikçi filmi *Sedmikrasky/Papatyalar* (1966) ile dengeleyecektir. İkisinin de adı Marie olan “şımarık” iki yeni yetme kız, yaşlıca erkekleri baştan çıkarıp, cömertliklerini kullandıktan sonra onları haince başlarından savmaktadır. Toplumda böyle “özgür ruh”lara tabii ki yer yoktur ve kızlar hakettikleri belâyı bulacaklardır... Bu sürrealist komedi, kızların kendilerini yok etme çabalarını ve gençliğin kayıtsızlığını olduğu kadar, komünist ya da demokratik, herhangi bir toplumda, ataerkil düzenin bireyciliği baskı altına almasını da eleştirir.

1996’da yasaklanan *Papatyalar* 1969’da gösterime girer. Bu, 1968’de başka meslekdaşları gibi ülkeyi terk etmeyen, ancak tavizsiz ve mücadeleci karakteri ile yönetimle devamlı çatışan *Chytilova*’nın idarecilerle çok sayıda tartışmasının birincisi olacaktır. Batı dünyasının *Papatyalar* haricinde az tanıdığı 1929 doğumlu

Chytilova, ülkesinde deneyselle kurmacanın elele gittiği çok sayıda önemli filmi devam etmektedir.

1968 Ağustosunda Prag’a giren Rus tankları ülkenin Sovyet çizgisine çekilişinin başlangıcı olur. 1969’da “insani yüzlü sosyalizm”in öncüsü *Aleksander Dubcek*’in yönetimden alınarak yerine neo-Stalinist, *Gustav Husak*’ın getirilmesiyle Prag Baharı fiilen son bulur. Bu olayların sinemaya yansımaları felaket boyutlarındadır. Prag Baharı süresince yapılan ya da planlanan (ve tabiidir ki komünizmin doğası ile ilgili en iğneleyici yorumları içeren) filmler “ebediyen” yasaklanır.

Bunlardan biri geçen yazımızda sözü geçen *Jaromil Jires*’in *Zert/Şaka* filmidir. Komünist Partisi üyesi bir üniversite öğrencisinin sevdiği kızla zararsız bir şakalaşması sonucunda okulundan kovularak kürek mahkûmiyetine çarpılmasının öyküsü, Stalinist yöntemlerin o derece acımasız ve katı bir eleştirisidir ki, *Şaka* yasaklanmakla kalmamış, *Jires*’in 50 filmlik resmi filmografisinden de çıkarılmıştır.

Jan Sverak

1989 sonrası, eski ve yeni kuşaktan pek çok sinemacı, oluşan yeni özgürlük ortamında film çekmeye başladılar. Eski kuşağın bazı sinemacıları Yeni Dalga döneminin başarılarına pek ulaşamazlarsa da yenilerden ilgi çekici çalışmalar gelmeye başlar.

1989 sonrası sinemaya giren kuşağın en ünlü sinemacısı, *Kolya* (1996) fil-

mi ile En İyi Yabancı Film Oscar'ını alan 1965 doğumlu *Jan Sverak*'dır. *Sverak* gibi belgeselden gelen *Wiktor Grodecki*'nin 1997'de yeniyetme eşcinsel erkek fahişeler üzerine yaptığı ödüllü kurmaca filmi *Mandragora* yönetmenin aynı konu ile ilgili iki belgeseli *No Angels But Angel* (1994) ve *Body Without Soul* (1996) ile bir üçleme oluşturur. 2003 yapımı son çalışması *Nienasyenie/Doyumsuzluk* eleştirmenlerin beğenisini kazanmış ve ödüller almıştır.

Kolya

Davet ve Misafirler

Jan Nemeč

1935'de Prag'da doğan "Yeni Dalganın Yaramaz Çocuğu" *Jan Nemeč*, FAMU'dan mezuniyet projesi olarak *Arnost Lustig*'in Soykırım anlarından esinlendiği bir kısa öyküyü sinemaya uyarlar: *Sousta/bir Dilim Ekmek*. *Nemeč*, 1964'de *Arnost Lustig*'in bir başka soykırım öyküsünü deneysel teknikler ve ikili bir final kullanarak sinemaya aktarır: *Demanty Noci/Gecenin Elmasları*. En ünlü filmi *O slavnosti a hostech/Davet ve Misafirler* (1966) yetkililerle arasının iyice bozulmasına sebep olur. Sovyet İşgalini görüntüleyen belgeseli *Prag İçin Oratoryo* yasaklansa da yurt dışına kaçırılan bölümleri pek çok haber kanalı tarafından kullanılır. İşgalden sonra ülkesinden ayrılan *Nemeč*, 1989'da Çekoslovakya'ya döner ve aralarında Locarno'da Altın Leopar kazanan *Nocni hovory s matkou/Annemle Gece Konuşmaları* (2000) da olan birçok film çeker.

Ya Slovakya?

Ülke henüz Çekoslovakya olduğu zamanlarda bile, üretimin büyük bir kısmının Prag merkezli olmasına karşın, Bratislava'da Slovak sinemasının önemli ürünleri çekiliyordu. Hatta 1960'ların başında bir Slovak Yeni Dalgası bile oluşmuştu. 1930-1993 yılları arasında yaşayan ve 30'dan fazla film çeken *Stefan Uher*, 1929'da doğan ve 25 film çeken *Peter Solan* ile bu öncülerin ardından gelen 1938 doğumlu "Slovak Fellini" *Juraj Jakubisko*, *Dusan Hanak* ve *Elo Havetta* bu dönemin ilk akla gelen isimleri.

1970 ve 1980'lerde Bratislava'nın merkezden uzak olması ve daha zor kontrol altına alınabilmesi sebebiyle Slovaklar, Çeklerden çok daha gözü pek ve eleştirel bir sinema yapıyorlardı. Özgürlük sineması adına Prag'da *Vera Chytilova* dışında Slovaklarla aşık atabilecek kimse yoktu. *Jan Svankmajer* gibi birkaç sinemacı da yapmak istedikleri filmleri 'gözden uzak' Slovakya'da çekmeyi tercih ediyorlardı. Tabii ki bu mekanizma tersine de işliyor ve *Jaromil Jires*, ve *Juraj Herz* gibi Slovak yönetmenler de Prag'da

film çekmeyi tercih ediyorlardı.

Ancak 1980'lerden sonra milliyetçi *Vladmir Meciari* yönetimindeki Slovakya'da film üretimi ve kalitesi çok fazla düştü. Bu elverişsiz şartlara rağmen, lirik filmleri çoğunlukla gergin baba-oğul ilişkilerini irdeleyen *Martin Sulik* gibi çok önemli bir sinemacı da ortaya çıkabildi.

İlk önemli çıkışını olağanüstü filmi *Zahrada/Bahçe* (1995) ile yapan 1962 doğumlu *Sulik*'in son filmi *Cigan* (2011), 84. Oscarlarda Slovakya'nın en iyi yabancı film adayı oldu.

Eski ve yeni pek çok Slovak yönetmen Çekoslovakya'nın sinema sanatına bu kadar önemli katkılarda bulunmuşken, sebepleri ne olursa olsun, günümüzde Slovak sinemasının bu kısır durumu çok üzücüdür.

Umudumuz önümüzdeki yıllarda Slovakların da eski görkemli dönemlerine dönebilmeleri.

Hepinize iyi seyirler. ■

Antandros'tan Geriş Köyü'ne

Adaya "çıkmadan" bir haftalığına Bodrum'a "inmek" kadar güzel bir yaz başlangıcı olabilir mi, değerli "nitelik..." severler? Üstelik, imkânlar elverdikçe tatili bir-iki gün uzatıp karayolunu yeğleyerek yeni yeni yerler keşfetmek..?

Efendim, Kazdağlarını bilirsiniz – doğa ve yeşil tutkunları için "ev yapımı" 19½ reçelin de kahvaltı sofrasına geldiği en küçük ve de en "boutique" oteller, "oksijen çadırı", dünyada ilk bilinen güzellik yarışmasının yapıldığı orman, Zeus sunağı ve benzeri... Truva Kralı Priamos'un oğlu Paris'in tek kişilik jüri olarak ölümcül bir karar verdiği

bu yarışma üzerine karşı kıyıda gelen Yunanlıların eninde sonunda bu dev kenti yerle bir ettiklerini biliyoruz elbet – belki de Truva düştükten neredeyse beş asır sonra kurulacak olan Roma İmparatorluğu'nun kökenlerinin/atalarının da buralardan geldiğini... Ancak, yanan kentten kaçan Priamos'un üçüncü derecede kuzeni Aeneas'ı, küçük oğlu, yaşlı babası ve yandaşları

ile birlikte Batı İtalya kıyılarına taşıyacak 12 geminin, yakınlardaki Antandros ormanları ağaçlarından yapıldığını bilmiyordum, açıklası – hele bu yörenin bugünkü Altınoluk olduğunu..! (arkeolojik kazıların sürdüğü ve kimilerin "geleceğin Efes'i" olarak da söz ettiği bu 3000 yıllık ilginç ören kente ilgi duyanlar için: www.antandros.org)

Biz ise Altınoluk'un tepelerinde, geçmişte farklı kültürlerle ev sahipliği yapmış, bugün ise Arnavut kaldırımlı sokakları ve taş evleriyle, klasik bir Türk köyünde bulunan "sadece" 160 yıllık bir konakta yolculuğumuza ara verdik. Midilli'den gelen ustalar tarafınca yapılmış ve bir ara üç ayrı ailenin birbirlerini görmeden yaşayabildikleri, şimdi otantik bir şekilde restore edilip her biri ayrı biçimde döşenmiş dokuz odalı bu küçük otel, şehir stresinden kaçmak için ayrıcalıklı bir fırsat oluşturuyor. İster üst kattaki terastan Edremit Koyu ve Midilli manzarasını içinize çekin, ister iki setten oluşan bahçesinde hamağa uzanıp kitabınızı okuyun veya ağaçtan neredeyse ağzınıza düşen erik ve kaysıların tadına bakın, "Çeşmeli Konak"ta bir gün bile "konaklamak", ömrünüzü iki-üç gün uzatmak gibidir – söylemesi benden! (ayrıntılar için: www.altincesmelikonak.com)

"Kitap" demişken – seyahate çıktığımızda genellikle gittiğimiz yöreler hakkında bir şeyler okumak, bize özel bir keyif verir. Örneğin, bu kez eşim Philipp Vandenberg'in "Priamos'un Hazinesi"nde Homeros'un Truva'sına inanmış olup bu öreni 1870'lerde Çanakale Hisarlık köyünde bulunan romantik/amatör arkeolog Heinrich Schliemann'ın ne-

fes kesici biyografisine tanık oldu. Ben ise Peter Bamm'ın 1961 yılında kaleme aldığı "An den Küsten des Lichts" başlıklı ("Işığın Sahillerinde") Ege gezi notlarını karıştırırken, o yıllarda Milet'den Didim'e giderken 20 kilometrelik yol boyunca hemen hemen hiçbir yerleşime rastlamadığını, kendini "dünyanın sonundaymış" gibi hissettiğini gülümseyerek okudum – bugün ise oralarda "outlet"lerden geçilmiyor..! Mütevazı devre-tatilimizi geçirdiğimiz Yalıkavak'a gelince – gün boyunca kalorilerimizi boğduğumuz mavi koyun tam karşı kıyısındaki salaş restoranda güneş battıktan

sonra iki kadeh Yeşil Efe, iki çatal yeşil Ege otu ile iki zeytinyağlı meze ve (bize) sarmısaklı / (arkadaşlarımıza) sarmısaksız sos ile kısa bir terbiyeden geçirilmiş Sinarit kardeşimizi de aramıza alacak kadar güzel ve huzurlu bir sofraya düşünebilir misiniz?

Diğer bir akşam, Geriş köyü tepelerinde eskiden güneşi batırdığımız kadim "Evgenia" meyhanenin yerinde şimdi ne var diye arandığımızda, kapı duvardı. Danıştığımız ak-pak ve hayli konuşkan köylü kadının dediğine göre "bunlar mahkemelik oldu";

öte yandan "siz daha yukarılara tırmanın, çok daha güzel bir yer bulacaksınız" önerisine uyarak, başka bir "cennet"e rastladık: Eskişehir'de arkeoloji okumuş, ancak kent yaşamında "hayatı ıskaladığını" fark etmesi üzerine, kendi ifadesine göre "kendime sormadım bile, sadece eşimin onayını alarak" 1300 nüfuslu aynı köyün tepesinde beş yıl önce bir restoran açmaya karar veren Murat Ulucan'ın "Panorama Pasanda"sına siz de geldiğinizde, bana kesinlikle hak vereceksiniz! Bizim gittiğimiz akşam aşçısının sünneti varmış, ancak sevgili Murat mutfakta ve yeni emekli olmuş bankacı eşi Fadime servisin başında, bize çok lezzetli ve oldukça hesaplı bir akşam yemeği sundular – üstelik helikopterden gibi görünen olağanüstü manzaraya da özel bir "view charge" almadan... (www.panoramapasanda.com)

Yalıkavak'tan son bir "nitelik..."li öneri, değerli dostlar: Geçtiğimiz yıl size gene bu köşede söz ettiğim, Plaj Caddesi'ndeki "Café Minor"de klarinet tınlarını duyduğumuz Tony Marples, bu yıl tenor saksafona "terfi etti"! Cuma akşamları bir yanda güneşin battığı kumsal, diğer yanda klavye ve caz gitarın eşliğinde kâh klarinetle Sidney Bechet'nin "Petite Fleur"ü, kâh saksafondan Herbie Hancock'un "Watermelon Man"i, ayrıca –utmadan!– Türk Müziği Geceleri'nde aynı mekânda bağlama çalıp diğer akşamları gene burada garsonluk yapan Hataylı Özkan'ın bu küçük grubun eşliğinde "Copa Cabana"yı söylemesi de apayrı bir ayrıcalıktı... (<http://www.minorcafe.com>) Tümünüze güzel manzaralı, az sarmısaklı ve bol müzikli bir yaz... ■

İngiltere'de kraliyet modası rüzgârı

www.trendtastic-ny.com

Geçtiğimiz haziran ayı içinde Kraliçe 2. Elizabeth'in tahta çıkışının 60. yılı İngiltere'de büyük bir coşkuyla kutlandı.

Yer İngiltere olunca 4 gün süren etkinliklerde kıyafetler kadar şapkalar da konuşuldu. Kraliçe Elizabeth kutlamalar boyunca her zamanki renkli kişiliğinden ödün vermeden yine mint yeşili veya gold rengi gibi farklı renklerdeki Angela Kelly tasarımlarını tercih etti. Kutlamalarda ilgi odağı olan bir diğer kişi ise Kate Middleton oldu. Kate düğününde olduğu gibi özel kutlamalar için de Sarah Burton tasarımı Alexander McQueen imzasını tercih etti. Prensesin kutlamalarda giydiği en çok beğenilen kıyafetleri ten rengi dantel elbise ve kırmızı kombini oldu.

Brad Pitt,
Chanel No 5'in
yeni yüzü

Chanel 90 yıllık ikonik bayan parfümü Chanel No 5'in reklam kampanyası için ilk defa bir erkekle çalışıyor. Bugüne kadar Catherine Deneuve, Nicole Kidman, Audrey Tautou, Lauren Hutton, Estella Warren ve Ali MacGraw gibi isimlerin rol

aldığı parfümün yeni reklam kampanyasında Brad Pitt'in oynayacak olması tüm dünyada büyük ses getirdi. 48 yaşındaki Brad Pitt'in bu yeni reklam kampanyası için 7 haneli ücret aldığı konuşuluyor. Bakalım Brad Pitt ve Karl Lagerfeld ortaklığı ne gibi sürprizler doğuracak.

Rosie Huntington
Whiteley M&S
iç çamaşırlarını
tanıtacak

“Impossible
Conversations”

Eğer bu yaz yolunuz New York'a düşerse Metropolitan Sanat Müzesinde yer alan “Impossible Conversations” sergisini mutlaka gezmenizi tavsiye ederim. Sergide Elsa Schiaparelli ve Miuccia Prada'nın çalışmalarının modern tasarımlardan nasıl etkilendiği ortaya koyuluyor. 10 Mayıs'ta görkemli bir törenle açılan sergi 19 Ağustos'a kadar ziyaret edilebilir.

Tasarımcı
Ünlüler

kervanına en son katılan isim Rosie Huntington Whiteley oldu. Marks and Spencers'in reklam yüzü olan güzel oyuncu/model firma ile ilişkisini bir adım daha ilerleterek M&S için özel bir iç çamaşırı koleksiyonu hazırlığında olduğunun müjdesini verdi.

H&M kış sezonunda

oldukça iddialı giriyor

İsveçli ünlü perakende zinciri H&M şimdiden iki büyük işbirliğini müjdeledi bile. 12 yıldan fazla Vogue İtalya'nın Moda editörlüğü yaptıktan sonra şu anda Japon Vogue'da moda direktörü olarak görev yapan Anna Dello Russo'nun H&M için hazırlayacağı aksesuar koleksiyonu 4 Ekim 2012'de tüm dünyada satışa sunulacak. Koleksiyonda çanta, ayakkabı, güneş gözlüğü, mücev-

her hatta bavul yer alacak. H&M ile işbirliği hazırlığı yapan bir diğer firma ise Maison Martin Margiela.

Sıradışı çizgisi, normal kalıpların dışına çıkan kıyafetleri ile dikkat çeken bu öncü modaevinin H&M ile buluşması bence çok heyecan verici. 2012 sonbahar sezonu için hazırlanacak parçalar 15 Kasım'da 230 H&M mağazasında satışa sunulacak. ■

Anna Dello
Russo

DÜNYA DENİZLERİ SİZİ ÇAĞIRIYOR...

Cruise and Tourism Club İstanbul, Mart 2004'de genç ve dinamik bir ekiple kuruldu. Şirketin sahibi Melek Gözübüyük Berber, 22 yıldır turizmle uğraşmıyor. "Kurvaziyer Seyahatinin" dünyadaki yükselişi ve talebi üzerine bu işin Türkiye'de uluslararası standarda yapılması için gerekli bağlantıları ve alt yapıyı oluşturarak idealleri ile kendi ofisini kurdu. Dünyadaki bütün gemi şirketlerinin 4 mevsim 12 ay boyunca 30.000'den fazla programlarını ve yaklaşık 2000 rotasını danışmanlığıyla size en uygun gemilerle sunarken, uçak bileti, vize işlemleri, rehberlik & transfer hizmetleri ve otel rezervasyonlarını da içeren organizasyonu kolaylık ve avantaj sağlamaktadır. Gözlerinizi kapayın ve dünyada su olan her yere sizi götürecek ve her yaşa uygun bir gemi seyahati organize edecek CRUISE CLUB İSTANBUL'u arayın.

BU YIL HİÇ GÖRMEYİŞİNİZ KADAR İNDİRİMLERİ VE LÜKSÜ BİR ARADA YAŞAYIN!

DENİZLERİMİZ, KOROPLAST & TURMEPA İŞBİRLİĞİYLE DAHA TEMİZ!

Bundan 30 yıl önce Türkiye'nin ilk çöp torbasını üreten Koroplast, bu sene 50 bin adet Jumbo Boy Çöp Torbası bağışlayarak Deniz Temiz Derneği/ TURMEPA'nın deniz kirliliği ile mücadelesine desteğini sürdürüyor. Kuruluşundan bu yana tam 18 yıldır ülkemizin kıyı temizliği için mücadele veren TURMEPA, Koroplast'ın da desteğiyle çalışmalarına devam ediyor.

Kamuoyunu deniz kirliliği konusunda bilgilendirmeyi hedefleyen TURMEPA, yerel yönetimlere örnek olan katı ve sıvı atık teknolojileriyle kıyı temizliği çalışmalarında, geri dönüşümlü Koroplast Jumbo Boy Çöp Torbası kullanılıyor.

DENİZ KİRLİLİĞİNİN DOĞAL HAYATA OLAN ETKİLERİ KONUSUNDA TOPLUMSAL FARKINDALIK YARATILIYOR

turistik tekne sahiplerinin uğrak yeri olan koylarda da mobil olarak hizmet verilmesi sonucu, 2011 yılında, toplam 52 bin 300 Adet Jumbo Boy Çöp Torbası'nı doldurabilecek kadar katı atık toplandı.

2012 yılında ise 15 gün içinde 116 kişi, 5 kurum ve 70 gönüllü ile "Akdeniz'i Temiz Tutalım" kampanyası çerçevesinde Koroplast'ın katkısıyla Kıyı Temizleme Hareketi gerçekleştirildi. Böylece deniz kirliliğinin doğal hayata olan etkileri konusunda hedeflenen toplumsal farkındalık daha geniş kitlelere ulaştırılabildi. Bu yıl düzenlenen çok sayıda etkinlik ile çok kısa bir süre içinde toplam 504 kg atık toplandı. Suatlı Atık Sergisi ve Eğitim Atölyesi'nde gerçekleştirilen eğitimlerde de Koroplast ürünleri kullanılıyor.

Koroplast ve TURMEPA iş birliği kapsamında 2011 yılında 11 farklı kurum ve 235 kişiyle gerçekleştirilen Kıyı Temizleme Hareketi ile 356 kg plastik, 6 kg organik, 111.5 kg metal, 82.3 kg kâğıt, 45.8 kg cam, 56.15 tekstil ve 274 kg muhtelif olmak üzere toplam 957.65 kg atık toplandı.

Kıyı Temizleme Hareketi'nin dışında atık alım teknolojileriyle, yat ve

İTALYAN LEZZETİNİN YENİ ADRESİ LA PAGLIA

İstanbul'da, kendinizi bir İtalyan restoranında hissetmek isterseniz, adresiniz Titanic Europe Otel La Paglia Ristorante olmalı. Çünkü, La Paglia'da İtalyan mutfağının heyecan verici başlangıçlarını, ev yapımı makarnalarını, unutulmaz pizzalarını ve diğer lezzetlerini tadınlar kendilerini gerçekten İtalya'da, bir İtalyan restoranında hissediyorlar. "Geleneksel" ve "Evrım" kategorilerine ayırdığı menüsünde İtalya lezzetlerini özenle sunuyor. Geleneksel kategorisindeki menüsünde, geleneksele olan saygısının izleri hemen fark ediliyor. İtalya'nın yöresel tatlarının pişirilmesinde kullanılan malzemelere ve orijinal tariflere sadık kalınıyor. Evrim kategorisinde ise seçenekler Şef Abdullah Özcan'ın kişisel ve modern yorumlarını taşıyor. La Paglia misafirleri, unutulmaz lezzetle sonlanan yemeğin ardından en iyi kalite bir İtalyan espressonun tadıyla buluşuyor.

Temmuz'da Soul ve Caz'a doyacaksınız...

18 Temmuz
Çarşamba
Haliç Kongre
Merkezi

Bir Caz efsanesi: KEİTH JARRET

Yaşayan en önemli caz piyanisti, muhteşem solo doğaçlamaları, caz standartları ve klasik müzik eserlerine getirdiği benzersiz yorumuyla tanınan Amerikalı besteci ve müzisyen Keith Jarrett, 1996'daki İstanbul Caz Festivali konserinden sonra ilk kez yine festival için İstanbul'a geliyor! Üstelik yine '96'daki efsane kadroyla... 1983 yılından bu yana birlikte hem caz standartlarını yorumlayan hem de özgün bestelerini icra eden bu üçlüde Keith Jarrett ile birlikte, caz dünyasının büyük isimlerinden akustik basta Gary Peacock ve davulda Jack DeJohnette yer alıyor.

9 Temmuz
Pazartesi
Cemil Topuzlu
Açık hava Sahnesi

ANTONY HEGARTY

Büyüleyici, hüzünlü ve kırılgan... Günümüzün en önemli seslerinden, çok yönlü sanatçı Antony Hegarty, çok özel bir proje için İstanbul'a geliyor. 2007 yılında yine İstanbul Caz Festivali'nin konuğu olarak tarihi Şan Tiyatrosu'nda hafızalardan silinmeyen bir konser veren Antony and The Johnsons, dinleyicileriyle bu sefer 39 kişilik Filarmonia İstanbul Orkestrası ile birlikte buluşacak.

50. sanat yılında ENRICO MACIAS

Bu yıl 50. sanat yılını kutlayacak olan Enrico Macias Turkcell Kuruçesme Arena'da ilk kez sahne alacak.

50. sanat yılı onuruna Eylül ayında Olimpia'da muhteşem bir tören düzenlenecek olan sanatçı, kutlamalar kapsamında en sevilen parçaları, dünyaca ünlü şarkıcıların söyleyeceği düetlerden oluşan bir de albüm hazırlıyor.

800 bestenin mimarı olan Enrico Macias'ın 80 şarkısı Türkçe sözlerle yeniden hayat bulacak. Ajda Pekkan, Nilüfer, Candan Erçetin, Ayten Alpman gibi ülkemizin en ünlü sanatçıları tarafından seslendirildi.

25 Temmuz
Çarşamba
Turkcell Kuruçesme
Arena

Alternatif Rock'ın efsane ismi Morrissey

İstanbul Caz Festivali'nin bu yıl ağırlayacağı yıldız isimlerden biri efsanevi müzisyen Morrissey olacak. İngiliz alternatif rock müziğinin efsane ismi Morrissey, etkileyici sesi, unutulmaz şarkıları ve güçlü sahne performansı ile İstanbullu hayranlarının karşısına çıkacak.

Kısaca Morrissey adı ile tanınan Steven Patrick Morrissey ilk solo albümü "Viva Hate" ile başta İngiltere olmak üzere birçok ülkede liste başı oldu. Solo kariyeri sırasında "Everyday Is Like Sunday", "The More You Ignore Me, The Closer I Get", "Let Me Kiss You", "First Of The Gang", "You Have Killed Me" gibi hit şarkılar ile adını rock dünyasının unutulmayacak isimleri arasına yazdırmayı başardı.

Hayranları tarafından büyük bir bağlılıkla takip edilen Morrissey, etkileyici sesi, şiirsel şarkı sözleri, güçlü sahne karizması ve aktivist kişiliği ile İngiltere ve Amerika'da olduğu kadar dünyanın dört bir yanında geniş bir izleyici kitlesine sahip...

19 Temmuz
Perşembe
Cemil Topuzlu
Açık hava Sahnesi

Marcus Miller ve arkadaşları Acıkhava'da

Festival izleyicisi tarafından yakından takip edilen dünyaca ünlü müzisyen Marcus Miller, İKSV'nin kuruluşunun 40. yılında özel bir projeye imza atıyor. İstanbul Caz Festivali'nin değerli Türk müzisyenlerini dünya yıldızları ile buluşturduğu bu konser, festivalin bundan sonra da devam edeceği prömiyerler serisinin ilki oluşturuyor. Marcus Miller'a bu konserte Türkiye'den Hüsnü Şenlendirici (klarnet), Burhan Öcal (vurmali çalgılar), Okay Temiz (vurmali çalgılar), İmer Demirer (trompet) ve Bilal Karaman (gitar) eşlik edecek. Ekibin diğer müzisyenleri ise davulda Louis Cato, tuşlu çalgılarda Federico Gonzalez Peña ve saksafonda Alex Han olacak.

5 Temmuz
Perşembe

Cemil Topuzlu Açık
Hava Sahnesi

KUZEY RÜZGARİ İLE KARIŞIK CAZ

Kuzey cazının en önemli isimlerinden ünlü kontrbasçı Lars Danielsson festivalin bu yılki konukları arasında. Lirik yorumlarla güçlü ve nefes kesici bir virtüözlüğü bir araya getiren Lars Danielsson'un Liberetto adlı yeni albümü sonrasında İstanbul'da vereceği bu konsere özel olarak, kadroda ünlü Fransız piyanist Yaron Herman ve Magnus Öström de yer alıyor.

12 Temmuz
Perşembe
İstanbul Arkeoloji
Müzesi

LYAMBIKO ve ESPERANZA SPALDING aynı sahnede!

16 Temmuz
Pazartesi

Cemil Topuzlu
Açık hava Sahnesi

Açık hava'da mükemmel bir caz gecesi! Açılışını caz standartları ve özgün besteleri, ipeksi vokaliyle seslendiren Lyambiko'nun yapacağı konserin ikinci yarısında kontrbasın genç dahisi, vokalist ve besteci Esperanza Spalding'i güçlü orkestrasıyla birlikte izleyeceğiz. Echo Jazz 2011'de yılın en iyi kadın şarkıcısı seçilen Lyambiko'dan ve 2011'de "En İyi Yeni Sanatçı" Grammy ödülünü alan Spalding'i aynı akşam üst üste izlemek, kaçırılmaması gereken bir tecrübe olacak.

Neo-Soul'un kraliçesi Erykah Badu

12 Temmuz
Perşembe

Cemil Topuzlu Açık
Hava Sahnesi

"Neo-Soul'un kraliçesi", dört Grammy sahibi Erykah Badu, adını müzik tarihine yazdıran şarkılarını festival kapsamında seslendirecek. Besteci ve aktivist kimliğiyle de adından söz ettiren Badu, etkileyici sahne performansı, soul, pop ve hip& hop'ı harmanlayan eklektik müzik tarzı, derin, renkli ve özgün sesiyle İstanbullu hayranlarının karşısında olacak.

Pop müziğinin efsane grubu DURAN DURAN

9 Temmuz
Pazartesi
Küçükçiftlik Park

Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de büyük bir hayran kitlesine sahip olan Duran Duran, Temmuz'da Londra'da yapılacak Olimpiyatların açılış konserinde "Ana Sanatçı" olarak sahne alacak. Duran Duran, tüm dünyada büyük ses getiren "All You Need Is Now" albümünün tanıtım turnesi kapsamında gerçekleştirileceği konserde, yeni albüm parçalarının yanı sıra

Wild Boys, Girls On Film, Rio, Planet Earth, Hungry Like The Wolf, The Reflex, Notorious, Come Undone ve Ordinary World gibi 80'li ve 90'lı yıllara damgasını vuran efsane parçalarına da yer verecek. Simon Le Bon (vokal), John Taylor (bas gitar), Nick Rhodes (klavye) ve Roger Taylor'dan (davul) oluşan efsane gruba gitarist Dom Brown da eşlik edecek.

Temmuz ayında da devam eden bir sergi...

Goya, Zamanın Tanığı Gravürler ve Resimler

Avrupa resminin en özgün sanatçılarından ve modern resmin öncülerinden biri olarak bilinen Francisco de Goya (1746-1828), dört büyük gravür serisi ve yağlı boyalarıyla 20 Nisan'dan beri Türk sanatseverlerle buluşuyor.

Küratörlüğünü Marisa Oropesa'nın yaptığı sergi, İspanya ve İtalya'nın önde gelen müze ve özel koleksiyonlarına ait yapıtlardan oluşuyor. Sergi, İspanya ve tüm Avrupa'nın çalkantılı bir dönemine tanıklık eden ve karanlığın en iyi anlatıcılarından biri olan Goya'nın gravür serileriyle -Los Caprichos, Los Desastres de la Guerra, La Tauromaquia, Los Proverbios- çeşitli yağlıboya eserlerini buluşturuyor. Sergide yer alan yapıtlar, saray ressanlığı ve portreciliğinin yanı sıra, dönemin toplumsal olaylarını eleştirel bir bakış açısıyla yansıtan Goya'nın sıradışı imgelemine de ışık tutuyor. Gerçekçi ve yer yer ürkütücü üslubuyla çağdaşlarından ayrılan Goya'nın sanatı, zamanının ötesine geçerek 20. yüzyıl modernizmini de etkilemiştir.

20 Nisan-29 Temmuz / Pera Müzesi

Jill Scott ilk kez İstanbul'da

17 Temmuz Salı
Kuruçeşme Arena

Grammy ödüllü, yeni nesil divalardan biri olmanın ötesinde, gerçek anlamda çok yönlü bir sanatçı olan Jill Scott, ilk kez İstanbullu müzikseverler ile buluşacak...

"Soul, R&B, Caz, Hip hop gibi müzik tarzlarının önemli isimlerinin ağırlandığı "Summer of Soul" gecelerinin konuğu olarak İstanbul'a gelen Scott, caz, r&b, hip hop ve sözlü anlatım gibi farklı

tarzları Neo Soul zemininde birleştiren eşsiz bir vokal ve besteci olmasının yanı sıra, oyunculuk kariyerinde de ciddi başarılar yakalamış ve şiir kitapları yayınlanan çok yönlü bir sanatçidir. Vokal yeteneğini son derece geniş bir yelpazede kullanabilen Jill Scott'un parçaları genç dileyciler için yeterince taze ve dinamikken yetişkin dinleyiciler için "soulful" olmayı başarabiliyor. ■

tatilsepeti
.com

Seni çok
özledim.

Tatil de
Seni özledi.

Advantage'a özel
12 taksit ve 3 ay erteleme!

TURKCELL'LİNİN
KAFASI
RAHAT

TURKCELL'LİLERİN KAFASI YURTDIŞINDA DA RAHAT!

AMERİKA, AVRUPA,
RUSYA, ÇİN VE KKTC'DE

19 TL'YE
30 DK

AY30DK
2222

89 TL'YE
180 DK

AY180DK
2222

19 TL'YE
20 MB

GUN20MB
2222

Turkcell'liler 19 TL'den başlayan fiyatlarla birçok ülkede sayısız operatörle rahat rahat konuşuyor, internette geziyor.

Yurtdışına çıkmadan önce 532'yi arayarak veya turkcell.com.tr'ye girerek paketinizi mutlaka seçin.

TURKCELL

Hayat paylaşınca güzel

turkcell.com.tr | facebook.com/Turkcell | twitter.com/Turkcell | Müşteri Hizmetleri: 532

Paketlerden bireysel ve kurumsal hatlar faydalanabilir. Günlük paketler 24 saat, aylık paketler 1 ay boyunca geçerlidir. Konuşma paketlerinde ücretlendirme periyodu KKTC'de yapılan kullanımlarda 6 saniye, diğer ülkelerde faturalar için 60 saniye, faturasızlar için 20 saniyedir. Konuşma paketlerinde paket süresi boyunca paket aşımını KKTC'de; KKTC yönüne yapılan aramalarda ve gelen aramalarda KKTC'de geçerli yurtdışı tarifesi üzerinden, Türkiye yönüne ve uluslararası yönlere yapılan aramalarda 1,29 TL olarak ücretlendirilecektir. Diğer ülkelerde paket aşımının dakikası hem arama hem aranma için 1,29 8 TL'dir. İnternet paketlerinin ücretlendirme periyodu 1 KB'dir ve sadece faturalı müşteriler faydalanabilir. Paketin internet limitinin dolması durumunda yapılacak kullanımlar Turkcell Dünya Tarifesi üzerinden ücretlendirilir. Kurumsal hatlarda paket tanımlamak için şirket yetkilisi olma şartı aranmaz, tüm hat sahipleri paket satın alabilir. Paketlerin geçerli olduğu ülkeler: ABD, Almanya, Arnavutluk, Andora, Avusturya, Belçika, Beyaz Rusya, Bosna Hersek, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Çin, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Kanada, Karadağ, Kosova, Letonya, Lihtenştayn, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Makedonya, Malta, Monako, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya, Slovakya, Slovenya, Sırbistan, San Marino, Suudi Arabistan (sadece internet paketleri), Ukrayna, Yunanistan, KKTC. Diğer paketler ve ayrıntılı bilgi için: www.turkcell.com.tr